

दैदिप्यमान वर्ष ३१ वे

शारथी

दिवाळी २०२४

Crafting tradition, weaving memories!

Experience the elegance of Indian tradition with
'Heritage Weave'

Our debut collection showcases timeless fabrics like
Silk, Khun, Paithani, and Ikkat in contemporary Home Decor,
Festive Accents, stylish Clutches, and more.
Celebrate tradition with a modern twist—crafted with care to inspire!

Get in touch with us

- [HeritageWeaveUSA](#)
- Heritageweaveusa@gmail.com
- +1 919-889-9294

संपादन आणि अंकरचना,
मृखपृष्ठ संकल्पना:
अश्विनी क्षीरसागर
मुखपृष्ठ सजावट आणि साहाय्य:
चंद्रशेखर सातपुते

मुद्रित शोधन साहाय्य:

अंबर रसाळ

टंकलेखन साहाय्य:

शिल्पा कर्वे

छपाई व्यवस्थापन:

अश्विनी क्षीरसागर, अपूर्व चिंचवडकर,
पूनम गजबे

जाहिरात साहाय्य:

अमित डोईफोडे, पूनम गजबे,
अपूर्व चिंचवडकर, अश्विनी क्षीरसागर,
सुशांत पाटील

प्रकाशक:

सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ

मुद्रक:

श्रीसाई एंटरप्राईजेस, पुणे

ह्या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या साहित्यातील विचार आणि मते ही सर्वस्वी लेखक-लेखिकांची आहेत. त्या मतांशी संपादक सहमत आहे असे नाही. कृपया अधिकृत परवानगीशिवाय या अंकातील साहित्य पुनःमुद्रित करू नये ही नम्र विनंती. जागेअभावी काही साहित्याचा या अंकात समावेश करता आला नाही, त्याबद्दल आम्ही दिलगिरी व्यक्त करत आहोत. या अंकात प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या काही साहित्यात जरूरीनुसार बदल करण्यात आलेले आहेत. हा अंक आपल्या पुढे ठेवताना त्यात त्रुटी राहू नयेत यासाठी आम्ही विशेष काळजी घेतलेली आहे, तरीही आमच्या नजरचुकीने काही त्रुटी, मुद्रितदोष राहिले असल्यास आम्ही दिलगिरी व्यक्त करतो. धन्यवाद!
आपले नम्र,
संपादक मंडळ

Copyright © Seattle Maharashtra Mandal

सारथी

दैदिप्यमान वर्ष ३१ वे
दिवाळी २०२४

इथे कला, संस्कृतीचा सुरेख मेळ
माय मराठीचा पसरे दरवळ
देई आनंद मनास निर्मळ
आपले सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ.

मराठी संस्कृतीचे असे राऊळ
मराठी माणसाचे भक्कम पाठबळ
भारताबाहेर हे स्नेहाचे स्थळ
आपले सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ.

कार्यकर्त्यांची सदैव धावपळ
विविध कार्यक्रमाची इथे चंगळ
मराठी अस्तित्वाची अखंड चळवळ
आपले सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ.

- अश्विनी क्षीरसागर

अंतरंग

आरुधी

दैनिक्यमान वर्ष ३१ वे
दिवाळी २०२४

संपादकीय...७

अध्यक्षीय...९

सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ- कार्यकारी समिती....१२

सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ- विश्वस्त समिती...१३

SMM Yuva Committee Report 2024....14

सिअॅटल् मराठी शाळा .... अक्षता कुलकर्णी / १६

लेख

सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळाची स्थापना .. गुरुदास कोदे / १७

मन्हाटी अमृताचा ठेवा.... सचिन जोशी / १८

सुवर्ण काळाची स्वप्नं दाखवणारं कास्यं पदक .... पराग सहस्रबुध्दे / १९

आनंद किती प्रकारचा असू शकतो?.... दीपाली कुलकर्णी-जोध/२३

कंटाळा गेला समजा!.... सौ. चित्रा मेहेंदळे / २५

श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा.... आरती लोटलीकर / २७

खरंच असं करता आलं तर!.... श्वेता पटवर्धन चिंचवडकर / ३१

पडद्यामागचे कलाकार .... अपूर्व चिंचवडकर / ३५

विधीलिखित .... सुधीर सदानंद अवसरे / ३७

माझी पहिली बिडी.... अरूण निसरगंड / ४०

Death of The Pond ..... सिध्दांत धारप / ४३

चॅलेंजर ते चॅम्पियन्स .... विनय क्षीरसागर / ४६

वाकण्याची ताकद : परंपरेतून ऊर्जा, नम्रतेतून आनंद .. तेजस्विनी साळुंखे सावेकर / ५०

मराठी शब्दांची गंमत .. अश्विनी क्षीरसागर / ५९

BMM २०२४ मध्ये सिअॅटल्करांचे यश!!! ... अश्विनी क्षीरसागर / ६३

आदरांजली....हेमा ठाणेदार / ६७

SMM 2024 – कार्यक्रमांची झलक ...../ ७०

कविता

- माझी कविता .... विवेक अग्निहोत्री / ८
Somedays ..... सुशांत पाटील / ८
माझी हक्काची मिठी .... दीपाली कुलकर्णी-जोध / २२
गुरूवंदना .... ज्योती श्रीराम पिटके / २२
आला श्रावण .... कादंबिनी धारप / २४
वंदन तुजला माते.... कादंबिनी धारप / २६
समाधी .... विनायक अग्निहोत्री / २८
मला समजलेली लग्नाची परिभाषा.... दीपाली कुलकर्णी-जोध / २९
आताशा.... चित्रा मेहेंदळे / ३०
परिभाषा.... राहूल आफळे / ३०
नवकवी.... संजय राऊत / ३३
Prisoner ..... राहूल आफळे / ३४
पाऊस जरा जास्त आहे .... अंबर रसाळ / ३४
मैत्री .... अश्विनी क्षीरसागर / ३६
A Complete Picture ..... सुशांत पाटील / ३८
मनोगत स्वयंसेवकाचे.... अंबर रसाळ / ३९
तो अंतरंगी तरंगेल का ?... संजय राऊत / ३९
चैत्र धून .... ज्योती श्रीराम पिटके / ४५

बालविभाग

- गाणारी साडी.... अश्विनी देवधर / ५१
आली दिवाळी, हॅलोवीन .... कादंबिनी धारप / ५२
पावसाचे गाणे .... अश्विनी क्षीरसागर / ५२
बदल .... अन्वी चिंचवडकर / ५३

रूचकर

- कारल्याचे पंचामृत .... अर्चना पर्वतकर / ५४
येसूर मसाला युक्त आमटी .... अर्चना पर्वतकर / ५४
रताळ्याचा साबुदाणा वडा.... अर्चना पर्वतकर / ५५
उंबर भाजी .... चंद्रकांत बिडकर / ५६
उपवासाची कढी.... रुचिता वट्टमवार / ५७
मुखविलास लाडू .... मीनाक्षी बिडकर / ५७
भोपळ्याच्या घान्या .... तेजस्विनी साळुंखे-सावेकर / ५८
सफरचंदाचे लोणचे.... छाया कोदे / ५८

कलादालन ६०

॥ गणपती बाप्प भोरवा ॥

धागा

Sarees By Shubh

Connecting To Your Roots

Shubhangi Dhalwade

Follow Us @

aura

Wishes you all a very
Happy Diwali!

Our latest jewelry collection will brightens your
aura with alluring sparkle and exclusive designs

Etsy

SHOP WITH US

Website

UP TO
20% OFF
ON SELECTED PRODUCTS

+1 425 381 1455

@shopwithauraonline

Sammamish, WA

संपादकीय

प्रिय वाचकहो, सप्रेम नमस्कार.

प्रसन्नतेच्या रंगात रंगावी दिवाळी मांगल्याचे गीत गात यावी दिवाळी

दिवाळी म्हणजे अंधःकाराला दूर सारणाऱ्या प्रकाशाचा, तेजाचा उत्सव; प्रसन्नतेचा, मांगल्याचा उत्सव. आपल्याभोवतीचा अंधार हा अविवेक, अज्ञान, अंधश्रद्धा, मोह, मत्सर, सामाजिक विषमता अशा रूपात पसरलेला असू शकतो. अशावेळेस ज्ञानाची, सत्याची, बंधुभावाची पणती लावून त्या प्रकाशात आपला मार्ग उजळवणारा उत्सव म्हणजेच दिवाळी. ह्या अनुषंगाने या वर्षीची दिवाळी भारतासाठी आणि मराठी समुदायासाठी सुद्धा खास आहे. अयोध्येमध्ये राम मंदिराचे काम पूर्ण आणि राम मूर्तीची प्राणप्रतिष्ठा, ऑलिम्पिकमध्ये १ रौप्य आणि ६ कांस्य पदकाची कामगिरी आणि नीरज चोप्रा, मनू भाकर यांची लक्षवेधी कामगिरी, T-२० क्रिकेट विश्व करंडक स्पर्धेचे विजेतेपद अशा अनेक उल्लेखनीय गोष्टी घडल्या. या वर्षी छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेक सोहळ्याला ३५० वर्षे पूर्ण झाली. महाराजांचे कृतज्ञ स्मरण करणे, त्यांच्या असाधारण कर्तृत्वाचा जागर करणे हे आपणा सर्वांचे कर्तव्य आहे. अजून एक आनंददायक बातमी म्हणजे मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाला. आपल्या मराठी भाषिकांसाठी आणि मराठी भाषेवर प्रेम करणाऱ्यांसाठी हे मोठेच यश आहे. ही मान्यता मिळणे म्हणजे भारताच्या समृद्ध वारशात असलेला मराठीच्या अफाट सांस्कृतिक योगदानाचा गौरवच आहे.

मराठी घरांत आणि मराठी मनात दिवाळी म्हणजे उटणं-अभ्यंग स्नान-नवीन कपडे, दागिने, दिवाळी म्हणजे पणत्या-रांगोळी-घराची स्वच्छता आणि सजावट, दिवाळी म्हणजे पारंपारिक चविष्ट फराळ, मित्रांच्या आणि कुटुंबाच्या गाठीभेटी, आणि दिवाळी म्हणजे दिवाळी अंक सुद्धा. ह्या वर्षी सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळाची स्थापना होऊन एकतीस वर्षे पूर्ण झाली. मंडळाने एक मोठा टप्पा गाठला आहे. मंडळाचा 'सारथी' दिवाळी अंक ह्या टप्प्यावर आणि सलग तिसऱ्या वर्षी संपादक या नात्याने आपल्या हाती देताना मला विशेष आनंद होत आहे.

मंडळाच्या अनेक सभासदांचा या अंकात सहभाग आहे, अगदी आपल्या ज्येष्ठ आणि युवा सभासदांचा देखील. आत्मकथा, चरित्रलेख, अनुभवकथन, कविता, बालसाहित्य, कलादालन, पाककृती यासारख्या विषयांचं वैविध्य असलेला हा अंक सर्वांना आवडेल अशी मी आशा करते. सारथीमध्ये मराठी आणि (काही प्रमाणात) इंग्लिश या

दोन्ही भाषांतील साहित्याचा समावेश असला तरी आपली मराठी भाषा, मराठी संस्कृती, मराठी वारसा टिकवण्यासाठी आपल्या सर्वांची धडपड सारथीमध्ये असलेल्या आपल्या सहभागातून दिसून येते. सारथीसाठी दिलेल्या योगदानाबद्दल SMM च्या वतीने सर्व सभासद लेखक, कवी, कलाकार मंडळींचे खूप आभार. मराठीला जपणे आपल्या हातात आहे आणि तिला योग्य मान मिळवून देणे सुद्धा आपल्याच हातात आहे. मराठी भाषेचे जतन करताना तिला समृद्ध करण्यासाठी आणि आपल्या भाषेचा आणि संस्कृतीचा वारसा आपल्या पुढच्या पिढीकडे सोपवण्यासाठी असेच नेहमी आपण प्रयत्नशील राहू या. अंक निर्मितीसाठी ज्या सर्वांचा हातभार लागला त्या सर्वांचे मनापासून आभार! ही दिवाळी आणि येणारे नूतन वर्ष सारथीचे वाचक, लेखक, जाहिरातदार, मुद्रक, सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळाचे कार्यकर्ते, विश्वस्त, स्वयंसेवक, हितचिंतक ह्या सर्वांना आणि त्यांच्या कुटुंबास, मित्रपरिवारास आरोग्यपूर्ण, सुखसमाधानाचे आणि भरभराटीचे जावो ही हार्दिक शुभेच्छा!

– अश्विनी क्षीरसागर

माझी कविता

गाणी आणि कवितांच्या ओळी
रचता रचता झालो कवी मी
गाणे गुणगुणता शब्द ही स्फुरले
शब्दांनी सुंदर काव्य उभरले
शब्दांची अशी लागली गोडी
त्याआधीही शब्दांनी केली होती लाडीगोडी
उसंत नाही आता जराशीही थोडी
शब्द गुंफीता ओळींमधूनी
आशय धावे त्यांच्यामागे
शब्द न आशय एकत्र मिळता
बघता बघता होते कविता

–विनायक अग्निहोत्री

Somedays

Somedays it rains, someday it shines
and someday are void.
Sitting on the couch
in front of the mirror
when I look at myself
this void looks so full.
My heart is pounding,
the weight of void is heavy.
I shut my eyes
from looking at the mirror.
Oh! Somedays it rains, Somedays it
shines
and Somedays are void.....!

- Sushant Patil

अध्यक्षीय

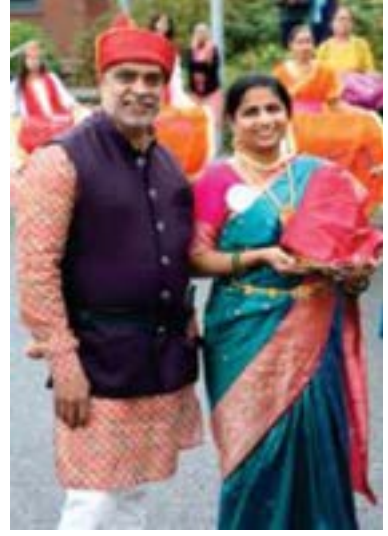
नमस्कार, मी सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळाची (SMM) अध्यक्ष सौ. अश्विनी विनय क्षीरसागर. दिवाळीच्या आणि येणाऱ्या नवीन वर्षाच्या सर्वांना खूप साऱ्या शुभेच्छा!

गेली २० वर्षे मी सिअॅटल् मध्ये स्थायिक आहे. सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळाच्या कार्यकारिणीवर गेली ३ वर्षे मी कार्यरत आहे. मराठी संस्कृतीचा वारसा जास्तीत जास्त लोकांपर्यंत आणि आपल्या पुढच्या पिढीपर्यंत पोहचवणे आणि मराठी भाषेचे जतन आणि संवर्धन करणे हे मंडळाचे ध्येय जपण्याचा मी माझ्या परीने पुरेपूर प्रयत्न केला. सध्या ५०० होऊन अधिक मराठी कुटुंबं मंडळाचे सभासद आहेत. त्यांचे नेतृत्व करण्याची संधी मला मिळाली ह्याचा विशेष आनंद आहे. गेली ३ वर्षे मी मंडळासाठी मिडीया कम्युनिकेशनचे आणि Website updates चे काम देखील पहात आहे. मंडळाच्या काही कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालनही केले आहे. सारथी ह्या आपल्या दिवाळी अंकांच्या संपादिकेचे काम मी गेली ३ वर्षे करत आहे.

२०२४ हे SMM चे ३१ वे वर्ष. ह्या वर्षी जानेवारीमध्ये अध्यक्षपदाची जबाबदारी हातात घेतल्यावर अजून एक ध्येय डोळ्यासमोर होते ते म्हणजे सध्याच्या स्पर्धेच्या काळात मंडळाकडून दर्जेदार कार्यक्रम आयोजित करून यशस्वीरीत्या करणे, सिअॅटल् मधील मराठी लोकांना कार्यक्रमाच्या निमित्ताने एकत्र आणणे आणि जास्तीत जास्त सभासदांना कार्यक्रमांमध्ये भाग घेण्याची संधी देणे. त्यासाठीच आम्ही वर्षाच्या सुरवातीला Community Outreach ही एक नवीन जबाबदारी अधोरेखित केली आणि त्यासाठी अनेक असे कार्यक्रम केले की त्यात जास्तीतजास्त सभासदांना सामील करून घेता येईल. या वर्षभरात ३५ च्या वर यशस्वी कार्यक्रम झालेत. यात मराठी संस्कृतीचा वारसा टिकवणारे सण - संक्रांत, मंगळागौर, गणपती, दिवाळी यासारखे कार्यक्रम तर होतेच त्याचबरोबर भारतातून आणलेले मराठी नाटक, एकपात्री, कविता-संगीत कार्यक्रम आणि सिअॅटल् मधील स्थानिक कलाकारांचे कार्यक्रम ही होतेच. वर्षभरात मंडळाकडून एकूण ८, त्यातील ४ मराठी चित्रपट पूर्णतः मंडळ आयोजित आणि ४ चित्रपट इतर संस्थांसोबतच्या भागीदारीत दाखवले गेले. कोविड नंतरच्या काळात नवरात्रीनिमित्त भोंडला-दांडिया कार्यक्रम खंडित झालेला होता, ती खंडीत परंपरा यावर्षी आम्ही पुन्हा सुरु केली. कार्यक्रमानंतर अनेकांचे खूप छान अभिप्राय आले.

Community Outreach साठी आणि आपली मराठी, भारतीय संस्कृती जोपासण्यासाठी अनेक नवीन कल्पना/कार्यक्रम राबवले. जागतिक योगदिनानिमित्त प्रथमच योग दिवस आयोजित करून प्राथमिक योगशिक्षणाची कार्यशाळा घेतली. मदर्स डे निमित्त सर्व कुटुंबासाठी निसर्ग भटकंतीचा उपक्रम चालू केला. Karaoke/मुक्त गायन हा हौशी गायकांसाठी राबवलेला BMM संस्थेचा उपक्रम SMM मध्ये सुरु करण्यासाठी चालना दिली. युवा मंडळाच्या कार्यात अधिक वाढ होईल ह्या दृष्टीने त्यांच्या कार्यक्रमांचे नियोजन आणि सपोर्ट ह्यात लक्ष घातले. यावर्षी मंडळाकडून १२ online कार्यक्रम आयोजित केले. त्यात कला कार्यशाळा, स्पर्धा, मुलाखती, गाणी-अनुभव-पाककला कार्यक्रम सादरीकरण असे विविध प्रकार हाताळले; जेणेकरून आपल्या सभासदांना नवीन काहीतरी शिकायला मिळेल, त्यांना त्यांच्यातील कलागुण दाखवण्यासाठी, आपले अनुभव शेयर करण्यासाठी एक व्यासपीठ मिळेल आणि चार भिंतीच्या बाहेर जाऊन ते सादरीकरण करताना आपल्या मित्रमंडळींकडून प्रोत्साहन मिळेल. हे सर्व कार्यक्रम विनामूल्य होते.

या वर्षीच्या काही विशेष कार्यक्रमांबद्दल मला सांगायला आवडेल. गाजलेलं मराठी नाटक 'चारचौधी' मंडळाकडून दाखवण्यात आलं. ह्या नाटकाचा सेट बऱ्यापैकी क्लिष्ट होता आणि नाटकासाठी लागणाऱ्या प्रॉप्सची संख्या ही बरीच होती. शिवाय कलाकार आणि तंत्रज्ञ मिळून अशी १० जणांची मोठी टीम होती. SMM कार्यकारिणी आणि इतर स्वयंसेवकांच्या एकत्रित कामामुळे नाटकाचं नियोजन उत्तमरित्या पार पडलं. भारतातून आलेले अजून दोन मोठे कार्यक्रम म्हणजे 'संकर्षण व्हाया स्पृहा' आणि मा. श्रीधर फडके ह्यांच्या आवाजातील 'गीत रामायण' - हे दोन्ही कार्यक्रमसुद्धा विशेष गाजले. प्रेक्षकांचा भरघोस प्रतिसाद मिळाला. अशा व्यावसायिक आणि म्हटलं तर सर्वच कार्यक्रमांमध्ये आपल्या नेतृत्वगुणाचा खरा कस लागतो.

Fred Hutch Cancer Research Center साठी निधी उभारण्याच्या हेतूने १२ वर्षावरील सदस्यांसाठी ५K धावणे किंवा चालणे आणि लहान मुलांसाठी २K धावणे किंवा चालणे हा फंड रेजर कार्यक्रम मंडळाने आयोजित केला होता. शिवाय जागतिक आरोग्य दिनानिमित्त रक्तदान शिबीर, ज्येष्ठ नागरिकांसाठी पंगत, पुण्यातील स्नेहवनच्या मुलांसाठी मदत आणि बेघर लोकांसाठी दिवाळी निमित्त अन्न संकलन मोहीम हे सामाजिक उपक्रम SMM ने युवा मंडळाच्या साहाय्याने हाती घेतले.

यावर्षी प्रथमच सिअॅटल् भारतीय वाणिज्य दूतावासाने भारतीय स्वातंत्र्य दिनानिमित्त India Day Parade चे आयोजन केले होते. त्यात भारतातील अनेक राज्यांच्या सिअॅटल् मध्ये प्रतिनिधित्व करणाऱ्या संस्थांनी भाग घेतला होता. SMM ने ह्यात मोठ्या संख्येने आपला सहभाग नोंदवला आणि महाराष्ट्रीय संस्कृतीची झलक दाखवली. त्यात लेझीम नृत्य, विठोबा सहित पंढरीची वारी, टाळ वाजवणारे वारकरी, छत्रपती शिवाजी महाराज आणि त्यांचे मावळे, गोंधळ घालणाऱ्या जोगतिणी, पारंपारिक पैठणी आणि खण साड्या नेसलेल्या ललना असा समावेश होता. गणेशोत्सव मंडळाचा सर्वात मोठा आणि प्रत्येकाच्या जिव्हाळ्याचा उत्सव आहे. यावर्षीचा गणेशोत्सव ढोल ताशा लेझीम वादनाच्या साथीत धूमधडाक्यात साजरा झाला. मिरवणुकीला अनेक मान्यवर उपस्थित होते. त्यात प्रमुख पाहुणे म्हणजे भारतीय वाणिज्य दूत श्री. प्रकाश गुप्ता आणि स्टेट सिनेटर श्रीमती मनका धिंगरा ह्यांची उपस्थिती होती.

आता सर्वात महत्वाचे सांगायचे म्हणजे या वर्षी SMM ला BMM२०२६ च्या अधिवेशनाचे यजमानपद मिळाले त्याबद्दल. BMM२०२६ सिअॅटल् अधिवेशनाची अधिकृत घोषणा नुकत्याच सॅन होजे येथे पार पडलेल्या BMM२०२४ अधिवेशनात BMM चे २०२२-२०२४ चे अध्यक्ष श्री. संदीप दीक्षित ह्यांनी केली. BMM२०२४ च्या अधिवेशनाच्या प्रमुख संयोजकांकडून (convener) अधिवेशनाचा मानाचा झेंडा SMM ची अध्यक्ष या नात्याने BMM चे नवनिर्वाचित (२०२४-२०२६ चे) अध्यक्ष श्री. प्रसाद पानवळकर ह्यांच्या साथीने आणि SMM च्या कार्यकारिणीचे सदस्य, विश्वस्त आणि सभासद ह्यांच्या उपस्थितीत अधिवेशनाच्या मुख्य रंगमंचावर स्वीकारला. हा क्षण आपल्या सर्वांसाठीच खूप आनंदाचा आणि अभिमानाचा होता. उपस्थित ५००० लोकांसमोर मला SMM चे BMM अधिवेशनासाठी काय धोरण असेल त्याबद्दल थोडक्यात बोलायची संधी मिळाली. हे अधिवेशन सिअॅटल् सारख्या निसर्गरम्य भूमीत रंगणार आहे ह्याचा आम्हाला खूप आनंद आहे. आता मंडळाची जोरदार तयारी सुरु झालेली आहे. अधिवेशनाची मुख्य समिती मंडळाने नेमून दिली आहे. मी SMM कडून ह्या मुख्य समितीतील ५ वी सदस्य म्हणून काम पाहत आहे. सिअॅटल् मधील मंडळाशी जोडलेल्या प्रत्येक कार्यकर्त्यांसाठी BMM२०२६ यशस्वी करणं ही एक मोठी आणि महत्वाची जबाबदारीच आहे.

मंडळाचे काम सांघिक काम (Teamwork) आहे आणि प्रत्येक कार्यक्रम यशस्वी पार पाडण्यासाठी अनेकांचे हात लागलेले असतात. पण अध्यक्ष म्हणून तो कार्यक्रम कसा पार पडेल ह्याची दूरदृष्टी असणे, कार्यक्रमाची रूपरेषा आखणे, ती सर्व कामे घडवून आणणे आणि मंडळाचा चेहरा म्हणून प्रत्येकाला सामोरे जाणे आणि हे करत असताना मंडळाच्या ध्येय आणि उद्दिष्टांपासून दूर न जाणे हे निश्चितच एक आव्हान आहे असे मला वाटते. मंडळाचा कार्यभाग सांभाळत असताना असंख्य गोष्टींचा पाठपुरावा करणे, वेगवेगळ्या पातळ्यांवर वेगवेगळी बोलणी करणे, त्याबरोबर अनेक लोकांना, टीमला घेऊन एकत्र वाटचाल करणे, आपल्या मराठी समुदायासाठी मंडळाचा प्रवक्ता म्हणून काम करणे, अशा एक ना अनेक जबाबदाऱ्या मंडळ अध्यक्षाच्या खांद्यावर असतात. आमच्या कार्यकारिणीच्या सहकार्यांनी ही जबाबदारी मला उत्तमरीत्या पार पाडता आली ह्याचे समाधान आहे. SMM सारख्या उल्लेखनीय संस्थेचे नेतृत्व करण्याचा मला सन्मान वाटतो. ह्या प्रवासात मला माझ्या कुटूंबाला आणि आईवडिलांना विसरून चालणार नाही. मला माझ्या कुटूंबाचा भक्कम पाठिंबा आणि सहकार्य लाभले याबद्दल मी त्यांची ऋणी आहे. शिवाय माझा मित्रपरिवार आणि हितचिंतक ह्यांचे ही सहकार्य मोलाचे आहे, त्याबद्दल त्यांना खूप धन्यवाद.

SMM ची २०२४ च्या कार्यकारिणीची कामगिरी सहयोग (Collaboration) आणि वचनबद्धतेचा (Commitment) पुरावा आहे. यावर्षी आम्हाला सिअॅटल् भारतीय वाणिज्य दूतावासाबरोबर सहयोगाच्या संधी मिळाल्या. ह्याचा मंडळाला आणि आपल्या मराठी समुदायाला नक्कीच फायदा होईल. तसेच मराठी समूहात किंवा समूहासाठी काम करणाऱ्या अनेक संस्थांबरोबर आम्ही सहयोगी म्हणून काम केले. आम्ही SMM च्या कार्यक्रमांचा विस्तार करून त्यात नाविन्य आणण्याचा प्रयत्न केला आहे आणि त्यावर लोकांचे आलेले अभिप्रायही स्वीकारले आहेत. तरीही, अजून करू तितके काम कमीच आहे असे वाटते. २०२५ साली नवीन कार्यकारिणी कार्यरत असेल आणि ती हे काम जोमाने पुढे नेईलच अशी खात्री आहे. मंडळ कार्यकारिणी, स्वयंसेवक आणि समर्थकांना, त्यांच्या सहकार्याबद्दल, माझ्यावरील विश्वासाबद्दल आणि त्यांच्या सेवेबद्दल खूप धन्यवाद. तुम्हा सर्वांचे योगदान अमूल्य आहे.

आपल्या सिअॅटल् मधील समुदायाला मी एक आमंत्रण देऊ इच्छिते. मंडळाच्या कार्यात आम्हाला सामील व्हा. स्वयंसेवक म्हणून तुम्ही मदत करू शकता, देणगी देऊ शकता किंवा आमचा संदेश पुढे इतरांपर्यंत पोहचवू शकता. एकत्रितपणे, आपण आपली ध्येय गाठू शकतो आणि आपल्या भावी पिढीसाठी चांगले बदल घडवून आणू शकतो. जय हिंद !! जय महाराष्ट्र !!

—अश्विनी क्षीरसागर

सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ कार्यकारी समिती २०२४

भाषा, कला, संस्कृतीचा दरवळ; मराठी अस्तित्वाची अखंड चळवळ;
मराठी माणसाचे भक्कम पाठबळ; आपले सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ!!!

अमित डोईफोडे
कोषाध्यक्ष

शिल्पा कर्वे
उपाध्यक्ष

अश्विनी क्षीरसागर
अध्यक्ष

पूनम गजबे
सचिव

अद्वैत साठे
Web Master
ध्वनी व्यवस्थापन

अपूर्व चिंचवडकर
इमारत सुविधा

अंबर रसाळ
कार्यक्रम आणि
सजावट समिती

निनाद लाडे
कार्यक्रम आणि
सजावट समिती

ईशा पोतनीस
कार्यक्रम आणि
सजावट समिती

मृडाणी चिद्रे
सभासदत्व

तेजस्विनी सालुंखे
सावेकर
सभासदत्व

प्राची खांडेकर
भोजन/
अल्पोपहार

आरती लोटलीकर
ध्वनी व्यवस्थापन

सुशांत पाटील
युवा सल्लागार
Community
Outreach

सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ-विश्वस्त समिती २०२४

Board of Trustees

मेघना परांजपे

रमा हेरवाडकर

मानसी उपासनी यार्दी

SMM युवा मंडळ समिती २०२४

आहिल्या ढोले
कोषाध्यक्ष

गार्गी मोघे
उपाध्यक्ष

गार्गी पेंढारकर
अध्यक्ष

केया यार्दी
सचिव

अर्णव अग्निहोत्री
Webmaster

SMM युवा मंडळ २०२४ सभासद

आर्या भोईटे
दिशा पुराडकर
राधा श्रीराम

आनंदी पाटील
गार्गी मोघे
त्विषा लाडे
गीतांजली कुलकर्णी

अवनी देवस्थळी
साची अंबिकर
तन्वी भंडारी

अनया अग्निहोत्री
सानिका देशपांडे
चैत्रा नाटेकर
अरहान पाटील

अन्वी चिंचवडकर
श्रीहान पाटील
रिया सहस्रबुद्धे

युवा मंडळ सल्लागार - सुशांत पाटील

SMM Yuva Committee Report 2024

Submitted by: Sushant Patil

Role: Yuva Advisor & Community Outreach Officer

Introduction

Namaskar! I am truly grateful to the Seattle Maharashtra Mandal (SMM) for the opportunity to be part of the Executive Committee 2024 and work as Yuva Advisor and Community Outreach Officer. This report outlines the key achievements of SMM Yuva over the past year, highlighting our commitment to empowering youth through cultural values, community engagement, and personal development.

Key Achievements

1. Cultural Values

- **Pangat:**

Organized a traditional meal event connecting Yuva to their roots. Yuva, along with the Executive Committee members and parent volunteers, prepared meals for 200 people in a community kitchen. This enriching experience allowed Yuva to serve food in the traditional Pangat style, receiving blessings from senior members of the community.

- **Ganeshotsav:**

Celebrated our 31st year with immense enthusiasm. Yuva dedicated two months to Dhol and Lezim practice, contributed to decorations, and volunteered during the event. Responsibilities included leading the mirwanuk, mentoring younger participants, serving food and prasad, and assisting with cleanup.

- **Sankranti/Picnic/Talent Show/GeetRamayan:**

Conducted various events to raise funds for SMM. Yuva ran stalls selling lemonade, pizza, water bottles, and chai. While the funds raised were modest, the experience instilled a sense of responsibility among participants. Yuva members showcased their talents in Bharatnatyam, photography, and singing.

2. Community Outreach

- **Blood Drive:**

This initiative that SMM Yuva drove, was keeping our commitment towards helping our local community. In collaboration with Bloodwork Northwest, Yuva organized a blood drive on World Health Day, resulting in 22 donors contributing to this vital cause.

- **SMM 5K/2K Run/Walk:**

Executed a fundraising initiative for the "Fight Against Cancer," collaborating with Fred Hutch Cancer Center. Yuva dedicated time to planning, designing promotional materials, distributing flyers, and managing event logistics. The event raised \$1,600, supporting cancer research—a commendable effort by our Yuva.

- **Bellevue Square Mall Diwali Event:**

Engaged with the local community to showcase Diwali values through dance, music, and stalls representing our culture and art.

3. Personal Development

- **BMM Internship Program:**

This initiative provided Yuva members with the opportunity to learn from industry experts over an 8-week program. Participants worked in areas of interest such as engineering, art, drama, finance, and medicine. At the conclusion, each participant received a stipend from BMM for their commitment and contributions.

Conclusion:

This year, SMM Yuva organized several impactful events, focusing on cultural roots and community engagement. We introduced first-time initiatives such as the Blood Drive and our inaugural 5K run, significantly contributing to local causes.

We celebrated our traditions through the Pangat initiative and dedicated our efforts to Ganeshotsav, showcasing our commitment to our cultural heritage and community service. I look forward to continuing this journey with the Yuva and further enhancing our contributions in the coming year.

सिअॅटल मराठी शाळा

- अक्षता कुलकर्णी.

बृहन्महाराष्ट्र मंडळ आणि सिअॅटल महाराष्ट्र मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने सप्टेंबर २०२२ रोजी सिअॅटल मराठी शाळेची सुरुवात झाली. या शाळेचे स्वरूप online + in-person असून शाळेच्या विद्यार्थ्यांची संख्या २०२२ सालापासून आज २०२४ सालामध्ये २९ वरून तब्बल १५० च्या घरामध्ये पोहोचली आहे. सिअॅटल मराठी शाळेमध्ये बृहन्महाराष्ट्र मंडळाने आखून दिलेला अभ्यासक्रम शिकवला जातो, तसेच विविध माध्यमातून मराठी संस्कृतीविषयी मुलांना माहिती दिली जाते. ही शाळा दर शुक्रवारी संध्याकाळी ५:३० ते ७ च्या दरम्यान online भरते. सध्या शाळेमध्ये बालवाडीपासून ते पाचवीपर्यंतचे वर्ग भरतात. मराठी भाषा आणि संस्कृतीचे ज्ञान पुढच्या पिढीपर्यंत पोहचवणे हे एकमेव ध्येय पुढे ठेवून शाळेचे कामकाज जवळ जवळ २५ हून अधिक स्वयंसेवक शिक्षक-शिक्षिका सप्टेंबर महिन्यापासून ते मे महिन्यापर्यंत चालवतात. वर्षाअखेरीस मुलांची लेखी व तोंडी परीक्षा घेतली जाते. या परीक्षांमधून यावर्षी पात्र ठरलेल्या सिअॅटल मराठी शाळेच्या २९ विद्यार्थ्यांनी बृहन्महाराष्ट्र मंडळाची राष्ट्रीय स्तरावरची मराठीची परीक्षा दिली. त्यामध्ये सर्व विद्यार्थी ८५% हून अधिक गुणांनी उत्तीर्ण झाले.

संपूर्ण वर्षभर शाळेमध्ये विविध कार्यक्रम राबवले जातात. यासाठी सर्व विद्यार्थी विशेष कार्यक्रम साजरे करण्यासाठी in-person एकत्र भेटतात. या कार्यक्रमांमध्ये मुलांना गुढीपाडवा, गणेशोत्सव, नवरात्री, विजयादशमी, दिवाळी, संक्रांत, होळी असे मराठी सण समारंभ साजरे करण्याची संधी मिळते. विविध कलाकुसरीच्या गोष्टी, जसे गणपतीची मूर्ती व मखर बनवणे, गुढी बनवणे, दीपावलीचे दिवे सजवणे, किल्ले बनवणे अशा गोष्टी शिकवल्या जातात. वर्षाअखेरीस वार्षिक स्नेहसंमेलनादरम्यान मुलांना विविध कलागुण दर्शनाची संधी दिली जाते व प्रशस्तिपत्रक देऊन त्यांचा सत्कार करण्यात येतो. या सर्व कार्यक्रमांच्या आखणीसाठी सिअॅटल मराठी शाळेकडे १५ स्वयंसेवकांचा विशेष कार्यक्रम संघ (Event Management Team) आहे.

विशेष कौतुकास्पद बाब म्हणजे सिअॅटल मराठी शाळेच्या विद्यार्थ्यांनी सिअॅटल महाराष्ट्र मंडळाच्या विविध कार्यक्रमांमध्ये सहभाग घेत मराठी भाषेतून गायन, कवितावाचन, समूहगीत, कथाकथन यामध्ये सादरीकरण केले आहे. तसेच २०२४ सालच्या बृहन्महाराष्ट्र मंडळाच्या अधिवेशनामध्येही त्यांचा सहभाग वाखाणण्याजोगा होता. सिअॅटल मराठी शाळेचे कुटुंब हे दिवसेंदिवस मोठे होत चालले आहे. या कुटुंबाचा सदस्य होण्याची तुम्हाला इच्छा असेल तर shala.info@seattlemm.org वर संपर्क साधावा.

सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ स्थापना

– गुरुदास कोदे

मी गुरुदास कोदे आणि पत्नी सौ. छाया कोदे १९७५ साली सिअॅटल् शहरात राहण्यासाठी आलो. त्यावेळी इथे फक्त ३५ कुटुंबे रहात होती. त्यांच्याशी फोनवर बोलून दिवाळी आणि गणपती सण व भारतातील कलाकारांचे कार्यक्रम की स्टोन चर्चच्या हॉलमध्ये सुरु केले. त्यानंतर जसजशी मराठी कुटुंबं वाढत गेली तसे मी त्यांना माझ्या घरी बोलावून मंडळ स्थापनेची कल्पना मांडली. सर्वांनी त्या कल्पनेला दुजोरा दिला. त्यावेळी १९९३ च्या एप्रिल महिन्यात मी सिअॅटल्चे महाराष्ट्र मंडळ स्थापन केले.

त्यामध्ये मी अध्यक्ष ह्या पदावर निवडून आलो आणि हेमा ठाणेदार ह्यांना उपाध्यक्ष आणि निरंजन परांजपे यांना सचिव (सेक्रेटरी) पद देण्यात आले. श्री. मोहित चिटणीस यांना कोषाध्यक्ष म्हणून नेमले. नितीन कर्णिक, सुनील नार्वेकर, सुधीर अवसरे, सुरेश शुक्ला यांना सभासद पद देण्यात आले. अशा तऱ्हेने आपले सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ (SMM) स्थापन झाले.

मंडळामुळे आम्ही सर्व मराठी एकत्र येऊ लागलो. एकत्र सर्व सण साजरे करू लागलो. तसेच माझ्या ओळखीमुळे भारतातून नाटक आणि गाण्याचे कलाकार येऊ लागले. त्यांची राहण्याची व्यवस्था माझ्या घरी करू लागलो. कार्यक्रम संपल्यावर कलाकारांना त्यांच्या सोयीनुसार सिअॅटल् मधील सर्व छान स्थळे दाखवीत असे.

२००७ साली BMM चे अधिवेशन सिअॅटल्मध्ये करण्यात आले. त्यानंतर मी मुलाच्या शहरी म्हणजे फिनिक्स शहरात जाऊन राहत असे. पण एप्रिल मध्ये सिअॅटल् येऊन इथे काही महिने मुक्काम करित असे. जेव्हा जेव्हा मी सिअॅटल्ला येतो तेव्हा मंडळाचा गणेशोत्सव आणि इतर कार्यक्रम पहात आलेलो आहे.

आपण लावलेले छोटेसे रोप आता एवढे मोठे झालेले पाहून आनंद व समाधान वाटते. हे सर्व करित असताना माझ्या पत्नीने छायाने फार साहाय्य केले हे मी विसरू शकणार नाही. माझी दोन्ही मुले राहुल आणि दीपाली ही मला मदत करायची. दर सहा महिन्यांनी सिअॅटल्ला आल्यावर जे प्रेम मला मिळते त्याला तोड नाही त्याबद्दल मी सर्वांचे आभार मानतो. त्यांचा मी सदैव ऋणी राहीन.

मन्हाटी अमृताचा ठेवा

– सचिन जोशी

प्रस्तावना:

मुळात गीता मराठी लोकांना कळावी म्हणूनच ज्ञानेश्वरी लिहिलेली आहे. पण आज आठशे वर्षांनंतर ती पण फार दुर्बोध वाटू लागली आहे. कारण भाषा सतत बदलत असते.

काही दिवसांपूर्वी सहजच ज्ञानेश्वरकालीन मराठीच्या व्याकरणाबद्दल वाचलं. माहित नसलेल्या अनेक नव्या गोष्टी समजल्या. एक गोष्ट प्रामुख्याने लक्षात आली की जुन्या मराठीवर अजूनही संस्कृत व्याकरणाची घट्ट छाया आहे. विशेषण आणि संज्ञा संस्कृतप्रमाणेच विभक्तीमध्ये तंतोतंत जुळतात (उदा. सुगंधे सुमने). त्यात संस्कृतप्रमाणे थेट कर्मणी प्रयोग होता (उदा. दृश्यते दृश्ये) तृतीयेला अजूनही संस्कृतची छाया आहे (ज्ञानेन ज्ञाने शेवटचे न; त्याचे अनुस्वारात रूपांतर होते) इ.

जुन्या मराठीवर अजूनही संस्कृत व्याकरणाचा प्रचंड प्रभाव होता पण प्राकृतचा सोपेपणा वर्णमाधुर्य देखिल होता. मराठीच्या अभिमानाचे स्फुरण चढले. मग काय ज्ञानेश्वरांच्या पावलावर पाऊल ठेवून एका रविवारी सकाळी जुन्या मराठीत एक कविता लिहूनच टाकली – ती पण मराठी भाषेबद्दलच!

इथे मराठी ही तरूण रुक्मिणी आहे असे रूपक योजले आहे. मूळ महाभारतात राधा नाही पण रुक्मिणीस्वयंवर आणि तिचे प्रेमपत्र आहे. गीतेचे तत्वज्ञान अद्वैती आहे – त्याचाही उल्लेख ओघानी आला आहे. आशा करतो सगळ्यांना ही कविता आवडेल.

गोविंदे ठेवोनिया माथा। भणितो मन्हाटीचियां कथा।
सुरस ही गाथा। अवधारिजे ॥

प्राकृत जिये घराणे। अपभ्रंशीं जि शोभे तारुण्ये।
तिर्ते अलंकार सौंदर्यलेणे। ज्ञानदेवे नेसविजे ॥

सुकुमार मन्हाटी काया। सुसंस्कृत गिर्वाणिये तेथे छाया।
तरी नसे शब्दजंजाळ माया। क्लिष्टपणाची ॥

जि वृत्तछंदांचे ठेवोनिया भान। देशी शब्दांतें हि देई मान।
परि पाळी नियम थोरसान। व्याकरणाचे ॥

मेळवुनिया दृष्टांतसभा। फाकौनिया अलंकारप्रभा।
तिर्थें रंगाथले मनी वल्लभा। आतुरपणे ॥

ऐशी मन्हाटी रखुमाई। केशवा ती निरोप देई।
श्रिरंग तेथ सत्वर येई। ऐशी प्रेमकथा।

स्वये मुरारी धावून आला। गोपालनंदन स्वये झुंजला।
मग लग्नसोहळा जाहला। दांपत्याचा।

प्रितिचा ऐसा हृदयस्पंद। डोही अद्वैताचिये आनंद।
तरंग जो स्वच्छंद। जगदव्यापारे।

पुरुषप्रकृतिचिये हे मीलन। शिवशक्तिचेचि आलिंगन।
ज्ञानदेवो करि भजन। अनुभवामृते ॥

हा अद्वैती सूर्य प्रखर। करी तया जो सौम्य सुकर।
मन्हाटी सुमधूर पाझर। ज्ञानदेवो म्हणिजे ॥

ऐसा काव्याचा मेवा। अमृताचा ठेवा।
अखंड रहो देवा। माजिया हृदयी ॥

सुवर्णकाळाची स्वप्नं दावखणारं कांस्य पदक

– पराग सहस्रबुध्दे

दर चार वर्षांनी भरणारा खेळाडूंचा 'कुंभमेळा' म्हणजे उन्हाळी ऑलिंपिक स्पर्धा ह्या वर्षी फ्रान्समधल्या पॅरीसमध्ये आयोजित केल्या गेल्या आणि मला अगदी अनपेक्षितपणे तिथे जाऊन ऑलिंपिक गेम्स प्रत्यक्ष बघायची संधी मिळाली. 'प्रत्यक्षापेक्षा प्रतिमा उत्कट' असं म्हणतात त्याच्या अगदी उलट अनुभव आला. म्हणजे प्रतिमेत किंवा टिव्हीवर दिसणारे हे खेळ उत्कट/भारी वगैरे असतातच पण तिथे जाऊन अनुभवता आलेला ऑलिंपिकचं उत्सवी वातावरण, उत्साह, जोष, तीव्र स्पर्धा हे सगळं खरोखरच शब्दांच्या पलिकडचं होतं. काही सेंकद ते काही मिनिटे इतक्या कमी कालावधीत पदकांचा निर्णय होत असतो आणि त्यासाठी अनेक खेळाडू चार वर्ष अथक प्रयत्न आणि कष्ट का करतात, तसंच संयोजक शहर स्पर्धा भरवण्यासाठी सुमारे आठ ते दहा वर्ष कष्ट का घेते ह्याची थोडीशी कल्पना ह्या निमित्ताने आली.

ऑलिंपिक स्पर्धा म्हंटल्या की मला प्रत्येक वेळी हटकून आठवण होते ती लिअंडर पेस आणि त्याने १९९६ च्या अटलांटा ऑलिंपिकमध्ये मिळवलेल्या ब्राँझ पदकाची! पदकविजेत्यांच्या देशांच्या राष्ट्रध्वजांमध्ये फडकणारा आपला तिरंगा आणि गळ्यात ब्राँझ मेडल मिरवणाऱ्या लिअंडरच्या डोळ्यांना लागलेली धार हे दृश्य मनावर अगदी पक्के ठसले आहे. ह्यावर्षी बक्षिस समारंभ प्रत्यक्ष बघताना तर लिअंडर आणि त्याच्या पदकाची फार तीव्रतेने आठवण झाली आणि भारतातल्या क्रिकेटेतर क्रिडासंस्कृतीच्या दृष्टीने त्या पदकाचं महत्त्व पुन्हा एकदा जाणवलं.

ऑलिंपिक सारख्या जागतिक स्पर्धेमध्ये भारताने सुवर्णपदक मिळवणं ही अशक्य बाब नव्हती. भारताच्या हॉकी संघाने स्वातंत्र्यपूर्व आणि स्वातंत्र्योत्तर काळात मिळून एक नव्हे, दोन नव्हे तर तब्बल ८ सुवर्णपदकं मिळवली आहेत. पण हे सगळे कधी तर आमच्या पिढीच्या जन्माच्या आधी! भारताने हॉकीतलं शेवटचं सुवर्णपदक मिळवलं ते १९८०च्या मॉस्को ऑलिंपिकमध्ये जेव्हा अमेरिकाधार्जिण्या

देशांनी स्पर्धेवर बहिष्कार घातला होता. आमची पिढी ऑलिंपिक बघायला लागली त्यावेळी ऑलिंपिकमध्ये भारतासाठी अतिशय निराशाजनक चित्र होतं. अनेक कारणांनी हॉकी संघाची वाताहात झालेली होती. वैयक्तिक खेळांमध्ये अव्वल भारतीय खेळाडू आणि जागतिक खेळाडू ह्यांच्यात पडलेली दरी फार मोठी होती. बरीच राष्ट्रे स्वतंत्र होऊन काही प्रमाणात स्थिर झाल्याने क्रिडा

क्षेत्रातली स्पर्धाही विलक्षण वाढली होती. गुरबाचन सिंग रांधवा, फ्लाइंग सीख मिलखा सिंग आणि सुवर्णकन्या पी.टी. उषा ह्यांची वैयक्तिक पदकं अगदी थोडक्यात हुकल्याने भारतीय क्रिडाप्रेमी हळहळले होते. एकदा तर महिला हॉकी संघ (हो! महिला हॉकी संघच) पदकापर्यंत पोहोचणार असं वाटत असताना अचानक हरला होता. १९८० नंतरच्या लॉस एंजेलिस, सोल आणि बार्सिलोना अशा सलग तीन स्पर्धांमध्ये भारताची पाटी कोरीच राहिली होती. त्यामुळेच अटलांटा ऑलिंपिक स्पर्धेत टेनिसपटू लिअंडर पेसने मिळवलेलं पदक ही भारताच्या क्रिकेटेतर क्रिडाक्षेत्राच्या दृष्टीने अतिशय महत्त्वाची घटना म्हणावी लागेल. हे जरी कांस्यपदक असलं तरी ह्या पदकाने जुन्या पिढीतल्या भारतीयांना गतवैभवाची आठवण करून दिली तर नवीन पिढ्यांना देशाने ऑलिंपिक स्पर्धेत पदक जिंकण्याचा अनुभव दिला.

लिअंडरचं पदक हे स्वतंत्र भारतातल्या भारतीयाने मिळवलेलं दुसरं वैयक्तिक पदक. खाशाबा जाधवांनी कुस्तीत कांस्यपदक मिळवल्यानंतर तब्बल ४४ वर्षांनी मिळवलेलं. परंतु ह्या ४४ वर्षांमध्ये पुलाखालून बरंच पाणी वाहून गेलं होतं. खाशाबा जाधवांनी पदक मिळवण्याच्या बातमीला त्या काळात वर्तमानपत्रांमध्ये पहिल्या पानावर स्थान मिळालं नव्हतं. खाशाबांचे जंगी सत्कार समारंभ वगैरेही झाले नव्हते. केवळ ५ वर्षे वय असलेल्या देशाने खाशाबांच्या यशाची मर्यादीत प्रमाणावर दखल घेतली होती. त्याउलट अटलांटा ऑलिंपिकच्या वेळी भारत देश पन्नाशीच्या उंबरठ्यावर होता. त्याचवर्षी क्रिकेट विश्वचषक स्पर्धा भारतात भरली

होती. देशातील वातावरण क्रिकेटमय झालेलं होतं. इतर खेळ 'यश मिळाल्याशिवाय पैसा मिळत नाही आणि आर्थिक पाठबळाशिवाय यश मिळत नाही' ह्या चक्रात अडकलेले असताना, क्रिकेटने यश आणि पैसा ह्या दोन्ही गोष्टींचं गणित बऱ्यापैकी जमवलेलं होतं. क्रिकेटेतर खेळांसाठी चांगली गोष्ट एवढीच की खुल्या अर्थव्यवस्थेमुळे आलेल्या बऱ्याच देशी विदेशी दूरसंचार वाहिन्यांवरून भारतीयांना ऑलिंपिक सारख्या जागतिक स्पर्धा घरबसल्या पहाण्याची संधी मिळत होती.

लिंडर म्हणजे वेस आणि जेनिफर ह्या पेस दांपत्याचं अपत्य. वेस पेस भारताकडून हॉकी खेळत. ते १९७२च्या ऑलिंपिक कांस्यपदक विजेत्या संघाचे सदस्य होते तर जेनिफर पेस भारतीय बास्केटबॉल संघाच्या सदस्य होत्या. घरात इतकी तगडी क्रीडा पार्श्वभूमी असल्याने लिंडरने कुठलातरी खेळ खेळणं स्वाभाविक होतं. लिंडरने वयाच्या पाचव्या वर्षी टेनिसची रॅकेट हातात घेतली तर बाराव्या वर्षी अमृतराज टेनिस अॅकेडमीमध्ये टेनिसचे धडे गिरवायला सुरुवात केली. अवघ्या पाच वर्षांत तो ज्युनियर गटात जागतिक क्रमवारीत अव्वल स्थानावर पोहोचला आणि त्याने मानाची विंबल्डन टेनिस स्पर्धा जिंकली. पुढे तो भारतीय डेव्हिस कप संघाचा अविभाज्य घटक बनून गेला आणि त्याबरोबरच व्यावसायिक टेनिसमध्ये एकेरी आणि दुहेरी प्रकारात चमकू लागला. डेव्हिस कप स्पर्धेत अधून मधून आपल्यापेक्षा वरच्या क्रमांकाच्या खेळाडूंना धक्केही देऊ लागला. लिंडर त्याकाळचा भारताचा अव्वल टेनिसपटू असला तरी अॅटलांटा ऑलिंपिक स्पर्धेच्यावेळी तो जागतिक क्रमवारीत तब्बल १२६व्या स्थानावर होता.

१९९६च्या सरत्या उन्हाळ्यात २४ वर्षांचा लिंडर ऑलिंपिक स्पर्धेसाठी भारतीय चमूबरोबर अॅटलांटा दखल झाला. त्याकाळात तो काही जबरदस्त टेनिस खेळत होता अशातला भाग नाही. त्यामुळे क्रीडा रसिक तसेच समिक्षक, टेनिस मधल्या एकेरीच्या कुठल्याही पदकासाठी लिंडरला दावेदार मानत नव्हते. अॅटलांटा ऑलिंपिक मधले टेनिसचे सामने अॅटलांटा शहरापासून अर्ध्यातासाच्या अंतरावर असलेल्या स्टोन माऊंटन परिसरात होणार होते. अॅटलांटातल्या कडक उन्हाळ्यात सगळ्या खेळाडूंच्या शारिरीक क्षमतेचा कस लागणार हे नक्की होते.

पहिल्या फेरीत लिंडरची गाठ पडली ती जागतिक क्रमवारीत विसाव्या स्थानावर असलेल्या अमेरिकन रिची रेनबर्गशी. रेनबर्गला घरच्या वातावरणाचा तसेच प्रेक्षकांच्या पाठींब्याचा फायदा मिळणार होता. गरम हवेत अतिशय दमणूक करणारे दोन सेट खेळल्यानंतर रेनबर्गला दुखापतीमुळे सामन्यातून माघार घ्यावी लागली आणि लिंडरने दुसऱ्या फेरीत प्रवेश केला. दुसऱ्या फेरीत त्याची गाठ होती ती व्हेनेझुएलाच्या निकोलस परेराशी. हा सामना लिंडरने दोन सरळ सेटमध्ये जिंकला. ह्या विजयानंतरही त्याची दखल घेण्यास फार कोणी उत्सुक नव्हते. तिसऱ्या फेरीत लिंडर समोर स्विडनच्या थॉमस एन्किस्टचे आव्हान होते. एन्किस्ट म्हणजे क्रमवारीत दहाव्या क्रमांकाचा खेळाडू! एन्किस्टचाही लिंडरने सरळ सेटमध्ये फडशा पाडला. पुढच्या फेरीतही लिंडरने इटालियन रझानो फुर्लान विरुद्ध सहज विजय मिळवला! लिंडर एकामागून एक फेऱ्या जिंकत असल्याने आता सगळ्यांच्या नजरा लिंडरवर खिळल्या. उपांत्य फेरीत त्याच्यासमोर आव्हान होते ते दस्तुरखुद्द आंद्रे अगासीचे! अव्वल मानांकित अगासी सुरवातीपासूनच सुवर्णपदकाचा प्रबळ दावेदार मानला जात होता आणि तो ह्या स्पर्धेत जबरदस्त टेनिस खेळत होता. जिद्दी अगासीने अव्वल क्रमांकाला साजेसा खेळ करत दोन सेट पाईट वाचवून सेट पहिला खेचून घेतला आणि दुसरा सेट त्यामानाने सहज जिंकून सामना जिंकला. पराभवानंतरही लिंडरला पदक मिळवायची अजून एक संधी होती. कांस्य पदकासाठी त्याचा सामना ब्राझिलच्या फर्नांडो मेलिगनीशी होणार होता. अशातच लिंडरच्या मनगटाला दुखापत झाल्याची बातमी आली. सामना वादळी पावसामुळे पुढे ढकलला गेला. ह्यात

अजून भर म्हणजे सामना सुरु झाल्यावर लिअंडरला लय सापडेपर्यंत त्याने पहिला सेट ६-३ फरकाने गमावला सुद्धा! इतकं हातातोंडाशी आलेलं पदक निसटयत की काय ह्या काळजीने भारतीय क्रीडा रसिकांच्या तोंडचं पाणी पळालं. पण व्यावसायिक स्पर्धेपेक्षा देशाचे प्रतिनिधीत्व करताना लिअंडरचा खेळ खूप बहरतो हे ह्या स्पर्धेतही दिसलं. मनगटाच्या दुखापतीकडे दुर्लक्ष करत जिद्दीने पुढचे दोन सेट जिंकून त्याने कांस्य पदक अक्षरशः खेचून आणलं. भारतीय पाठीराख्यांनी जल्लोष केला. पदकप्रदान समारंभात आंद्रे अगासी आणि सर्जी ब्रुगेरा सारख्या दिग्गज खेळांडूबरोबर आपल्यातला एकजण असलेला बघून भारतीयांची मान उंचावली! अनेक वर्षांत जे घडलं नाही ते आज घडताना पाहून तमाम भारतीय क्रीडा रसिक भारावून गेले. लिअंडरच्या यशाचं देशभरात जोरदार कौतुक झालं.

लिअंडरच्या पदकाने रातोरात सारं बदललं का? तर अजिबात नाही! ह्या स्पर्धेनंतर दोन वर्षांनी झालेल्या आशियाई तसचं कॉमनवेल्थ स्पर्धांमध्ये पदकतक्त्यातला भारताचा क्रमांक आधीच्या स्पर्धापेक्षा घसरला. क्रिडारसिकांकडून अजूनही क्रिकेटेतर खेळांना दुय्यम वागणूक दिली जात होती. जागतिक खेळांडूच्या तुलनेत भारतातले खेळाडू अजूनही खूप कमी पडत होते. पुढच्या सलग दोन ऑलिंपीक स्पर्धांत भारताने एकेका पदकावरच समाधान मानले होते. त्यातल्या त्यात समाधानाची बाब म्हणजे करनाम मल्लेश्वरी ही ऑलिंपीकमध्ये पदक मिळवणारी पहिला भारतीय महिला खेळाडू ठरली, तर राज्यवर्धन राठोडने पहिले वैयक्तिक रजत पदक जिंकले. पण लिअंडरच्या पदकामुळे भारतातील लोकांचा ऑलिंपीककडे पहाण्याचा दृष्टीकोन मात्र नक्कीच बदलला. त्या काळातले पालक आपल्या मुलांच्या खेळाकडे थोड्या गांभीर्याने पाहू लागले. खेळात गती असेल तर खेळातही करियर करता येऊ शकतं हा विचार हळूहळू रुजायला लागला. तसच ह्याच काळात माहितीच्या उपलब्धतेमुळे खेळाचे शास्त्रोक्त प्रशिक्षण घेण्याकडे लोकांचा कल वाढला. बदलत्या वातावरणामुळे ह्या काळात जी पिढी बाल्यावस्थेत होती, खेळांचे प्रशिक्षण घेत होती, ती पुढे उत्तम निकाल देऊ लागली. २००२ च्या आशियाई स्पर्धांमध्ये भारताच्या क्रमवारीत सुधारणा झाली. २००६ आणि २०१०च्या स्पर्धांमध्ये तर भारताने अनुक्रमे तब्बल ५३ आणि ६५ पदके पटकावली. हीच कथा

कॉमनवेल्थ स्पर्धेची. २००६च्या स्पर्धेत कामगिरी उंचावलीच पण घरच्या मैदानावर भरलेल्या २०१०च्या स्पर्धेत भारताने पदकांची शंभरी गाठून इंग्लंड, कॅनडा सारख्या देशांना मागे टाकत पदकतालिकेत दुसरा क्रमांक पटकावला. विविध खेळांच्या जागतिक स्पर्धांमध्ये भारतीय खेळाडू चमकू लागले, विजेतेपदं मिळवू लागले. लहान स्पर्धेतलं हे यश ऑलिंपीकमध्ये न दिसेल तरच नवल! २००८च्या बिर्जींग ऑलिंपीक स्पर्धेत भारताने पहिल्यांदाच अभिनव बिंद्राच्या रूपाने वैयक्तिक सुवर्णपदक पटकावलं आणि भारताच्या राष्ट्रगीताची धून ऐकून आणि तिरंगा फडकताना पाहून भारतीयांच्या डोळ्यांत आनंदाश्रू तरळले. त्याची पुनरावृत्ती निरज चोप्राच्या सुवर्णपदकाच्या निमित्ताने टोक्योत २०२१ साली झाली आणि भारताने आत्तापर्यंतची सर्वाधिक म्हणजे ७ पदकं त्या स्पर्धेत जिंकली.

आता तर सरकारी पातळीवर ऑलिंपीकमध्ये ४० पदके मिळवण्याच्या दृष्टीने कार्यक्रमांची आखणी होत आहे. स्वतः लिअंडर पेस सकट काही वरिष्ठ खेळाडू ऑलिंपीक गोल्ड क्वेस्ट, मित्तल चॅंपियन ट्रस्ट सारख्या संस्थांमार्फत ऑलिंपीक मधल्या पदकांची संख्या वाढवण्यासाठी प्रयत्नशील आहेत. आज वेगवेगळ्या खेळांत पारंगत खेळाडूंची फौज भारतात तयार होते आहे. टेनिस, बॅडमिंटन, अॅथलेटिक्स बरोबरच नेमबाजी, तिरंदाजी, जलतरण, बॉक्सिंग सारख्या खेळांकडेही अनेक जण वळत आहेत. इतर खेळांसाठी लागणार्या पायाभूत सुविधांचा हळूहळू का होईना पण विकास होत आहे. बॅडमिंटन/टेनिस सारख्या खेळांमधले सिटी लीग सारखे प्रयोग, वार्षिक मॅराथॉन स्पर्धांचे आयोजन अश्यांसारखे उपक्रम वेगवेगळ्या शहरांमध्ये केले जात आहेत. बाहेरच्या देशांसारखी क्रिडासंस्कृती आपल्या देशातही हळूहळू रुजत आहे. आज भारतीय क्रिडाप्रेमी क्रिकेटबरोबरच इतर खेळांमधल्या स्पर्धा तसेच एशियाड, ऑलिंपीकसारख्या जागतिक पातळीवरच्या क्रिडास्पर्धांमधल्या सुवर्णकाळाची स्वप्न पहात आहेत. पुढील स्पर्धांमध्ये भारत भरघोस यश मिळवेलच पण ही सुवर्ण काळाची स्वप्नं पहायला निमित्त देण्याचं आणि भारतातल्या क्रिकेटेतर क्रिडाक्षेत्राला गती देण्याचं काम लिअंडर पेसच्या कांस्य पदकाने अगदी योग्यवेळी आणि चोख बजावलं!

माझी हक्काची मिठी

आहे एक मिठी माझ्या पक्की हक्काची
विसावता त्यात आठवण होई स्वर्गसुखाची !

कवेत येता नेत्र ते सहज मिटून जाती
घट्ट आलिंगनात चिंता सर्व विरून जाती.

प्रेमळ स्पर्शाने सर्वांगावर फुलती काटे
वारंवार अनुभवावे असे ते स्वर्गसुख वाटे

तुझ्या मिठीत येता मीपण विरघळून जाते
शब्द सरती आणि मी तुझ्यात एकरूप होते

मिठीत उरते फक्त स्पर्शाची भाषा
ओठांना असते फक्त ओठांचीच आशा.

मिठीत येत आवेगात उडते सारे
मनोमनी फुलती स्वर्गसुखाचे पिसारे .

मिठीत पूर्ण करी मनाची समरसता
जाणीव संपून व्यापून राही एक तृप्तता

मोहक तुझी मिठी करते रात्री मला धुंद
हरवते माझे भान आणि लागतो तुझा छंद .

प्रेम व्यक्त होते तुझ्या टपोऱ्या डोळ्यांतून
धुंद होते मी तुझ्या आलिंगनातून

अवतीभवती सारे निःस्तब्ध होऊन जाते
मिठीत तुझ्या हळुवार रात्र सरून जाते

अनमोल जीवनात कायम साथ तुझी हवी आहे
चढ उतारांवर अखेरपर्यंत हातात हात हवा आहे

- दीपाली कुलकर्णी - जोध

गुरुवंदना

तू अनादि अनंत ॥ विरागी वसंत ॥
निराकार निर्गुण ॥ निःसंग सत्य ॥

तू चैतन्य सिंधू ॥ शांतिबोध बिंदू ॥
स्वयंप्रकाश ॥ अमृताची रास ॥

चंद्राची शीतलता ॥ परिमळ मोहकता ॥
विश्वाची विमलता ॥ दयाघन ॥

तू भवाब्धीचे तारू ॥ नित्य कल्पतरू ॥
सद्गुणांची खाण ॥ स्वर्गीचा सोपान ॥

तूच क्षमा शांती ॥ नित्य तृप्त भक्ती ॥
भक्तांचे विश्राम ॥ आनंद घन निधान ॥

तू दयेचा सागर ॥ सुखाचे आगर ॥
ममतेचे माहेर ॥ मातृरूप ॥

नित्य तुझा वास ॥ अंतरीची आस ॥
लागो आम्हा ध्यास ॥ गुरुकृपे ॥

- ज्योती श्रीराम पिटके

आनंद किती प्रकारचा असू शकतो ?

–दीपाली कुलकर्णी–जोध

सगळ्यांनाच आयुष्यात आनंद हवा असतो, तो आपण कायम शोधत असतो. बरेचदा भौतिक गोष्टींतून तो चांगल्या प्रकारे मिळेल असं आपल्याला वाटतं पण तो क्षणिक असतो. खरा आनंद इतका सोपा नाही, तो अतिशय सखोल जागेतून उगम पावतो. आपल्या जिवाभावाच्या माणसांच्या सुखासाठी, शांततेसाठी आणि न्यायासाठी आपण झगडतो तेव्हा आनंद सापडतो. आपल्या सगळ्यांच्या डोळ्यांत स्वप्नं असणं आणि ती पुरी करायची आस असणं यांतच खरा आनंद असतो.!!! कित्येकदा दुसऱ्याच्या आनंदात आनंद मिळतो या सारखे सुख नाही.

आपला आनंद, सुख, समाधान हे एकट्याचं नसतं. किंवा उपजत आलेलं नसतं..तर हे कुणीतरी आपल्याला दिलेलं असतं. आयुष्यात आलेल्या जिवाभावाच्या व्यक्तिकडून, कुठल्या तरी प्रसंगातून, एखाद्या अनमोल घटनेतून, कधी अपार मेहनत करून, कधी छोट्या मोठ्या गोष्टीतून, निसर्गाच्या सान्निध्यात राहून आपल्याला मिळत असतो. आनंद स्वतः कडे न ठेवता सतत द्यायचा पण असतो तरच तो द्विगुणित होतो नाहीतर पटकन नष्ट होतो. जेव्हा आपण खूप आनंदी असतो तेव्हा ते लपवणं खूप कठीण असते, कधी तो चेहऱ्यावर व्यक्त होतो तर कधी आपल्या

आवाजातून व्यक्त होतो. आपण आनंदी असलो की भोवतालचे जग स्वर्गवत वाटते. त्या आनंदाच्या भरारीत आपण भय, चिंता, काळजी आणि द्वेष यांचा लवलेस देखील अनुभवत नाही. आधुनिक समाजांमध्ये समाधान वा सुख यांच्या समानार्थी आनंद ही भावना मानली जाते आणि आनंद ही सर्वोत्तम मानसिक स्थिती असल्याचाही समज पसरलेला दिसतो.

आनंदाची देवाणघेवाण असते, तो घ्यावा पण लागतो. कधी कधी आनंद निर्माण करावा लागतो. तो कुणा जिवाभावाच्या माणसाला द्यावा लागतो कधी त्याच्या कडून घ्यावा लागतो. आनंद कधीकधी कुठल्याही साध्या गोष्टीत, प्रेमळ शब्दात, आश्वासक बोलण्यातून, हळूवार अलगद स्पर्शातून, अनेक दिवसांनी भेटल्यावर मिळालेल्या घट्ट मिठीतून, जुन्या आठवणीतून सुद्धा मिळू शकतो. तो मिळवण्यासाठी कुठे जायला पाहिजे किंवा काही विकत घ्यायला पाहिजे असे काही नाही. आनंदाचे किती तरी विविध प्रकार आहेत.

ब्रह्मानंद

हा बहुतेक करून आजी आजोबा पाहिल्यांदा झाल्यावर दिसणारा आनंद आहे.

वत्सल आनंद

पालकत्व मिळाल्यावर मिळणारा आनंद.

गोड आनंद

हा गोड खाऊन मिळणारा आनंद नव्हे हा गोड बातमी मिळाल्यावरचा आनंद.

सात्विक आनंद

कोणी मनापासून विचारपूस केल्यावर मिळणारा हा आनंद.

सुप्त आनंद

सर्व भावना जेव्हा प्रकट करता येत नाहीत पण ना बोलता आपल्याला जेव्हा मनातील इच्छा पूर्ण होते तेव्हा मिळणारा हा आनंद खूप वेगळा आहे.

परमानंद

मनापासून पोटभर जेवण करून डुलकी लागली की मिळणारा हा आनंद.

निर्भेळ आनंद

लहान निरागस मुलांकडे मिळणारा आनंद, खूप बालपणीच्या मित्रमैत्रिणींबरोबर गप्पा आठवणी काढण्यांत मिळालेला आनंद.

स्वर्गीय आनंद

यशाची शिखरे गाठताना मिळणारा आनंद.

साहित्य आनंद

पुस्तकात रमून गेल्यावर रात्र दिवसाचा हिशोब राहत नाहीत तेव्हा मिळणाऱ्या आनंदाला हा शब्द वापरात असावा पण आजकाल च्या जमान्यानात व्हाट्सअप आणि फेसबुक च्या like वर मिळणारा आनंद म्हणायला हरकत नाही.

कैवल्य आनंद

देवाचे नामस्मरण करताना होत असतानाचा आनंद.

अपार आनंद

मनाप्रमाणे गोष्ट मिळाल्यावर किंवा खूप वाट पाहून एखादी गोष्ट मिळते त्याचा आनंद.

अवर्णनीय आनंद

एखाद्या घटनेने माणसाला होणारा अवर्णनीय आनंद तुकाराम महाराज चारच शब्दात अत्यंत समर्पकपणे व्यक्त करतात. “आनंदाचे डोही आनंद तरंग”

निखळ आनंद

मनातले काम, क्रोध, लोभ, द्वेष, मद, मत्सर संपतात तेव्हा उरतो तो निखळ आनंद- बालकवींची एक सुंदर कविता आहे. “आनंदी आनंद गडे इकडे तिकडे चोहीकडे” यात बालकवी शेवटी म्हणतात - सोडून स्वार्था तो जातो, द्वेष संपला, मत्सर गेला; आता उरला इकडे तिकडे चोहीकडे आनंदी आनंद गडे!!!

आता ह्या सगळ्या आनंदची गोळा बेरीज करून जो आनंदी आनंद राहिल तो तुम्हा सर्वांना अपार आनंद देत राहो ही मनापासून सदिच्छा.

आला श्रावण

आला श्रावण आला श्रावण श्रावण आला गं
ऋतू हिरवा रंग हिरवा हिरवा रंग ल्याला गं

लसलसत्या कुरणांवर नाचे बेभान वारा गं
लपंडाव खेळतात संगे ऊन पाऊस धारा गं

आरस्पानी थेंब दवाचे पानोपानी डुलते गं
दर्पणात त्या नवयौवना सृष्टी धुंद झुलते गं

तरुवेलींवर मत्त सजला तारुण्याचा साज गं
वसुंधरेला साद घालते सौदामिनीची गाज गं

वेणुनादे भान विसरुनी मोर नाचती धुंद गं
वृन्दावनास पुऱ्या लागला कान्होबाचा छंद गं

- कादंबिनी धारप

मी साधारण २००८ सालापासून मुलांकडे अमेरिकेत, कमी जास्त दिवसाच्या वास्तव्याला येत आहे. मी अनेक पालकांच्या तक्रारी ऐकते “इथे कंटाळा येतो, बाहेर जाता येत नाही, कोणी बोलायला नसतं”. म्हणून मला वाटले की त्याबद्दल थोडेसे सांगावे.

आपल्या पेक्षा अमेरिकेतले हवामान, वातावरण, खाणे, चाली-रिती, नियम, वाहतुकीची साधनं, भाषा सर्व वेगळे आहे. इथे आल्यावर आपल्याला थोडे बदलायला लागते. आपण बुजतो. पटकन बोलायला, काही विचारायला जात नाही. पण तुमची ही मानसिकता तुम्ही बदललीत, तर तुम्ही इथे नक्की रूळू शकता, जुळवून घेऊ शकता. तुम्हाला काही छंद असले, तुम्ही थोडे सोशल असलात तर तुम्ही इथे नक्कीच तुमच्या आवडीचे ग्रूप शोधून रमू शकता. माझ्या मुलांमुळे मी अमेरिकेत ५/६ ठिकाणी राहिले आणि तिथे प्रत्येक ठिकाणी मला चांगले अनुभव आले. मला कधीच कंटाळा आला नाही. म्हणून मला वाटले कि माझे अनुभव सांगावेत.

१) इथली माणसं मदत करणारी आहेत -

मुलगा न्यूयॉर्क जवळ स्टॅम्फर्डला रहात होता. मला ओरिगामी आवडते. अमेरिकन ओरिगामी सेंटरला जेव्हा ५० वर्षे झाली तेव्हा न्यूयॉर्कला ओरिगामीची ४ दिवसांची कार्यशाळा होती. मला जायची इच्छा होती. सव्वा तासाचा रेल्वेचा प्रवास, मग टॅक्सी करून जायचे होते. मुलानी पहिल्या दिवशी सर्व नीट समजावले. जवळ फोन ,पैसे असले आणि नीट माहिती करून घेतली, सर्व ठिकाणच्या पाठ्या वाचल्या, सूचना ऐकल्या तर इथे प्रवास वाटतं तितका कठिण नाही असं मी चार दिवस जा ये केल्यावर वाटलं.

कंटाळा?.. गेलाच समजा.

- सौ. चित्रा मेहेंदळे

कार्यशाळेच्या वेळी ओळख पाळख नसतांना तिथे सर्व एकमेकांना मदत करत होते. अतिशय शिस्तबद्ध व्यवस्था तिथे होती. किती तरी वयस्क, अगदी व्हिलचेअर्सवर बसणारेही, उत्साहानी कार्यशाळेत भाग घेत होते. इथल्या लोकांचा उत्साह, आणि कुठल्याही वयात शिकण्याची हौस मलाही प्रेरणा देऊन गेली.

२) इथले लोक विश्वास ठेवणारे आहेत -

आम्ही कनेक्टिकटला असतांना तिथे घराजवळ एक कम्युनिटी गार्डन होती. अनेक जण तिथे छोटे गाळे घेऊन, भाजी लावत असत. मी जाता येता थांबून ते पहात असे. एकदा धीर करून त्यासंबंधी चौकशी केली आणि आश्चर्य म्हणजे तिथल्या व्यक्तीने, माझी उत्सुकता जाणून मला एका मोकळ्या गाळ्यात भाजी लावायला परवानगी दिली. आवश्यक ती मदत केली. काही फालतू चौकशी नाही, पेपर्स पहायला नाही पैसे नाहीत. फक्त मी जवळ कुठे रहाते ते विचारले..तेव्हाच्यवर! माझ्याकडे तेव्हा दुसरे काही नव्हते, मी घरात होते ते सर्व मेथी दाणे भिजत घातले, आणि दुसऱ्या दिवशी तिथे पेरले. मस्त मेथीची ताजी भाजी मिळाली, सोबत एक विरंगुळा, आणि आनंद मिळाला. आपल्या घरात, भोवती झाडं लावणे, त्यांची देखभाल करणे हा एक चांगला विरंगुळा इथे आहे.

३) इथे खूप सोई असतात -

बॉस्टनच्या आमच्या कम्युनिटीमध्ये सिनीयर लोकांसाठी आठवड्यातून २ दिवस २/२ तास डॉईंगचा क्लास असायचा. रंग, ब्रश , पेपर सर्व त्यांचे, तुम्ही नवशिके असलात तरी या. “रंगाशी खेळा..आनंद घ्या”, म्हणायचे. मला आवडली त्यांची ही वृत्ती. मी खूप चित्र काढली तिथे.

४) तुम्हाला वाचायची आवड असली तर इथे प्रत्येक ठिकाणी लायब्ररी असते. -

तुम्ही फ्री (मुलांच्या मुळे) मेंबर होऊ शकता. एकावेळी तुमच्या आवडीच्या विषयाशी १०/१५ पुस्तकं आणू शकता. काही ठिकाणी मराठी पुस्तकं सुध्दा असतात. तिथे

मुलांसाठी, मोठ्यांसाठी अनेक वेळा वेगवेगळ्या विषयावरच्या कार्यशाळा असतात. वाद्यही तुम्ही शिकू शकता. खेळ शिकू शकता. शिवण काम, भरत काम, विणकाम ह्यांची आवड असलेल्यांनाही आवडता क्लास शोधला तर मिळू शकतो. किंवा या गोष्टी तुम्हीही शिकवू शकता. ऑनलाईनही हल्ली घरबसल्या करू शकता.

५) सुंदर निसर्ग -

इथला निसर्ग इतका सुंदर, स्वच्छ आहे की तुम्ही बाहेर जाऊन जवळपास फिरलात तर तुम्हाला प्रसन्न वाटतेच.

६) भारतीय सिनियर लोकांसाठी क्लब -

इथे अनेक ठिकाणी आठवड्यातून एकदा भारतीय सिनियर लोकांसाठी क्लब असतात. लोक एकत्र येऊन व्यायाम करतात, गेम खेळतात, एकत्र जेवतात. मजेत वेळ घालवतात.

७) संध्याकाळी गार्डन मध्ये काही जवळ रहाणारे भारतीय जमतात. ऑनलाईन त्यांचे ग्रूपवर काही कार्यक्रम होतात.

८) स्वयंसेवक संधी -

काही ठिकाणी आपल्या इथल्यासारख्या शाखा असतात. रविवारी मुलांना मराठी, हिंदी शिकण्यासाठी शाळा असतात. देवळात मुलांवर संस्कार करण्यासाठी संस्कार वर्ग असतात. तुम्ही स्वयंसेवक म्हणून त्यात सहभागी होऊ शकता.

तुम्ही आपणहून, शोधून अशा अनेक ठिकाणी जायला पाहिजे. इथे जेष्ठ नागरिकांसाठी खूप सोई आहेत. तुम्हाला काही बाहेर जाऊन, किंवा घर बसल्या, समाजसेवा करायची असली, काही मदत करायची असली, तरी तुम्ही ती करू शकता. तुमच्याकडच्या असलेल्या कुठल्याही प्राविण्याला, इथे वावच आहे. आपली महाराष्ट्र मंडळ आहेत, तुम्ही त्या लोकांच्या संपर्कात आलात, तर अतिशय सुंदर, वेगळे अनुभव तुम्ही घेऊ शकता.

मग इथे कंटाळा हा शब्द विसरायला होतो. वेळ पुरत नाही, हा माझा अनुभव आहे.

वंदन तुजला माते

या हृदयाचे त्या हृदयाशी
घट्ट जुळले नाते
वंदन माझे तुझिया चरणी
वंदन तुजला माते

साहूनिया प्रसववोणा
जन्मा घालशी तू जीवाला
अमृतात ममतेच्या
न्हाऊ घालशी तू मनाला

कल्पवृक्षापरी गे माये
करिसी तू इच्छापूर्ती
संस्कारांची पेरून बीजे
कुंभारापरी घडविसी मूर्ती

वसुंधरा तू कधी होऊनि
आघातांचे घाव पेलशी
निलाकाश होऊनि कधी
पदराचे तू छत्र धरिसी

जन्मदात्री तू देवकीसम
जीवाला तू विश्व दाविसी
माया करुनि यशोदेसम
कान्होबाचे पालन करिसी

दुर्गा, काली, चंडी होऊनि
भंजन करिसी असुरांते
गौरी, लक्ष्मी, उमा होऊनि
पोषण करिसी सुजनांचे

मातृत्वाची धारक तू,
तू दानत दातृत्वाची
कर्तृत्वाची कारक तू,
तू तारक या विश्व

- कादंबिनी धारप

श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा

–आरती लोटलीकर

दिगंबरा दिगंबरा श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा ॥ दिगंबरा दिगंबरा श्रीपाद वल्लभ दिगंबरा ॥

वर्ष २०१३ मध्ये काही स्थानिक कलाकारांना घेऊन सुरु केलेला दत्तजयंतीचा भक्तिगीतांचा कार्यक्रम आजतागायत न चुकता आम्ही सुरु ठेवला आहे. दरवर्षी दत्तजयंती मार्गशीर्ष या मराठी महिन्यात व डिसेंबर ह्या इंग्रजी महिन्यात येते. मी मूळची पुण्याची आहे. आमच्या घरात मी लहानपणापासून दत्ताची पूजा व अर्चना करताना बघत आलेली आहे. माझे सासरे दत्तभक्त आणि स्वामी भक्त होते. आजीकडून कथावाचन पण होत असे.

मला कायम जाणवायचं दत्तगुरूंच्या स्तोत्रामध्ये एक प्रकारची मनःशांती मिळते. एक वेगळ्या प्रकारचा आध्यात्मिक अनुभव येतो. त्यामुळे तुमची हळूहळू त्यांच्यावर श्रद्धा बसते. मी १० वर्षांपासून दत्तजयंती साजरी करत आहे, आणि या काळात माझ्या जीवनात खूप बदल झाले. दत्तजयंतीचा उत्सव हा माझ्यासाठी एक विशेष दिवस आहे, ज्याने माझ्या जीवनाला एक नवीन अर्थ दिला. मी माझ्या अनुभवातून हे शिकले की दत्तजयंती हा फक्त एक सण नाही, तर तो एक आत्मसाक्षात्काराचा दिवस आहे. या दिवशी सर्वांनी आपल्या जीवनाचा आढावा घ्यावा, व आपल्या चुकांची कबुली द्यावी, अशाप्रकारे आपण नवीन जीवनाला सुरवात करू शकू आणि आपल्याला आपले घेणं सोपं जाईल.

दत्तजयंतीने आमच्या जीवनात खूप सकारात्मक बदल

घडवून आणले. त्यामुळे आम्हाला अधिक धैर्यवान आणि संकटांचा सामना करण्यास तयार केले. आमच्या जीवनातील कठीण प्रसंगांमध्ये आम्हाला दत्तगुरूंचे स्मरण होते आणि त्यांनी आम्हाला बळ पण दिले. मी आमच्या अनुभवातून शिकले आहे की दत्तजयंती हा एक विशेष दिवस आहे, जो आमच्या जीवनाला नवीन दिशा देतो. जसजसे दत्तजयंतीचे कार्यक्रम करायला लागलो तसतसे खूप छान अनुभव यायला लागले. मला लोकं पण तशाच प्रकारची भेटायला लागली. ज्यांच्या घरी दत्तगुरूंची, स्वामीसमर्थांची, गजानन महाराजांची पूजा-अर्चना व्हायची अशा लोकांबरीबर गाठी भेटी व्हायला लागल्या. समविचारांचे लोक जवळ येऊ लागले.

असे कार्यक्रम करण्यामागे सामाजिक एकता दिसून येते. समाजातील भक्तगण एकत्र येतात. एकत्र पूजा, भजन व प्रसाद ग्रहण केल्याने समाजातील एकता वाढते. वेगळ्या प्रकारची लोक भेटतात तसेच आचार विचारांची देवाण घेवाण होते. दत्तजयंतीच्या साजरीकरणामुळे आपली संस्कृती व परंपरा व मूल्ये जपली जातात. त्याचे नक्कीच कुठेतरी जतन होते. नवीन पिढीला पण या परंपरेची ओळख होते. त्यांना या सणाचे महत्व समजते.

२०१३ पासून दत्तजयंती साजरी करायला सुरवात झाली. ह्या वर्षी ११ वर्ष पूर्ण होत आहे. दत्तजयंतीच्या

निमित्ताने व त्यांच्यावरच्या श्रद्धेवर काही सुचलेल्या ओळी.

दत्ताची कृपा होईल होईल

आमच्या जीवनात सुख समृद्धी येईल

त्यांच्या उपासनेने आमचे मन शांत होईल

अशीच आमच्या जीवनातील संकटे दूर होतील

दत्ताची कृपा होईल होईल

आमच्या जीवनात आनंदाची बहार येईल

दत्तगुरूंच्या आशीर्वादाने आमचे जीवन सुंदर होईल

आमच्या जीवनाचे ध्येय साध्य होईल

दत्ताची कृपा होईल होईल

आमच्या जीवनात प्रेम आणि शांती येईल

अशीच आमची श्रद्धा त्यांच्यावर कायम राहिल.

समाधी

निळेभोर आकाश जेथे विसावे
निळेशार पाणी जिथे खळखळावे
अशा शीतलशा निवांत ठिकाणी
सुचावी मला कविता नि गाणी
हाताशी असावे पुस्तक एक छान
वाचन न उरावे मज देहभान
तंद्री अशी लागावी मस्त
तशात व्हावा सायंसूर्य अस्त
कळावे कधीना कसा वेळ गेला
समाधी वेळोवेळा अशी मज लागो

– विनायक अग्निहोत्री

हारन्यकट्टा

मित्र १: समोरून कुत्रा घेऊन येणाऱ्या मित्राला
उद्देशून: काय रे सकाळी सकाळी या
गाढवाला घेऊन कुठे चालला आहेस?

मित्र २: तुम्हाला नीट दिसत नाही का? हे गाढव
नाही कुत्रा आहे!

मित्र १: मी तुला नाही, कुत्र्याला विचारतोय!

संकलन – अंबर रसाळ

मला समजलेली लग्नाची परिभाषा

शब्दामध्ये मांडणे कठीण ही लग्नाची परिभाषा,
दाम्पत्यामधील अनोखी अलिखित प्रेमाची भाषा.

या नात्यात ठेवावि प्रेमाची जाणीव खोलवर,
नसावी ती परीक्षा कोण चूक आहे वा बरोबर.

दुसऱ्यांच्या अनुभव, सल्ला सदा ना येतो यात कामाला,
सहनशक्ती, मर्यादा यांचा अनेकदा द्यावा लागतो दाखला.

या बंधनात नसावी एकमेकात चढाओढ,
जपावी ती एकमेकांच्या बदल प्रेमाची ओढ.

अहंकार असे खूप मोठा शत्रू या नात्याचा,
विसरावा लागतो यात भाव मी तू पणाचा.

कठीण काळात लागतो कस या हळुवार प्रेमाचा,
त्यामधून नकळत होतो पक्का धागा विश्वासाचा.

सुखी संसार नसतो जिथे कुठे खेळ निव्वळ पैशांचा,
फुलतो जिथे आदरयुक्त मेळ दोन जीवांच्या भावनांचा.

लग्न होई पर्यंत सर्वांना ते खूप सरळ सोप वाटतं!
अनुभवानंतर आपले भ्रमाचे भोपळे होते हे समजतं.

कालांतराने न सुटणारे, अधिक गुंतत जाणारे कोडे वाटतं !
वास्तवात ते समजुतीने आणि प्रेमाने निभावल तरच परिपूर्ण होतं !

गुणदोषा सहित करावा एकमेकांचा प्रेमळ स्वीकार,
विश्वासाच्या साथीने द्यावा एकमेकांना कायम आधार.

कौतुकाची थाप द्यावी एकमेकांना दिलखुलास,
सहजीवन सदाबहार ठेवण्याचे हे रहस्य आहे खास.

- दीपाली कुलकर्णी - जोध

हार्यकट्टा

लग्नाची पत्रिका घेऊन मित्र येतो.

मित्र १: काय रे! कॉलेज मध्ये जिच्या मागे मुलांची
रांग लागलेली असायची तिला तू इतक्या सहज कसं
पटवलंस ?

मित्र २: अरे, काही नाही, तिला फक्त म्हणालो, मला
भांडी घासायला खूप आवडतात!

- विनय क्षीरसागर

आताशा..

आताशा
मनातलं शेअर केल्याशिवाय
चैनच पडत नाही

घरात इनमिन दोघेजण..
वॉट्स अॅप ग्रूप वर हजारभर
आमच्या मनीला पिल्लं झाली ते ,
मग इतक्या जणांना सांगायलाच हवे ना..

आताशा ..
वॉट्सअॅपवर पोस्ट केल्याशिवाय चैनच पडत नाही

नविन साडी सेमध्ये घेतली
गुलाबी साडीचे रिल करायलाच लागले..
आताशा..
इंस्टावर ते टाकल्याशिवाय चैनच पडत नाही

गुलाबाला कळ्या आल्यापासून
फुलं येईपर्यंत काढलेले फोटो
आताशा..
फेसबूकवर शेअर केल्या शिवाय चैनच पडत नाही

कोणी काही म्हणोत बापडी..
आताशा
फोनमधले लाईक्स, आणि
कॉमेंट्स पाहिल्याशिवाय झोपच येत नाही

आताशा
मनातले शेअर केल्याशिवाय..
चैनच पडत नाही...

- चित्रा मेहेंदळे

दूर क्षितिजावरी चांद हा, काय सांगितो मितभाषी.
कशी उमगते साद तिची तुज, अन कोणत्या परिभाषी..!!

हा तीव्र दुरावा, तृष्ण जिव्हाळा, ओथांबिले हे नयन जरी,
तरी रूप तिचे मनी, स्वप्न तिचे क्षणी,
प्रतिबिंबिते पैलतीरी..!

मग त्याच मनाने, हरेक क्षणाने, खेळ मांडितो दिवसाशी.
कशी उमगते साद तिची तुज, अन कोणत्या परिभाषी..!!

कुठूनतरी हलकेच पाकळी, ओंजळीशी सोयरीक करे,
कुठेतरी मधुमालती लवचिक, वृक्षावरी विश्राम करे.
तो स्पर्श अनुभविता, शाश्वत श्वास देखितां,
संक्रमित मी मजपाशी..
कशी उमगते साद तिची तुज, अन कोणत्या परिभाषी..!!

हे रंग उधळिले, संग विखुरले, आसमंती धुंद स्पंद वसे,
ही थंड वाटिका, ह्याचसाठी का, कात टाकुनी मंद हसे.
निश्वास सोडूनी,, मी मनोमनी, चिंतितो तुला..
अन क्षणात मी तुजपाशी..!!!-

दूर क्षितिजावरी चांद हा, काय सांगितो मितभाषी.
कशी उमगते साद तिची तुज,
अन कोणत्या परिभाषी..!!

- राहुल आफळे

खरंच असं करता आलं तर!

– श्वेता पटवर्धन चिंचवडकर

जाऊन विचारलं होतं की तिने त्यांनाच का नव्हतं बोलावलं! वेदांशी अवनीची नवीन मैत्रीण होती आणि पुढच्या महिन्यात तिच्या लहान बहिणीचा, आद्याचा वाढदिवस होता. मी तिला काही सांगायच्या आधीच तिने तिच्या परीने पुढच्या पार्टीचा प्रश्न सोडवला होता आणि आणि त्याचं आमंत्रण मिळवण्याची जबाबदारी माझ्यावर टाकून मोकळी झाली होती! तिच्या निरागसतेचं मला कौतुक वाटलं. असंच मलाही करता आलं असतं तर?

सुयश आणि निखिल, दोघे मित्र. दोघेही आय-टी कंपनीत काम करणारे. मुलांच्या शाळेमुळे, क्लासमुळे किंवा कधी इतर मित्रांबरोबर फॅमिली गेट-टुगेदरमध्ये भेट व्हायची. व्हाट्सएप ग्रुप तर होताच. मधे कितीतरी दिवस गेले, भेट नव्हती. निखिलने कंपनी बदलली होती आणि सुयशला हे अचानक त्यांची २-३ महिन्यांनी भेट झाल्यावर कळलं. त्याला वाईट वाटलं. त्याने नकळत गृहीतच धरलं की निखिलने फक्त त्यालाच सांगितलं नाही. निखिलच्या तर हे लक्षातही आलं नाही. सुयश मनाने दुरावला. आता हे तर दोन मित्रांमध्ये झालं...जिथे नवीन नाती जुळत असतात तिथे तर खूपच सहज गैरसमज निर्माण होऊ शकतात आणि सुदृढ नातं निर्माण होण्यात बाधा येते. मला वाटतं संवाद हा सुदृढ नात्यासाठी खूप महत्वाचा आहे. कधी कधी तर आपण दुसऱ्याकडून आपल्याच नकळत काही अपेक्षा करतो, आणि दुसऱ्या व्यक्तीला त्याचा पत्ताच नसतो. तेव्हा अपेक्षित प्रतिसाद मिळाला नाही, तर गैरसमज निर्माण होतात.

अजय आणि मिताली नवीन नवरा बायको. अजयची बहीण अनघाला थोडं बरं वाटत नसतं, डॉक्टरांनी काही टेस्ट्स करून घ्यायला सांगितलेल्या असतात. ती मनातून थोडी धास्तावलेलीच असते. त्याच दरम्यान काही कारणास्तव मिताली आणि अनघाचं फोनवर बोलणं होतं. मिताली आनंदात फोन ठेवते. पण इकडे अनघा नाराज होते. मिताली बोलली तर छान पण तिने तिच्या तब्येतीचीची साधी विचारपूसही केली नाही याचं तिला वाईट वाटतं. अर्थात

“आई, तू वेदांशीच्या आईशी ओळख का नाही करून घेतलीस? तुझ्या मुळे मला वाढदिवसाच्या पार्टीला नाही जायला मिळालं.” संध्याकाळी खेळून घरात शिरता शिरताच अवनीची बडबड सुरु झाली. “पुढच्या महिन्याच्या आत तू तिच्या आईशी ओळख करून घे आणि तुझा फोन नंबर तिला दे.” माझ्या चेहेऱ्यावर प्रश्नचिन्ह! काय झालं? आणि पुढच्या महिन्याचं काय?

“आज फक्त मी, मीरा आणि इशिताच खेळलो. नेत्रा, सना, अदिती, सगळे वेदांशीच्या वाढदिवसाला गेले होते.”

“मग?”

“मला पण जायचं होतं. पण तुझ्यामुळे जायला नाही मिळालं. तिने सगळ्यांना बोलावलं होतं. फक्त मला, मीरा आणि इशितालाच नव्हतं बोलावलं. कारण तिच्या आईकडे त्यांचा नंबर नव्हता.”

“आणि हे तुला कसं कळलं?”

“ती नंतर बाहेर खेळायला आल्यावर आम्ही विचारलं तिला!”

“काय?” मी उडालेच! “अगं असं विचारायचं नसतं, तिला नसेल बोलवायचं तर It's ok. तुमची आत्ताच ओळख झाली आहे”. माझं बोलणं पूर्ण व्हायच्या आतच- “हो, तिला पण माहिती नव्हतं. तिने तिच्या आईला विचारलं तेव्हा कळलं.”

तर झालं असं होतं की या तिघींनी चक्क चक्क वेदांशीला

मितालीला अनघाच्या तब्येतीबद्दल काहीच माहित नसल्यामुळे ती त्याबद्दल काही चौकशी करत नाही. अजयकडून तिला हे काही कळलेलंच नसतं. पुढच्या वेळी जेव्हाही त्या भेटतात तेव्हा अनघाच्या वागण्यातला मोकळेपणा कमी झालेला असतो. मितालीला ते जाणवतं, पण ती दुर्लक्ष करते. अनघाच्या मनात मितालीबद्दल अढी राहतेच कारण ती कायम त्याच दृष्टिकोनातून मितालीचं वागणं मापत राहते. मिताली तिला त्याच भेटीत विचारू शकली असती तर?

एखाद्या मोठ्या ग्रुपमध्ये सब-ग्रुप असणं तर कोणालाच नवीन नसेल. तेव्हा चेष्टा मस्करीत, gossiping करतांना कानांवर पडलेल्या गोष्टींवरून, कधीकधी स्वतःच्या ही नकळत आपण आपल्या ओळखीच्या व्यक्तीबद्दल मत बनवतो, पण तिच्याशी अथवा त्याच्याशी बोलून खात्री करून घेत नाही. किंवा ऐकलेलं चुकीचंही असेल, असा विचार करून सोडून देत नाही. हे म्हणजे आपण स्वतःच स्वतःच्या नात्यावर अविश्वास दाखवण्यासारखं नाही का?

समिधा घर बदलून नवीन सोसायटीत राहायला आली. मस्त भिशीचा ग्रुप जमला. त्यातल्या त्यात २-३ मन्निणींशी तिचं अधिक सख्य! त्यातलीच एक तन्वी. एक दिवस समिधाच्या कानावर आलं की तन्वी कशी तन्हेवाईकपणे वागते आणि लोकांच्या पाठी त्यांच्याबद्दल काहीतरी खोटंनाट पसरवते. झालं... काहीही जास्त विचार न करता समिधा तन्वी पासून थोडी लांब राहू लागली. हळूहळू त्या दोघींच्याही नात्यात एक अदृश्य तणाव निर्माण झाला. कालांतराने समिधा ला समजलं की तिने जे ऐकलं होतं ते खरं नव्हतं; पण तोपर्यंत तिने तन्वीला खूप दूर केलं होतं.

आपल्या मनस्थिती प्रमाणे आपल्याला जग दिसतं. बऱ्याचदा समोरच्या व्यक्तीच्या वागण्याचा आपल्याशी काहीच संबंधच नसतो. आपण फक्त त्याचा बळी ठरतो. ते म्हणजे वड्याचं तेल वांग्यावर निघतं ना तसं.. अशा वेळी जर त्या दोन व्यक्तींमधे पुरेशी ओळख किंवा घट्ट नातं नसेल तर दुर्दैवाने नवीन नातं निर्माण होण्याआधीच ते संपू शकतं.

नीलिमा शाळेच्या व्हाट्सएप ग्रुपमध्ये ऍड झाली, आणि बरीच वर्षं संपर्कात नसलेल्या जुन्या मैत्रिणीचा, मीनलचा कॉन्टॅक्ट अचानक मिळाल्यामुळे खूष झाली. उत्साहाच्या

भरात तिने फोन लावला, पण तो उचलला गेला नाही. मीनल हॉस्पिटलमध्ये नर्स; गेले काही दिवस सतत रात्रपाळी करून, अतिरिक्त कामामुळे थकलेली. ती सुद्धा शाळेच्या ग्रुपमध्ये आपोआप ऍड झालेलीच होती, पण ते तिला माहित नव्हतं. परत तिने फोन लावला तेव्हा मीनलकडून अपेक्षित प्रतिसाद न मिळाल्यामुळे नीलिमा खट्टू झाली. वास्तविक मीनलवर कामाचा प्रचंड ताण होता, त्यामुळे तिची सारखीच चिडचिड होत होती.

व्हाट्सएप वरून मला माझाच किस्सा आठवला. माझ्या वाचन कट्ट्याच्या ग्रुपमधल्या मैत्रिणीने मला व्हाट्सएपच्या मेसेजवर नियमांसंदर्भात काहीतरी प्रश्न विचारला आणि उत्तरादाखल मी २-४ मेसेजेस केले. थोड्याच वेळात मला मेसेजेस वाचल्याचं चिन्ह दिसलं. पण उत्तर काहीच नाही! झालं..माझ्या विचारांची गाडी चालू! अरे देवा, माझ्या मेसेजचा हिने चुकीचा अर्थ काढला की काय?..मी खूपच स्पष्ट शब्दात सरळ उत्तर दिलं म्हणजे ते काही माझं म्हणणं नाहीये..मी फक्त नियम सांगितले!..आणि बरच काही..पण मग दुसऱ्या दिवशी आम्ही भेटणारच होतो, त्यामुळे मी ठरवलं की तेव्हा प्रत्यक्षच तिला विचारेन. अर्थात त्यापूर्वीच तिचा मेसेज आला आणि आमच्या भेटीत तिला मी हे सांगितल्यावर त्यावर खळखळून हसलो.

पु. लं. नी अगदी खरेच म्हटले आहे - आपण एकमेकांबद्दल गैरसमज का वाढवतो माहित्ये? कारण आपण संवाद टाळतो. जसजसे आपण मोठे होत जातो तसतसे आपण लहानपणीसारखे भांडतही नाही, आणि मोकळेपणाने, आपल्याला काय वाटतंय ते शेअर ही करत नाही. अगदी छोट्या छोट्या गोष्टी असतात आणि आपण त्या किती मोठ्या करतो. आपण जर हे सगळं विसरून जाऊ शकत असतो किंवा सोडून देऊ शकलो तर प्रश्नच नाही; पण मी पाहिलंय की बहुतांशी वेळा या गोष्टी मनाच्या कप्प्यात कुठेतरी जागा अडवून ठेवतातच; आणि मग आपण ते किस्से दुसऱ्यांना सांगत राहतो..“मला पण असाच अनुभव आला..”, “काय ना, मी एवढं सगळं व्यवस्थित वागूनही माझ्या पदरात हेटाळणीच!”, “मी किती मनापासून कौतुक केलं तरी तिला ते तोंडदेखलच वाटतं”. दुसऱ्यांबरोबर ते शेअर करतो..पण मग हेच त्या त्या वेळी संबंधित

व्यक्तीबरोबरच स्पष्ट केलं तर ?

तू माझे मेसेजेस पहिले नाहीस का ? काही रिप्लाय नाही ?

तू बरा तर आहेस ना ?

माझं काही चुकलंय का ?

तुला माझं काही खटकलंय का ?

तुझं काही बिनसलंय का ?

तू असं का बोलत्येस ? हे मला नेहमीसारखं वाटत नाहीये..

तुला माझा राग आलाय का ?

असा एखादा जरी प्रश्न विचारला, तरी संवाद सुरु होईल,

आणि गैरसमज होणार नाही ; पुढे होणारा मानसिक त्रास

सुद्धा वाचेल. खरंच असं करता आलं तर ?.

चला, एकदा करून तर बघूया !

हास्यकट्टा

गंपू: काय रे, तुझ्या डोक्याला काय लागलं ?

झंपू: मी हाताने दगड फोडत होतो...

गंपू: पण मग डोक्याला कसं लागलं ?

झंपू: माझा मित्र म्हणाला, अरे हाताने कधी दगड फोडतात का ? जरा डोके वापर !

संकलन – अंबर रसाळ

नवकवी

उगाचच कागदावर काहीही खरडणारे आम्ही नवकवी
आम्हाला भेटताच तुमच्या चेहऱ्यावरील निघून जाईल टवटवी १

आम्हीच आमच्या कवितांना म्हणावं वाह, क्या बात है
आणि तुम्ही म्हणावं हा माणूस का नाही जातंय २

आमच्या नाविन्याची फक्त आम्हालाच आम्हालाच असते हौस
तुम्हाला एक तर आधीच हौस अन् त्यात पडला पाऊस ३

आम्ही स्वच्छंदी घोड्यासारखे दौडत असतो मनातील कल्पनांना वाचा फोडत असतो
तुम्ही म्हणता कसलं काय कोल्हापूरच्या “र” ला कानपूरचा “र” जोडत असतो
आणि व्याकरणातल्या नियमांना हवं तसं मोडत असतो ४

कितीही करा मस्करी आमची आम्ही देत नाही तुम्हाला दाद
तुम्हीही म्हणता “जाऊ दे ना, कुठे घालत बसतो यांच्याशी वाद” ५

काहीही म्हणा, पण एक गोष्ट लक्षात आलीच ना
नाही नाही म्हणत, माझी ही कविता देखील तुम्ही ऐकलीच ना ६

– संजय राऊत

Prisoners

To be... or not to be...
A million dollar question
still the same..!
We are the prisoners
of our own thoughts,
And there is no one to blame..!

Life matters to someone;
Life happens to some..!
Life shatters some beliefs;
Life weakens some nerves...!

We will be, what we look at it as;
Accused, Victim, Outsider.
It's just a name..
Coz' we are the prisoners
of our own thoughts,
And there is no one to blame..!

Well, the wish list is long,
Unfortunately, life comes
with constraints,
No matter how hard we try,
Only ashes and, if being good human, name;
that remains...!!

It's upto us, what matters,
The Accolades, The Destination or
The Journey, throughout this game...!
Like being said,
We are the prisoners of
our own thoughts,
And there is no one to blame..!

- Rahul Aphale

(विडंबन कविता) - अंबर रसाळ

मूळ कविता - गारवा, कवी सौमित्र

कवी सौमित्र जर Seattle मध्ये १-२ वर्ष राहिले तर....

पाऊस जरा जास्त आहे, दर वर्षी वाटतं.
भर पावसात किरणे घेउन आभाळ मनात दाटतं!
तरी पावले चालत रहातात, मन चालत नाही
गारठ्याशिवाय शरीरामध्ये कोणीच बोलत नाही!
तितक्यात कुठून एक किरण ढगासमोर येतो
पावसामधला काही भाग पंखांखाली खाली घेतो!
ऊन उनाड मुलासारखे सैरावैरा पळत राहते
पाना-फुला- झाडांवरती, छपरावरती चढून पाहते!
दुपार टाळून संध्याकाळचा सुरु होतो पुन्हा खेळ
पावसामागून चालून येते गरम-गरम कातर वेळ!
चक्रे डोळ्यांसमोर ऋतु कुस बदलून घेतो
उन्हाआधी ढगांमध्ये कुठून उष्मा येतो ?

- अंबर रसाळ

हारयकट्टा

गंपू बँकेत गेला. नवीन खाते
उघडण्यासाठीचा फॉर्म घेतला.
पण तो भरण्यासाठी दिल्लीत गेला.
का?...
कारण फॉर्मवर लिहिलं होतं- 'कॅपिटल
मध्ये भरा!'

पडद्यामागचे कलाकार

– अपूर्व चिंचवडकर

अमेरिकेत बरीच वर्षे राहिल्याने मराठी नाटकप्रेमी म्हणून आपल्या शहरात एखादे मराठी नाटक येणार आहे का हे जाणून घेण्यास मी नेहमीच उत्सुक असायचो. सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ या सामाजिक संस्थेतर्फे असे विविध मनोरंजनात्मक कार्यक्रम येथील मराठी नाट्यप्रेमींसाठी आयोजित केले जातात. मी जेव्हा कधी भारतात जात असे, तेव्हा तेथील वास्तव्य मर्यादित कालावधीचे असल्याने एखादे चांगले नाटक शहरात असूनही वेळेअभावी पाहायला मिळाले नाही की मनाला रुखरुख वाटत असे. त्यामुळे धावता दौरा असल्याने भारतभेटीत आणि ते सुद्धा पुण्यासारख्या सांस्कृतिक शहरात नाटक पाहण्याची तीव्र इच्छा असूनही नाटकाचा आस्वाद घेणे शक्य होत नसे.

सिअॅटल् शहरातील महाराष्ट्र मंडळाच्या पुढाकारामुळे आम्हाला इथे परदेशात मराठी भाषेतील विविध मनोरंजनात्मक कार्यक्रम पाहण्याची संधी मिळते. या वर्षी मी समितीत सामील झालो, तर मागील वर्षी मी स्वयंसेवक म्हणून सहभागी होतो. मागील वर्षी इथे झालेल्या एका नाटकासाठी मी स्वयंसेवक म्हणून काम करण्याची तयारी दर्शवली. अमेरिकेत प्रत्येकजण टू बिझी! स्वयंसेवक मिळणं कठीण. त्यामुळे मला अशी संधी चालून आली. मनात म्हटलं, अजी ऐसा मौका फिर कहा मिलेगा?

नाटकाचे तिकीट काढून सीट नंबर शोधून प्रेक्षक म्हणून नाटक बघणं, नाटक संपल्यावर धावत पळत स्टेजवर जाऊन कलाकारांसोबत फोटो काढणे, त्यांची स्वाक्षरी घेणे ह्या गोष्टी इतरांप्रमाणेच मलाही खूप आवडायच्या. यावेळी मात्र वेगळा अनुभव घेण्यासाठी मी महाराष्ट्र मंडळाच्या समितीत स्वयंसेवक होण्याचा निर्णय घेतला. यात स्टेज उभारणे, विमानतळावर कलाकारांचे स्वागत करणे आणि त्यांची राहण्याची, जेवण्याची उत्तम व्यवस्था करणे, कार्यक्रमाच्या ठिकाणी त्यांना वेळेवर पोहोचवणे या सारखी जबाबदारी मला पार पाडावयची होती. मराठी नाटकाच्या प्रयोगासाठी लागणारे आवश्यक सामान इकडून तिकडून जमा करून

घेऊन जाण्याची जबाबदारी माझ्याकडे होती. हे पूर्ण करण्यासाठी मी आणि माझ्या मित्राने छोटा टेम्पो भाड्याने घेण्याचे ठरवले. कार चालविणे ही अमेरिकेत नित्याचीच अत्यावश्यक बाब असते. घोरोघरी मातीच्या चुली ही म्हण आता कालबाह्य झाली असली तरी अमेरिकेत कार घोरोघरी हे मात्र खरे आहे. टेम्पो कसा चालवायचा हे आम्हा दोघांपैकी कुणालाही माहित असणे शक्यच नव्हते. आम्ही पहिल्यांदाच ते धाडस करत होतो. सुदैवाने थोड्या प्रयत्नाने टेम्पो मार्गस्थ करण्यात आम्ही यशस्वी झालो.

शेवटी एकदाचे ते सर्व साहित्य नाट्यगृहापर्यंत पोहोचवले. फ्लेक्सचे पडदे, दोन खुर्च्या, एक छोटे टेबल आणि एक सोफा एवढेच साहित्य होते. संपूर्ण नाटकात दिसणार असते कुटुंबातील दिवाणखाना आणि एका समुपदेशकाचे कार्यालय. तीन पात्रांभोवती कथानक फिरत असल्याने लागणारे साहित्य देखील नाममात्र होते. नाट्यप्रयोग सुरु व्हायच्या पाऊण तास अगोदर सामान घेऊन गेलो. कलाकार वाट पाहत होतेच. सगळ्या वस्तूंकडे धावती नजर टाकून झाल्यावर कुणीतरी विचारलं, पुस्तकाचे कपाट आले का? संपूर्ण नाटकात ते लागणार. प्रेक्षकांना आपण सुसंस्कृत वाचनप्रेमी व्यक्ती पाहतोय असं वाटले पाहिजे. आम्ही एकमेकांकडे अपराधी नजरेने पाहायला लागलो. जेवढे साहित्य दिसले तेवढे सगळे तर आम्ही टेम्पोत टाकले होते. आता लगेच जाऊन कपाट आणणार तरी कसे असा विचार मनात येतो न येतो तोच दुसऱ्या कुणीतरी फ्लेक्स चा एक पडदा उचलून दाखवीत म्हटले, “आलंय, आलंय!” ही सगळी गंमत पाहिल्यानंतर नाटकांमधील मुख्य कलाकार त्यांच्या नेहमीच्या विनोदी शैलीत आमच्याकडे पाहत म्हणाले, “यातले आवडेल ते पुस्तक तुम्ही घरी घेऊन गेलात तरी चालेल”. पुस्तक न वाचताही त्या पडद्यामुळे आम्ही मात्र वाचलो.

प्रथमच विंगेमधून नाटक पाहण्याची संधी मिळाली. नाटक चालू होण्याआधी मेकअप करताना, वेशभूषा करताना

होणारी कलाकारांची धावपळ, एकमेकांची चेष्टा मस्करी करत असताना पाहताना मजा आली. पहिला अंक संपल्यावर अर्थात मध्यांतरा दरम्यान आम्हाला युध्दपातळीवर स्टेजवरील काही वस्तूंची अदलाबदल करावी लागणार होती. पूर्ण अंधारात आम्हाला ते करावं लागणार होतं. आम्हाला स्टेजवर काहीही दिसत नसले तरी काम त्वरीत पूर्ण करण्याशिवाय पर्याय नव्हता. सुदैवाने त्यातील एक कलाकार मोबाइलवरील लाईट चालू करून आमच्या मदतीला धावून आले. सगळ्यात मोठी कामगिरी म्हणजे स्टेज मागील अरुंद पायऱ्यांवरून वजनदार सोफा वर न्यायचा होता. “साथी हाथ बढाना” गुणगुणत आम्ही हे काम लगबगीने पूर्ण करू शकलो. त्यामुळे थोडे थांबा, परदेमे रहने दो परदा ना उठाओ असं कुणाला सांगण्याची वेळ आली नाही. पडदा सारून दुसऱ्या अंकाची ‘टायमावर’ सुरुवात करता आली.

या पूर्वी मी नाटक संपल्यावर इतरांप्रमाणेच कलाकारांसोबत फोटो काढण्यासाठी, स्वाक्षरी घेण्यासाठी धडपडत असे. यावेळेस मात्र चाहत्यांना स्टेजवर येण्यासाठी झटपट जागा मोकळी करावी लागली. शिस्तीत रांग लावावी लागली, कमीत कमी वेळेत अधिकाधिक चाहत्यांचे समाधान करावे लागले. त्या निमित्ताने पोलीस बंदोबस्त शब्दाचा भावार्थ कळला. प्रयोग संपल्यावर कलाकारांना लगेच माझ्या कारमधून विमानतळावर नेऊन सोडण्याची जबाबदारी माझ्यावर होती. अर्जुनाच्या रथाचे श्रीकृष्णाने सारथ्य केले होते हे पूर्वी केव्हातरी वाचलेले वाक्य उगाचच आठवल्याने क्षणभर मी खूष झालो. कारमधून प्रवास करताना कलावंतांशी मनमोकळ्या गप्पा मारता आल्या. विमानतळावर जाताना त्यांना Microsoft कंपनीच्या मुख्य कार्यालयाची इमारत आणि बर्फाच्छादित माउंट रेनियर पर्वत दाखवण्याची संधीही मला मिळाली. शेवटी आम्ही विमानतळावर पोहोचलो. कलाकार मंडळीनी नवीन शहरात पोहोचल्यावर माझ्याशी संपर्क साधून मी केलेल्या मदतीचे दिलखुलासपणे कौतुक केले. मला नाटकाच्या यशात खारीचा वाटा उचलल्याचे समाधान झाले. आनंद वाटला.

दुसरी एखादी नाटक कंपनी जेव्हा कधी इकडे येईल तेव्हा ती मंडळी सर्व व्यवस्था करण्यासाठी आम्हाला हेच

मुरब्बी स्वयंसेवक पाहिजेत असं म्हटल्याशिवाय राहणार नाहीत हे निश्चित. आम्ही ते काम हातात घेऊच.

तर मंडळी आपल्याकडे २०२६ मध्ये BMM Convention होत आहे. तेव्हा आपल्याला अशाच स्वयंसेवकांची गरज लागणार आहे. म्हणूनच आपल्या समुदायासाठी, या कार्यक्रमात योगदान देण्यासाठी आपल्या व्यस्त वेळापत्रकातून अधिकाधिक स्वयंसेवक पुढे यावेत अशी अपेक्षा आहे.

मैत्री

मैत्री असते झुळूक वाऱ्याची
आल्हाददायक हवीहवीशी

मैत्री म्हणजे श्रावणसरी
ऊन सावलीची गम्मत सारी

मैत्रीचा गंध दरवळतो दूर
सच्च्या मैत्रीचा आगळाच नूर

मैत्री म्हणजे कटींग चहा
तरतरी जीवास आणतो पहा

मैत्रीला कळतो अव्यक्त इशारा
मित्राचा असतो गरजेला सहारा

मैत्रीला नसते वयाचे बंधन
जुळलेल्या सुरांची सुरेख गुंफण

– अश्विनी क्षीरसागर

विधीलिखीत

—सुधीर सदानंद अवसरे

१९६९-७० हें माझे B.E.(Mechanical)चे बडोद्याला शेवटचे वर्ष होते. त्या वर्षा दरम्यान अभ्यासाबरोबर, अर्थात आता पुढे काय करायचे (मुख्य म्हणजे नोकरी साठी कुठच्या कंपनीत, केव्हां अर्ज करायचे वगैरे) या बदल मित्रमंडळींबरोबर विचार-विनिमयाला साहजिकच सुरुवात झाली होती. त्या सुमारास, मार्क जरी चांगले मिळाले तरीही ओळखी शिवाय चांगल्या नामांकित कंपनीत इंटरव्यू मिळायची शक्यता फारच कमी होती. त्यावेळी "On-Campus Interview" या प्रकारची संधीही आमच्या कॅम्पसवर नव्हती. सर्वसाधारण मध्यमवर्गीय विचारसरणीनुसार, "Times of India" व इतर तर एक-दोन वृत्तपत्रांमध्ये जाहिराती चाळणे सुरु झाले. माझ्या (Mechanical Engineering) क्षेत्रामधल्या कंपन्या जास्त प्रमाणात मुंबई, दिल्ली, कलकत्ता, मद्रास अशा बडोद्याहून लांब, मोठ्या शहरांत होत्या. आमच्या घरी टेलिफोन नव्हता (व अर्थात त्यासुमारास फॅक्स, ईमेल, गुगल, सेल-फोन / मेसेजिंग वगैरे सुविधा नव्हत्याच), त्यामुळे शक्यतो सुवाच्य अक्षरांत पत्रलेखनाशिवाय त्या कंपन्यांचा संपर्क साधण्यासाठी इतर पर्याय नव्हता. मोठ्या आशेने त्या दिशेत प्रयत्न सुरु केले. त्या बरोबरच काही मित्रांनी (B.E.ची परीक्षा व्हायच्या ४-५ महिन्याआधीच) अमेरिकेत पुढील M.S.शिक्षणासाठी ऍप्लिकेशन्स पाठवायला सुरुवात केली होती. अमेरिकेत शिक्षणासाठी लागणारा खर्च झेपणे मला शक्यच नव्हते. तरीही ते मित्र माझ्या मागे लागले की, "तुला नेहमीच इतके चांगले मार्क मिळवून पहिल्या ५ विद्यार्थ्यांत असतोस, तर नुसती ऍप्लिकेशन करून बघायला तुझी काय हरकत आहे?". तेव्हा उत्तर द्यायला टाळंटाळ करायचो पण खरं म्हंटलं तर, मी (आप्तजनांना सोडून) अमेरिकेत वगैरे परदेशी जायला कांही तेवढा उत्सुक नव्हतो व तशी आर्थिक ऐपतही नव्हती.

परंतु मग मित्रांच्या (peer pressure) समाधानासाठी मी पण अमेरिकेत तीन-चार युनिव्हर्सिटींना M.S.साठी ऍप्लिकेशन्स पाठविल्या. त्याच संदर्भात लागणाऱ्या

T.O.F.E.L. d G.R.E. परीक्षाही दिल्या, त्यांत चांगले मार्क्स आले होते. मनांत म्हंटले की जरी ऍडमिशन मिळाली तरी आर्थिकदृष्ट्या मला अमेरिकेला जाणे शक्य नाही, असे मित्रांना सांगता येईल व त्यांचा पिच्छा सुटेल. जेव्हां फेब्रुवारी/मार्च '७० दरम्यान त्या युनिव्हर्सिटीं कडून M.S.साठी ऍडमिशन मिळाल्याची उत्तर आली, तेव्हां मला जरा आश्चर्यच वाटलं. आता मित्रांसमोर या मार्गातून सन्मानपूर्वक माघार (honourable retreat) कुठच्या शब्दांत घ्यायची या विचारात पडलो. तो पर्यंत कांही मित्रांना सुद्धा M.S.साठी ऍडमिशन मिळाल्याची पत्र आली होती व त्यांनी पुढच्या तयारीला (आर्थिक व्यवस्था, व्हिसा ऍप्लिकेशन वगैरे) सुरुवात केली होती. माझी दुविधावस्था लक्षात घेऊन ते म्हणाले की, "अमेरिकेत उच्च शिक्षणखसाठी जाऊ इच्छिणाऱ्या qualified विद्यार्थ्यांना आर्थिक मदत (स्कॉलरशिप-लोन) देणाऱ्या कांही संस्था मुंबईत आहेत. त्यांना भेटून अर्ज करून बघायला तुझी हरकत काय?".

एव्हाना (जून १९७०) माझा B.E.चा चांगला रिझल्ट आला होता. माझे वडील व आई यांनी भरगोस आशिर्वाद देऊन अभिनंदन केले व सांगितले की, "तु तुझी जबाबदारी ओळखून आहेस, तुझ्या कर्तबगारीवर आमचा पूर्ण विश्वास आहे व तू जो मार्ग निवडशील त्यांत नक्की यशस्वी होशील. विनासंकोच पुढचे पाऊल टाक, आम्ही तुझ्या पाठीशी आहोत". त्यांच्या शब्दांनी दिलेला धीर व प्रोत्साहन, हे माझ्यासाठी ठेवलेला अजूनही न संपणारा सर्वात मोठा अमुल्य वारसा आहे. माझ्या समोर तेव्हा दोन मार्ग दिसत होते. पहिला: चांगल्या इंजिनियरिंग कंपनीत काम मिळवण्यासाठी प्रयत्न सुरु ठेवायचे. दुसरा: हा मार्ग जरा अस्पष्टच होता परंतु मित्रांनी सुचविल्यानुसार, मुंबईला जाऊन M.S. साठी स्कॉलरशिप/लोन वगैरे कांही मिळू शकली तरच (ऍडमिशन मिळाल्याचे आधीच समजले होते) अमेरिकेच्या दिशेत पाऊल घ्यायचे. त्या संदर्भात मुंबईतील दोन संस्थांना (राजाध्यक्ष ट्रस्ट व सेठना ट्रस्ट) जाऊन भेटलो.

प्रिलिमिनरी इंटरव्यू झाल्यावर त्यांचे ऍप्लिकेशन फॉर्मस मिळाले. त्यांनी मागितलेल्या Supporting Documents (Admission Letters, B.E. Transcripts, Professors' Recommendation Letters वगैरे) समवेत ऍप्लिकेशन फॉर्मस भरून पाठविले व त्यांच्या निर्णयाची वाट पाहत होतो.

सुमारे एक महिन्यानंतर (जुलै १९७०) त्या दोन्ही ट्रस्ट तर्फे स्कॉलरशिप/लोन मिळाल्याची पत्रं आली. मित्र म्हणाले की आता तुला अमेरिकेत न जाण्यासाठी आर्थिक सबब राहिली नाही व पुढचे पाऊल (पासपोर्ट, U.S. Student Visa वगैरे) घ्यायला पाहिजे. पासपोर्टसाठी अहमदाबादला अर्ज पाठवला. त्यांत काही अडथळा न आल्यामुळे पासपोर्ट लौकर मिळाला. मग लगेच ऑगस्ट १५, १९७०च्या आसपास U.S. Student Visa Application साठी मुंबईला गेलो. त्या आधीच काही विद्यार्थ्यांचे व्हिसा क्षुल्लक कारणास्तव नाकारले गेले होते असें ऐकले होते. तसेच माझ्या बाबतीतही झाले तर अमेरिकेत न जाण्यासाठी भक्कम कारण मिळेल असे मी मनांत म्हणत होतो. वांद्राहून मरीनलाईन्सला व्हिसा ऍप्लिकेशनसाठी जायला निघालो तेंव्हां नेमका जोराचा पाऊस पडायला सुरुवात झाली होती. U.S. Consulatebm पोहचे पर्यंत (छत्री असूनही त्या जोराच्या पावसांत उपयोग नव्हता) मी नखशिखांत साफच भिजलो होतो. त्या अवतारात व्हिसासाठी इंटरव्यू घ्यायचा, म्हणजे ऑफिसर माझा व्हिसा नक्की फेटाळून लावणार याची मला खात्री वाटत होती. पण कां कुणास ठाऊक, त्या ऑफिसरनी सर्व कागदपत्रं बघुन त्याच्या कांही प्रश्नांची मी उत्तरं दिल्यानंतर मला म्हणला की "Congratulations and best of luck for your studies in U.S.A." हें सर्वांना समजल्यावर आतां मात्र माघार घेऊन चालणार नव्हतं व तशी मनाची तयारी करायला सुरुवात केली.

मग बडोद्याला परत आल्यानंतर आई, वडील व दोन्ही भावांना विचारून अमेरिकेला जाण्याचा दिवस ("गणेश चतुर्थी"; सप्टेंबर ४, १९७०) ठरवला. सेठना ट्रस्टकडून मिळालेल्या स्कॉलरशिप/लोनच्या अटीनुसार मुंबईत Air-Indiaकडून Bombay/ Beirut/ Prague/ London/ NewYork/ Rapid City (याचे "प्रवास-वर्णन" २०२२ च्या सारथी दिवाळी अंकात एखादवेळी तुम्ही वाचले असेल)

तिकीट घेतले. त्यानंतर उरलेले केवळ ८/१० दिवस काही आवश्यक वस्तुंची खरेदी करणे, आप्तजनांचे व मित्र-मंडळींचे निरोप घेणे व इतर सर्व तयारी करण्यांत धावपळीत असे भरकन गेले की आपण आता इतके लांब जाणार व सर्वांची पुनर्भेट किती वर्षांनंतर होऊ शकणार वगैरे संबंधित विचार करायला व निवांतपणे बसून बोलायला वेळच उरला नाही. कांही महिन्यांपूर्वीच अगदी असंभव वाटणारा "दुसरा" मार्ग (अमेरिकेत M.S. करायला जाण्यासाठी) आतां मोकळा झाला, हें माझ्या बाबतीत "विधीलिखित"च असावे असे मान्य करत व "श्री गणेशाय नमः" म्हणत वडील मंडळींचे सप्रेम आशिर्वाद व संवयस्कांच्या शुभेच्छांसह अमेरिकेच्या दिशेत आयुष्यातील पुढच्या प्रवासासाठी झेप घेतली.

वरील गोष्टीला आता ५४ वर्षं होत आली. त्या दरम्यानच्या आयुष्यातल्या प्रवासात अनपेक्षित बरे/वाईट बरेच कांही शिकवून जाणारे अनुभव आले. त्या गोष्टी पुढील अंकी....

A Complete Picture

I always took a perfect picture with good angle, good exposure, perfect light, perfect lens. Everything is always perfect. but it's not complete. I wish camera could capture my thoughts, thoughts of all the faces, that I can imagine of you. I'm still searching for you in my lens. I'm still looking for that complete picture.

- Sushant Patil

मनोगत एका स्वयंसेवकाचे!

काम काम आणि काम,
डोक्याला नाही आराम!
कधी होईल काम तमाम?
विचार करतो हा गुलाम!
किती गाळतो रोज घाम,
पण कामाला नाही विराम!
डोक्याला मग लावतो बाम,
थोडा तरी हवा विश्राम!
आंधोळीस ही नाही सवड,
संपत नाही साबण हमाम!
फुकटच करतो सारे काम,
कधी मिळणार त्याचा दाम?
पण खरंय, कामातच आहे राम,
कष्टकऱ्यांना माझा सलाम!
चला आता म्हणतो राम राम,
संपवायचे आहे सारे काम!

(एखाद्या कार्यक्रमाच्या किंवा संस्थेच्या स्वयंसेवकांना भरपूर काम करावे लागते ह्याचं कारण म्हणजे एकतर मनुष्यबळ कमी आणि पैशांच्या स्वरूपात मोबदला नाही. पण कमिटमेंट असल्याने आणि कार्यक्रम यशस्वी पार पडण्यासाठी स्वयंसेवकांना खूपच कष्ट घावे लागतात. त्या अनुभवावरून सुचलेली कविता)

– अंबर रसाळ

हास्यकट्टा

नवरा: मी समजूतदार बाईंबरोबर लग्न करायला हवं होतं.
बायको: समजूतदार बाई तुमच्याबरोबर कधीच लग्न करणार नाही
नवरा: बस्स! मला एवढाच सिद्ध करायचं होतं

– विनय क्षीरसागर

तो अंतरंगी तरंगेल का ?

(ती हवा आणि तो वारा यांची प्रेम कहाणी)
कल्पना करा तुम्ही एखाद्या टेकडीवर झाडाखाली निवांत
बसलाय आणि ती हवेची झुळूक अलगद
तुमचे कान स्पर्शून जाते.. काय म्हणत असेल ती..

झुळूक हवेची अलगद सुंदर कानात हळूच सांगून गेली
झुळूक हवेची अलगद सुंदर कानात हळूच सांगून गेली
वाऱ्याच्या जोडीची मस्तीची खोडीची
गाऱ्याणी जवळ मांडून गेली १

उन्हाळी उन्हात रानात वनात संतप्त तप्त मी होते सखी
उन्हाळी उन्हात रानात वनात संतप्त तप्त मी होते सखी
आला तो जलद (लवकर) घेवोनी जलद... (ढग)
वर्षाव... तृप्त मी झाले सखी २

वेगाने मंद मी लेवूनी गंध मी दिशेने एकाच वहात होते
वेगाने मंद मी लेवूनी गंध मी दिशेने एकाच वहात होते
आला तो चपळ चंचल अवखळ
भरकटल्या मला मी पहात होते ३

खट्याळ खोडील ब्रात्यपणा सोडील
जोडील बंध रंगी रंगेल का ?

खट्याळ खोडील ब्रात्यपणा सोडील
जोडील बंध रंगी रंगेल का ?

येवोनी कवेत (मिठीत) विरूनी हवेत
तो अंतरंगी तरंगेल का ? तो अंतरंगी तरंगेल का ? ४

कधी असं होईल क ? की वारा हवेच्या मिठीत
येऊन शांत झाला..
अंतरंगी तरंगला..

–संजय राऊत

माझी पहिली बिडी

—अरुण निसरगंड

लहानपणी, मिरासदारांच्या भाषेतले “पालथे धंदे” मी कधी केले नाहीत.

घरात ओढणारे कोणी नसले तरी बिड्या आणि सिगरेट ओढणारे सगळीकडे होते. कोपऱ्याकोपऱ्यावर पानाची दुकाने होती. त्यांच्या कपाटातून दिसणाऱ्या निरनिराळ्या पाकीटांचेच आम्हाला जास्त आकर्षण वाटायचे.

माझा मित्र नंदू, खरे नाव सदानंद, व मी एकत्रच वाढलो. मित्र होतो. पण आम्हा दोघात फारसे साम्य नव्हते. माझा चित्रकला सोडून सगळ्या विषयात पहिला नंबर. त्याचा फक्त चित्रकलेत पहिला नंबर. नकला करणे, हार्मोनियम कुठलाही क्लास न घेता सहज वाजवणे यात तो तरबेज. मला कुठल्याही कलेचा गंध नव्हता आणि अजूनही नाही. “हसरी उठाठेव” या त्यांच्या एकपात्री कार्यक्रमाचे हजारो प्रोग्राम करणारे सदानंद चांदेकर म्हणजेच नंदू. नंदू माझ्यापेक्षा धाडसी होता. अवली म्हणण्याइतका. त्याचे वडील बिडी प्यायचे. त्यामुळे कधीतरी बिड्या पिण्याचे प्रयोग होणारच होते.

शाळेला उन्हाळ्याची सुट्टी होती. नंदू खिशात त्याच्या वडिलांच्या दोन तीन कॉंबडाछाप घेऊन आला. पण त्याच्याजवळ काडेपेटी नव्हती. दुपार असल्याने माझी आई झोपली होती. तिची नजर चुकवून मी स्वयंपाक घरात असलेली काडेपेटी घेतली व नंदू आणि मी हळूच आमच्या माळवदावर गेलो. दुपारच्या उन्हात वर कोणी यायची शक्यता नव्हती. नंदूचा आणि आमचा वाडा समोरसमोरच होता. त्याच्या माळवदावर कोणी दिसत नाही याची खात्री करून मी काडी ओढली.

बिडी शिलगवणे हे दिसते तितके सोपे नाही हे “ददीं” मंडळींना माहित असेलच. दोन-तीन काड्या पेटवून झाल्यातरी बिडी पेटत नव्हती. बिडी पेटल्यावर त्याने झुरका घेऊन नाकातून धूर काढायला सुरुवात केली. “मस्त वाटतय यार” नगरी-मराठीत तो म्हणाला. “मला बघू, मला बघू”

करत मी बिडी मागत होतो, पण पड्डा मला ट्राय करू देत नव्हता. तेवढ्यात समोरच्या माळवदावर आवाज झाला. बिडी पिताना कोणीतरी आम्हाला बघितले होते. आम्ही पटकन बिड्या टाकून खाली पळालो. कुणीतरी माझ्या आईला खिडकीतून “मुले वर बिड्या पितायत” असे सांगितले असावे. कारण आम्ही जिन्यावरून खाली जात होतो तेव्हा ती जिन्यावरून वर येत होती.

“कोण बिड्या ओढत होते” तिने

विचारले. “मी नव्हतो” मी म्हणालो. Technically I was telling the truth. नंदूने मला बिडी प्यायचा चान्सच दिला नव्हता. आईचे तेवढ्याने समाधान होणे शक्यच नव्हते. Like they say, she was not born yesterday. “बघू” म्हणत तिने आमच्या दोघांच्या तोंडाचा वास घेऊन बघितला. नंदूच्या तोंडाला वास येत होता. आणि माझ्या तोंडाला, thanks to Nandu, वास येत नव्हता. प्राणावर बेतले पण बोटार निभावले. “लहान मुलांनी बिड्या-सिगरेट प्यायच्या नसतात” असे सांगून तिने आम्हाला सोडून दिले. मला सात मोठे भाऊ होते. त्यामुळे मुले नसत्या उठाठेवी करतात हे तिला काही नवीन नव्हते.

“लहान मुलांनी बिड्या-सिगरेट प्यायच्या नसतात” ही आईची वॉर्निंग मिळाल्यावर “मग मोठे झाल्यावर प्यायची का?” असे विचारायचा शहाणपणा मी केला नाही हेही बरे झाले. नंदूच्या आईलाही तिने ही बिडीची गोष्ट सांगितली नाही. त्यामुळे तोही वाचला. त्या दिवशी नंदूने मला बिडीचा झुरका घेऊ दिला नाही याचे उपकार मी कधीही विसरलो नाही.

बिडी प्यायचे प्रयोग मी नंतर केले नाहीत.

माझे वडील सिगरेट ओढत असत. मी चार-पाच वर्षांचा होतो तेव्हा ते कॅन्सरने वारले. आमच्या घरात त्यांच्या सिगरेटचे ब्रिटिश Imperial Tobacco चे रिकामे डबे

सापडायचे. त्यावर हॅट घातलेली हसतमुख माणसे व सिगरेटची रंगीत चित्रे असायची. सिगरेट ओढणारी माणसे कशी रुबाबदार दिसतात, आणि म्हणून तुम्हीही सिगरेट ओढायला सुरुवात केली तर तुम्हीही कसे रुबाबदार दिसाल अशी (गैर)समजूत शक्य तितक्या लहान वयात करायची अशी सिगरेट कंपनीची मार्केटिंग स्ट्रॅटजी, तेव्हाही होती. मला ते डबे खूप आवडायचे.

कॉलेजात असताना माझे बरेच मित्र सिगरेट ओढायचे. पुण्याला इंजीनीरिंग कॉलेजमध्ये मी हॉस्टेलमध्ये राहायचो. Meaning, zero adult supervision. तरीही सिगरेट पिण्याचा मोह मला कधी झाला नाही. मुंबईला पहिली नोकरी लागली. व खिशात स्वतःचे पैसे यायला लागले तरी, लोकल स्टेशनवर इडली-वडा खाण्याशिवाय दुसरी व्यसने नव्हती. कामावरचा माझा मित्र प्रमोद चैन स्मोकर होता. विल्सची दोन पाकिटे एक दिवसात संपवायचा. पण मी तेव्हाही कधी सिगरेट ओढली नाही.

आमच्या कंपनीने बंगलोरमध्ये नवीन फॅक्टरी काढली. ती सुरू करण्यासाठी माझी “नेमणूक” झाली. नेमणूक म्हणताना आता हसू येते. कारण मी तेव्हा जेमतेम बावीस वर्षांचा होतो! पण लहान कंपनीत प्रमोशनसु भराभर मिळायची. बंगलोरला जायला तेव्हा मिरजला गाडी बदलावी लागायची. वाचायला काही तरी घ्यावे म्हणून न्यूजपेपर स्टँड वर गेलो. फिल्मफेअर, ईलस्ट्रेटेड वीकली घेताना तिथल्या सिगरेटच्या पाकीटांकडे लक्ष गेले. त्यात कॅप्स्टनचे पाकीट दिसले. लहानपणी इतर मुलांसारखा मीही सिगरेटची रिकामी पाकिटे जमवायचो. चारमिनार, पिवळा हत्ती या स्वस्त सिगरेटची भरपूर पाकिटे सापडायची. पण कॅप्स्टनची पाकिटे दुर्मिळ असायची. त्यामुळे त्या क्षणी काय मनात आले हे माहीत नाही. पण मी एक पाकीट विकत घेतले.

बंगलोरच्या गाडीत बसलो. मासिके वाचली. पण कॅप्स्टनचे पाकीट उघडायचे धैर्य होत नव्हते. शेवटी कोणी बघत नाही याची खात्री करून पाकीट उघडले. खरे म्हणजे भ्यायचे कारण नव्हते. कारण मी नगरपासून जवळ जवळ तीनशे मैल लांब होतो. त्यामुळे घरी कळण्याची भीती नव्हती. गाडीत मला ओळखणारेही कुणी नव्हते. एकंदरीत रान मोकळे होते. सिगरेट घेतली तरी मी नवखा होतो हे उघड होते.

कारण काडेपेटी घ्यायला विसरलो होतो. नुसतीच सिगरेट हातात धरून सिगरेटचा स्पेशल छान वास येतो तो घेत बसलो. माझ्या शेजारी बसलेल्या माणसाला मी या विषयात बच्चा आहे हे कळले असावे. त्याने मला “लाइट” दिला आणि मी माझी पहिली “बिडी” ओढली. सिगरेटच्या दुष्परिणामांची चर्चा तेव्हा होत नसे. केवळ सिगरेट पिणे “वाईट” असे म्हटले जायचे. सिगरेट पिण्याचे फायदे मात्र लगेच कळले. मला माझी पहिली सिगरेट शिलगाऊन दिली त्याची आणि माझी काहीही ओळख नव्हती तरी गप्पा मारत, एकमेकाला सिगरेट, नंतर स्टेशनवरचे वडे, चहा देत-घेत तो बेळगावला उतरून जाईतो चांगली ओळख झाली.

नंतर कुठेही लायनीत उभे असलो किंवा रेस्टोरंटमध्ये, सिगरेट आणि “लाइट” ची देवघेव होऊन सहज गप्पा मारायला आणि ओळख व्हायला सुरुवात व्हायची. मुंबईहून नगरला रातराणीने जाताना माझे कॅप्स्टनचे पाकीट नगरपर्यंत संपून जायचे. एस. टी. त “धूम्रपानाला सक्त मनाई” असली तरी बस कंडक्टर “रात्री सगळे चालते” असे म्हणून दुर्लक्ष करायचा. सिगरेट पिणारे सेल्फ-सेंटर्ड असतात. मीही त्यात जमा व्हायला लागलो याची जाणीव मलाही झाली होती. पण by then I was addicted and didn't care. मुंबईत असताना संध्याकाळी दादरच्या “कुलकर्णी”ज् क्लासेस”चा (“जर्मनीत वीस वर्षे पत्रकार” फेम) जर्मनचा क्लास संपवून परत येताना माझा नगरचा एक मित्र अचानक भेटला होता. नंदूसारखाच हाही अगदी लाहानपणचा मित्र. आम्ही रात्रभर गावाकडच्या गप्पा मारल्या. मी सकाळी पहिली लोकल घेऊन सरळ कांदिवलीला फॅक्टरीत कामाला गेलो. रात्रीत आम्ही दोघांनी दोन पाकिटे संपवली होती. त्यामुळे मला हे प्रकरण हाताबाहेर चालले आहे असे वाटायला लागले.

थोडे दिवसांनी मी “उच्च शिक्षणासाठी अमेरिकेला रवाना झालो” आणि सिअॅटलला आलो. मुंबईला एक दिवसात एक पाकीट ओढायचो तसा इथेही एक पाकीट ओढायला लागलो. फरक एवढाच की मुंबईच्या पाकिटात दहा सिगरेट्स असायच्या. अमेरिकेत एका पाकिटात वीस सिगरेट्स असतात. मुंबईत रात्री पाकीट संपलेतर खाली जाऊन कोपऱ्यावर पानवल्याकडे पाकीट घेऊन यायला फारतर पाच मिनिटे लागायची. इथे अमेरिकेत गाडी काढून

दहा मैल ड्राइव्ह करून ७-११ मधून सिगरेट घेऊन परत येण्यात अर्धापाऊण तास जायचा. सिगरेटचा गुलाम.

“एकच प्याला” मधे सुधाकराच्या तोंडी “दारू वाईट का, तर म्हणे ती सुटत नाही. अहो मग बायको एकदा चिकटली की तीही सुटत नाही. मग तिला कोणी वाईट म्हटले आहे का?” असे “हशा आणि टाळ्या” घेणारे वाक्य आहे. त्यातला विनोदाचा भाग सोडा. पण मी सिगरेटचा गुलाम झालो आहे याची खात्री झाल्यावर सिगरेट सोडून द्यायचे ठरवले.

सिगरेट कशी सुटली याची एक वेगळी कथा आहे. त्याबाबत नंतर कधीतरी.

आयुष्यात सिगरेट मी फक्त चारच वर्षे ओढली. पण सोडून जवळजवळ चाळीस वर्षे झाली तरी सुटली नाहीच. अजूनही बारमधे बसून मी सिगरेट ओढतो आहे असे स्वप्न मला बऱ्याच वेळां पडते. मी चूक करतो आहे हेही स्वप्नात कळत असते. पण मोह आवरत नसतो. आणि मी जागा

होतो. कधीतरी पुण्यामुंबईला गेलो तर मी गोल्डफ्लेकचा एखादा पॅक विकत घेतो. आणि वास घेऊन समाधान मानतो. मी सिगरेट ओढायला सुरुवात का केली हा प्रश्न मला नेहमी पडतो.

कॉलेजात “सिगरेट ओढली तर मुलींवर इम्प्रेसन पडते, मुली पटवायला easy जाते” अशी मुलांची बडबड मी ऐकली होती. शाळा-कॉलेजात एकाही मुलीने माझ्याकडे डोळा वर करून बघितले नव्हते. सिगरेटचा कदाचित उपयोग होईल असे वाटले असावे. पण सिगरेट ओढायच्या आधीही मुली माझ्याकडे दुंकून बघत नव्हत्या. आणि कॅप्स्टन - गोल्डफ्लेक ओढायला लागल्यावरही कोणी बघितले नाही. असो.

घरच्यांनी मुलगी शोधून लग्न लाऊन दिले नसते तर मंडळाचे लाडके अरुणकाका “काकूविना भिकारी” झाले असते हे नक्कीच.

एक किस्सा: वेळेच्या आधी आवरण्याची घाई आली अंगावर.

नाटकाचा प्रयोग चालू होता आणि एक ढोल विंगे मध्ये ठेवला होता. मला वाटलं की त्याचं काही काम नसावं आणि माझ्या बरोबर एक कार्यकर्ता होता, त्याला विचारलं, अरे आपण हा ढोल का आणला होता? आपण तर वापरलंच नाही, म्हणून मी तो ढोल उचलला आणि आमच्या ट्रक मध्ये ठेवला. तर एक जण नाटकांत काम करणारा पळत आला आणि म्हंटला इथे ढोल होता तो तुम्ही बघितला का? मी आपलं कॉलर सरळ करून म्हटलं, मी तर ट्रक मध्ये ठेवला, त्याने डोक्यावर हाथ मारला आणि म्हणाला अहो माझी तर आता ढोल घेऊन एन्ट्री आहे, मी लगेच जाऊन ढोल घेऊन आलो. आणि त्याने अशाप्रकारे ढोल वाजवला (की बडवला?) की सगळा माझ्यावरचा राग त्याने ढोलावर वर काढला.

-अपूर्व चिंचवडकर

Depths of the Pond

- Siddhant Dharap

Mirage Pond. It was discovered on a dry, heated day in mid-July. Rumors have it that an adventurous hiker had stumbled upon this small pond in a state of blissful dehydration. Supposedly, she had collapsed from the heat and fell on the thick cushion of grass that covered the pond from the naked eye. As she fell, her chapped lips and dry throat grabbed a hold of the one word that attempted to escape: "Water." Her eyes finally shut, enveloping her body in a rough darkness akin to texture of her throat. With her last breath, she was able to submerge her hand within the pond but unable to lift it back up. That was the last anyone heard or saw of this adventurer. And so, rumors spread about how the pond granted your deepest desires.

"Atlas, over here!" I shouted to my friend. I gestured at him to come closer. Heavy breathing and pounding footsteps indicated his arrival.

"Look." I turned my head away from him and pointed. I sensed him hovering behind my shoulder and watching intently along with me. Our gazes met a small, rectangular pond. Dark blue waters rippled gently without interrupting the existence of our reflections. It was a well-hidden spot, marked by a thick wooden post stabbed into the grass. Mirage Pond.

I bent down on my right knee. The grass fully covered my right leg, lathing it with tiny droplets of morning dew. My outstretched finger broke through the thinly veiled surface of the pond and was hit with the shivering cold of the water.

"Cold?" He whispered to me. I nodded

back. If possible, I'd have liked to avoid any verbal conversation.

I pulled my finger out from the pond and looked at Atlas.

"You're sure about this Pierce? We just have to dive in?" Again, I simply nodded in response. He gave a quick shrug. We took our jackets and shoes off, leaving them by the side of the pond. I held my fingers up for the countdown. Three. Two. One. A splash resounded in the empty forest.

Opening my eyes, a wave of fear washed over me. Atlas was nowhere to be seen. Frantically, I scrambled in the water, eventually glancing below me. I froze. Below me was a deep chasm of darkness. In an attempt to resurface, my arms and legs tried to propel my body towards the top, but it refused to listen. Like a piece of metal, I slowly continued to sink. With every movement I made, the endless bottom pulled me down further and further.

This is it. I'm going to die. I can't breathe. Is this what that adventurous lady felt? Oh wait, she didn't get sucked into the pond. She died right outside it. Panic infiltrated my thoughts. My lungs were about to burst. Everything was going wrong. I resigned myself to the water and exhaled.

Suddenly, my feet hit solid ground. The bottomless sea of water dissipated, replaced by a huge forest. A forest just like the one we found the pond in. Tall trees towered above me. Shrubs and bushes grabbed at my legs trying to trip me up. A thin stream stood in front of my feet. Its contents were pitch-black.

"Atlas!" I shouted. My voice echoed, bouncing off the thick tree trunks, sliding

across the large leaves that branched off them.

"He's not here. You might see him after this. You might not." An eerily familiar voice spoke in a hushed tone. My body whipped around and froze. A mirror image of myself greeted me.

"What the hell is going on?" I whispered to myself. Every fiber of my body was on edge. My knees were bent and my arms were just barely angled up. I didn't want to alert him—well, me—to the thought of fighting but I needed to stay ready to run too.

"The Pond is working its magic!" I saw my own lips curve up in a lifeless smile.

"You're saying my deepest desire is...just me?"

"No, no, no." The other me waved his hand to ward off the imaginary fly buzzing by his head. Putting his hands behind his back, he paced around in a straight line, back and forth.

"It's the...you know...the thing." He squinted his eyes, still waving around his hand as he tried to find the word hidden on the tip of his tongue. A few seconds later his eyes lit up.

"Ah, yes. Think of the water. The water of the pond."

"I don't get it."

"Have you ever tried reaching through a mirror?" He was still pacing around.

"No."

"Hm." He stopped moving for a second and raised his eyebrows. A silent laugh at his own expense. "That does seem quite stupid, I guess. Why would you ever punch through a mirror?"

My body started to relax, sensing that there wasn't any immediate danger. But, nonetheless, I was still on high alert. Something felt out of place.

"Anyways, let's not get off topic. We don't have much time before you're tested."

Tested? I couldn't think of a single thing I

would be tested on. A dull throbbing began to plague my head, so I sat down to continue listen to him talk.

"I really have no other way of conveying what this all is unfortunately." He gestured to our surroundings. But now I'm curious. Why is reaching through a mirror so idiotic? It's effectively the same thing as reaching through the surface of the water. Well? What do I think?" he asked me.

"Ok. I don't understand what you're saying at all. I'm done playing this weird game. I'm going to find Atlas. Goodbye." I got up and turned my back on him.

"Wait! Your test!" He shouted after me.

I kept walking. The echoes of his voice slowly weakened until his shout disappeared, absorbed by the forest. I pushed through a few bushes, and to my surprise I saw myself again.

"You, again? You know, maybe this magical water and magical pond has something to it. You can keep following me— I mean it seems like you kinda have to. But I'm still gonna ignore whatever nonsense you say."

He didn't respond and just looked at me. Unnerved by his gaze, I shifted my own to the trees instead. My throat felt dry. My body felt heavy. Over and over again, I tried to leave. And every time I ended up right back where it started.

"Ok, looks like it's time." I heard myself again. This time, my replica stood right in the water. Reaching into his pocket, he pulled out a six-sided die. There were no numbers on it, though. Each numerical value was replaced, respectively, by cartoon-like characters of Atlas. One through six.

"I'm going to toss this die up. Each side holds a fate for Atlas that even I am not privy to. But you are. You'll decide when this die stops rolling."

I remained silent. I didn't want to respond to his crap, but I could still sense that awful, unsettling feeling. Everything seemed to be trying to fight its way back into place. Into the correct order. Without pause, my replica threw the die up. Instinctively, I ran for it. Forgetting everything else, I dove into the current of the pitch-black stream to catch the die before it was carried off to somewhere faraway. As I caught the die, I turned around to see my replica standing still and expressionless, watching me get carried off.

I felt a violent whisk on my back, and suddenly I seemed to return to the endless, bottomless well, floating in clear blue water.

Atlas. Was he here? My head swiveled in

every direction but no sign of him befell me. Then, I realized that I was moving upwards. A few minutes later, I resurfaced. Still no sign of Atlas. I still held the die in my hands, the only dry thing that had emerged. I got out of the pond and saw both of our clothes laying still on the bed of grass. Then I turned back to the strange pond, and saw my reflection staring back at me. My finger gently reached out to the pond. Then, right before I touched the water, I stopped. And I pulled my hand back. No. I couldn't do it. Not to myself. I got up and grabbed my clothes.

"Sorry Atlas. Goodbye."

The die lay on the ground, all its surfaces empty.

चैत्र धून

आला आला वसंत आला धावत माझ्या दारी
चैत्र पालवी फुलली खुलली रंगोत्सव दरबारी

जर्द पिवळा झुले बहावा गंधित अत्तर माळा
माळून घेऊ सुगंध आपण सजवू भवतालाला

बहार झाली मोहोरला बघ आम्रवृक्ष आमराई
साद घालते कोकीळ सुंदर रंगधून ती गाई

निळे जांभळे पर्णकेशरी धूप दीप उजळती
श्वेत आसनी विराज करुनी मंत्रमुग्ध डोलती

शैशव जपतो तो गुलमोहर विसरुन कथा व्यथा बघ
पानापानांतुनी उधळतो क्रांतीचा मधुगंध

तो पांगारा पळस पसरतो कवेत घेता रान
नवे नवे जे उदया येते तयास देतो भान

साद घालूनी वसंतासवे, चैत्र घुमवितो पावा
चैतन्याचा सं र ग म छेडत, मिलिंद माधव गावा

जुने जाऊनी नव्यास जागा निसर्ग मानव देतो
सृजनाचे हे गीत सांगण्या वसंत दारी येतो.

—ज्योती श्रीराम पिटके

चॅलेंजर ते चॅम्पियन्स

- विनय क्षीरसागर

उत्तर अमेरिकेतील ढोल ताशा पथकांचा मेळावा म्हणजेच बृहन महाराष्ट्र मंडळ आयोजित ढोल ताशा स्पर्धा! दर दोन वर्षांनी येणाऱ्या या स्पर्धेत वादनाचे कौशल्य आणि नावीन्य दाखवून वर्चस्वाच्या संधीची अमेरिकेतील सर्व ढोल ताशा पथके आणि वादक आतुरतेने वाट पाहत असतात. आम्ही शिवा रिदम्स ऑफ इंडिया, सिँट्रल चे प्रसिद्ध ढोल ताशा पथक, हे याच स्पर्धेचे २०२२ चे उपविजेते! पहिल्याच स्पर्धेत दिग्गज पथकांना मागे टाकून, उपविजेते पद मिळवून 'शिवा'ने सर्वानाच चकित केले होते. आणि तेव्हाच, २०२४ च्या स्पर्धेत विजेतेपद मिळवण्याचा मानस शिवाच्या वादकांनी बांधला होता.

२५ फेब्रुवारी रोजी BMM२०२४ 'काय बे' ढोल ताशा स्पर्धेची घोषणा झाली. निवेदिका पाठवण्यासाठी, सर्वप्रथम आम्ही व्हाट्सअप ग्रुप पोल केला, पण फक्त सातच वादकांनी उपलब्धता दाखवली, गरज होती २० नावांची! स्पर्धा जूनच्या शेवटी असल्याने शिवाच्या कुशल आणि अनुभवी वादकांना सॅन होजेला जाणे जमणार नव्हते! पहिला टप्पा होता - ऑडिशन राऊंड. आयोजकांनी त्यासाठी प्रत्येक पथकाच्या त्यांच्या सर्वोत्तम वादनाचा १ मिनिटाचा व्हीडिओ मागविला होता, फक्त

आठवड्यात. या ऑडिशन राऊंड मधील १० वादक स्पर्धेच्या अंतिम फेरीत असलेच पाहिजेत असा नियम सुद्धा होता. २०२३ च्या सिँट्रल महाराष्ट्र मंडळ गणेशोत्सवाला केलेल्या तालबद्ध वादनाचा व्हिडिओ एडिटिंग करून तब्बल सात दिवस आधी ऑडिशन व्हिडिओ पाठवून, शिवाने हि बाजी मारली! १ एप्रिल २०२४, ऑडिशन राऊंडचा निकाल लागला, १० पथकांच्या चुरशीच्या ऑडिशन फेरीत पहिले पाच संघ अंतिम फेरीत पोहोचले होते. शिवाला चौथ्या क्रमांकाचे गुण मिळून शिवाचा अंतिम फेरीत प्रवेश निश्चित झाला होता. आनंद होता पण गुण हवे तेवढे मिळाले नव्हते, परीक्षकांच्या टिप्पण्या वाचल्या आणि इतरांच्या तुलनेत आपण कुठे आहोत, कुठे सुधारण्या हव्यात याचा प्रत्यय आला. दोन वर्षात सर्वच पथकांनी खूप प्रगती केली होती, चुरशीची स्पर्धा होणार हे नक्की होते.

'काय बे' च्या आयोजकांनी अंतिम फेरीतील स्पर्धकांना पुढील फेरीचा तपशील दिला. सॅन होजेला होणाऱ्या स्पर्धेत पहिली फेरी जुगलबंदी, दुसरी फेरी सांघिक वादन. ५ संघ, ५० ढोल वादक, १० ताशा वादक आणि १५ ध्वजधारी यांचा रांगडा खेळ होणार होता. २९ जून ला होणाऱ्या या स्पर्धेसाठी आता फक्त १० आठवडेच शिल्लक राहिले होते, म्हणजे साधारण २० सराव सत्रे. सराव सुरु करण्यासाठी सर्वात महत्वाची गोष्ट म्हणजे वादन रचना आणि वादन रचना निर्भर असते ती मूलभूत तत्वांवर. शिवा पथकाची ख्याती ही ढोल, ताशा, झांज, लेझीम, ध्वज आणि शंखनाद यांचा वापर करून पारंपारिक, आधुनिक, नाविन्यपूर्ण आणि संमिश्र असे दर्जेदार आणि दिमाखदार वादन करण्याची आहे. हेच तत्व विस्तारून

यात महाराष्ट्राच्या इष्ट देवतांना आणि लोककलेला समर्पित रचना बनवण्याचे ठरले. काही वादनांचे नमुने, शिवाने आधी केलेल्या रचना, अजय अतुल यांच्या प्रसिद्ध गाण्यांचे बिट्स, हिंदी मराठी चित्रपट गाण्यांचे बिट्स याच्यातून प्रेरणा घेऊन एकेक तुकड्यांची साखळी बनवली. आता रचना तयार होती, सराव चालू झाला. एप्रिल आणि मे महिना, सिँट्रलचे हवामान भारी थंड आणि साथीला बोचरा पाऊस आणि वारा सुद्धा. रेडमंडच्या मेरीमूर पार्कमध्ये कुडकुडत, जॅकेट, कानटोपी, हातमोजे घालून दर मंगळवारी आणि शनिवारी सराव होत होता. उत्साह वाढविण्यासाठी गरमागरम चहा, सामोसे, पॅटिस, वडापाव, बिस्कीटे, भेळ, चिवडा, केक, कुकी असे मस्त पदार्थ फस्त होत होते. संघात निम्मे वादक हे पहिलीच स्पर्धा करत होते आणि हे तर स्पर्धेचे खास अवघड वादन, सुरवातीला नवीन मंडळींना आणि आम्हा अनुभवींना खूपच परिश्रम घ्यावे लागले. व्हीडिओ ट्युटोरिअल आणि गृहपाठाचा पण वापर केला सोपे तुकडे व्यवस्थित बसल्यावर आम्ही त्यात नवीन स्वनिर्मित तुकडे आणि अवस्थांतरे जोडली. अजय अतुल आणि निलेश परब स्पर्धेचे परीक्षक म्हणून येणार अशी हवा होती आणि त्यांना प्रभावित करण्यासाठी म्हणून मग मी लावणी ठेका ते भजनी ठेका असा खास आणि ठेवणीतला तुकडा तयार केला. हा अतिशय अवघड तुकडा आहे आणि यात समन्वयाने ढोल व थापी वाजवण्यासाठी प्रचंड मेहनत घ्यावी लागली. हाच तुकडा पुढे जाऊन आमचा अंतिम फेरीतील हुकुमी एक्का ठरला. पुढे २ आव्हाने होती, तंतोतंत ८ मिनिटात पूर्ण वादन करायचे आणि तेही कोणत्याही खाणाखुणा ना करता, एकाग्रतेने ताशातले बदल ऐकून ढोलचे ठोके बदलायचे, आवाज, वेग आणि मुख्य म्हणजे नजरानजर करून समन्वय साधायचा आणि हे सर्व करताना चेहऱ्यावर हवे फक्त स्मितहास्य!

दरम्यान स्पर्धेतील बदल, आणि तपशीलवार माहिती मिळत होती, निलेश परब आणि अजय नाईक हे नामवंत परीक्षक पक्के झाले होते, जुगलबंदी राऊंड कॅन्सल झाला होता, मुख्य रंगमंचावर ठरलेली स्पर्धा थेट बाहेर एकदमच साध्या शामियान्यात हलवली होती, वादनाची

वेळ १० मिनिटे केली होती. एकूणच ही स्पर्धा झाली तर व्यवस्थित होईल ना, स्पर्धाच होते कि नाही, प्रेक्षकांची व्यवस्था कशी असेल, अश्या बऱ्याच शंका होत्या. आमचा संघ मात्र निराश न होता, एकजुटीने तयारी करत होता. २ झांज वादिका आणि १ टोल वादिका पण संघात समाविष्ट झाल्या होत्या. ध्वजधारीचा शोध सुरू होता. १८ जुनची रंगीत तालीम तर दोनच आठवड्यावर येऊन ठेपली होती. पूर्ण जोशाने आम्ही सराव केला आणि शेवटचे दोन आठवडे झांज, टोल, ध्वजावर आणि फिनिशिंग वर लक्ष्य केंद्रित केले. सर्वच वादक समन्वयाने वाजवत होते, फिनिशिंग टचेस म्हणून काही बदल ऐनवेळी केले. १८ जुन च्या रंगीत तालमीला शिवाचे आजी माजी वादक आले होते. त्यांचे अभिप्राय, पसंती, शाबासकी मिळाली आणि त्यांनी काही निरीक्षणे, सुधारणा आणि बारकावेही सांगितले. सर्व कोडी सुटली होती, आमचा आत्मविश्वास प्रचंड बळावला होता, स्पर्धेत कोणालाही जबरदस्त टक्कर देऊ आणि आता जिंकूनच येऊ असे स्फुरण चढले होते.

२७ जुन पासून सॅन होजेला BMM चे 'काय बे' संमेलन सुरु झाले, आम्ही स्पर्धेची वाद्ये ताब्यात घेतली, सर्वांनी आनंदाने हातभार लावून ढोल ताणण्याचे कष्टप्रद काम पटपट उरकले. कन्व्हेंशन एकदम मस्त होते, आणि बोनस म्हणून अधून-मधून चांगले सेलिब्रिटीजबरोबर सेल्फी पण मिळत होते. आमच्यापैकी काही जणांनी बाकीही गुणदर्शन स्पर्धात भाग घेतला होता, नेमके २९ जूनला दिवसभरात हे कार्यक्रम होणार होते, त्यांच्या वेळा बदलून काही समस्या येऊ नयेत ही मोठी धास्ती होती. २९ जून, स्पर्धेचा दिवस, या दिवसाचा प्रत्येक क्षण कायमच्या स्मृतीत नोंदला गेलाय, आम्ही सकाळी 'बोली' सराव केला, यात प्रत्यक्ष वादन नव्हते, सराव एकदम मस्त झाला, काही शेवटच्या सूचना दिल्या, काही कारणास्तव वादकांना उशीर होणार असेल तर बाकीच्यांनी काय करायचे हे ठरले. सकाळीच T२० वर्ल्ड कप अंतिम सामन्यात भारतीय संघाने हारता हारता सामन्याला कलाटणी देऊन विश्वचषक पटकावला. या विजयाने आमचा उत्साह दुणावला. ढोल ताशा स्पर्धा दुपारी

४ वाजता सुरु झाली. लाल कुर्ता, पांढरी सलवार आणि भगवी टोपी असा आमचा पोशाख खूपच देखणा दिसत होता. मी प्रत्येकाला कपाळावर शीतल चंदनाचा आणि कुंकवाचा शिव चिन्हाचा नाम ओढून दिला आणि मनोमन संघाच्या यशाची प्रार्थना केली. एव्हाना टॅम्पा बे आणि कॅन्सस सिटी पथकांचे वादन पूर्ण झाले होते आणि पथकांच्या स्तराचा साधारण अंदाज आला होता. आम्ही आता वादनासाठी पूर्ण तयार होतो आणि फिनिक्स पथकाचे वादन पाहत होतो. या पथकाने आधीच्या पथकांपेक्षा चांगले वादन प्रस्तुत केले पण आता पर्यंत या सर्वांचे वादन तसे साधारणच वाटले, नावीन्य कमी आणि तेच तेच खूप वेळ वाजवले होते ज्याने विविधतेचे गुण कमीही होतात, २०२२ च्या स्पर्धेतील अनुभवाने आम्हाला ते चांगले माहित होते.

फिनिक्स पथकाचे वादन संपताच निवेदक आनंद इंगळे यांनी मी लिहून दिलेली शिवा रिदम्स ऑफ इंडियाची प्रस्तावना सांगितली. या मध्ये शिवा पथकाचा एकूण प्रवास, कारकीर्द, उद्दिष्ट, वादक, कार्यक्रम याचा आढावा होता आणि तसेच स्पर्धेसाठी केलेल्या वादन रचनेमागची संकल्पना आणि मांडणी होती. शिवाची स्पर्धेची वादन रचना महाराष्ट्राच्या इष्ट देवतांना आणि लोककलेला समर्पित होती, गणरायाच्या वंदनेने सुरवात करून, महाकाल ठेका, आदीनाथ, अनोखा ठेका, कल्लोळ, हनुमान चालीसा, श्रीराम घोष करत नाविन्यपूर्ण लेझीम-सामी (धनगर प्रेरित) ठेका आणि पुढे लावणी ते भजनी ठेका हा काय बे साठीचा खास ठेवणीतला तुकडा सादर करून नावीन्यपूर्ण तिहाई वर समाप्ती.

प्रेक्षकांना अभिवादन करत चंद्रकोर आकारात आम्ही उभे राहिलो, ही रचना स्पर्धेआधी आम्ही चार आठवडे पक्की केली होती. खास लक्ष ध्वनीशास्त्रावर दिले होते, सर्वात मोठे ढोल सुरुवातीला आणि मधोमध जागी, मग झांज, मग मध्यम ढोल, मधोमध टोल आणि २ ताशे. या स्तरावरची आखणी आणि धोरण आम्ही खूप आधी ठरवली होती. मी नजरानजर करून सर्वजण वादनास तयार आहेत अशी संमती मिळवली व ध्वज प्रणामाचा आदेश दिला, सर्वांनी भगव्याला नमन करून खणखणीत 'देवा

श्रीगणेशा' थापीची पाच आवर्तने केली. निखिलने तालबद्ध कडक ताशाची तर्री दिली, साथीला मी शंखनादाचा ओंकार केला. ताशाची तर्री आणि शंखनादाचा ओंकार, नाद खूपच छान लागला, प्रेक्षक स्तब्ध होऊन पाहत होते. पहिले अवस्थांतर करून आम्ही महाकाल ठेका वाजवला, समर्पण होते अर्थातच संगीतकला निर्मात्या महादेवांना. त्या ठेक्यातच 'बम बम भोले' असा दोनदा उद्धोष करून साधारण एक मिनिटात आम्ही आदीनाथ ठेक्यावर वळलो. दोन सलग ठोके, मग उंच हात फिरवून दिलेली कलात्मक थापी आणि वेगात वाजवलेला ताशा, असा पहिला हात हा सर्वात सोपा, पण त्यात ताशाच्या कुशलतेवर आम्ही खूप छान समन्वयी वादन घडवून आणले. या नंतरचा स्वनिर्मित अनोखा ठेका, हा ठेका मध्यम वेगाचा आणि तालाचा. प्रत्येक ठेक्यांवर टोल आणि झान्जचे ताल बदलत होते आणि विशेष प्रभाव टाकत होते. या पुढचा ठेका होता कल्लोळ, हा सध्याचा एकदम पॉप्युलर ठेका, एका आवर्तनात तर प्रेक्षकांनीच एक ते आठ आकडे म्हणले, एवढे तर सर्व मशगुल झाले होते आमच्या वादनात. या पुढे हनुमान चालीसा हा ठेकाही एकदम नाविन्यपूर्ण, फक्त ढोल थापी वापरून हनुमान चालीसा मुखड्याच्या चार ओळी, आणि त्यात जय श्रीराम घोष. सर्वांनी उत्साहाने 'जय श्रीराम' उद्धोष केला आणि प्रेक्षकही त्यात सामील झाले. रामलल्लाला समर्पित या ठेक्या मागेही याच वर्षी झालेल्या राम मंदिराचे उदघाटन आणि त्यामुळे भारतात झालेले राममय वातावरणाची सांगड अशी भावना होती, या पुढच्या ठेक्याचे अवस्थांतर घेतले जो होता लेझीम-सामी, यात पारंपरिक लेझीम ठेका आणि धनगर ठेका (ज्याच्या आधारीत पुष्पा चित्रपटातील सामी गाणे खूप व्हायरल झाले आहे) यांचे मिश्रण केले होते. हा सामी तुकडा वाजवताना अश्विनी, आरती, मेघना, संजय, निखिल यांनी सामी गाण्याच्या नाचाची नकल पण केली. यामागचा विचार होता प्रेक्षकांना आणि परीक्षकांना नावीन्य जाणवेल आणि करमणूक ही होईल. प्रेक्षक खूपच एन्जॉय करत होते, आमचे दोन्ही परीक्षक अजय नाईक आणि निलेश परब उत्साहाने वाह-वाह करत होते. वादन

आता उत्तरार्धाकडे आले होते आणि खास लावणी ठेका येऊन ठाकला होता. ढोलकी सम्राट निलेश परब परीक्षक असणार हे जेव्हा कळले तेव्हाच त्यांना पसंत पडेल असा ढोल ताशावर लावणी ठेका बसवायचे मी ठरवले होते. लावणीच्या ढोलकीचा ताल, निखिल आणि संजयने ताशावर काडीने दिला आणि पुढे आम्ही ढोलवर खास बसवलेले ठोके दिले, यातच एका भागात फक्त थापीचा वापर करून ताल बनवला होता, हा थापीचा ताल खूपच अनोखा आणि खूप अवघडही होता. सर्व सात ढोल वादकांनी पुढे मागे न चुकता एकत्रित आणि पूर्ण समन्वयाने वाजवलेली थापी प्रेक्षकांना आणि मुख्यत्वे परीक्षकांना फारच आवडली. लावणी ठेक्यावरून पुढचे परिवर्तन होते पारंपारिक आणि लोकप्रिय भजनी ठेका अथवा सातवा हात. या हातावर तर आमचे खास प्रभुत्व आहे. या मध्ये ढोल, झांज आणि टोल पेक्षा ही जास्त ताशाला वाव आहे आणि निखिल आणि संजयने खूप कौशल्याने ताशाच्या चांगल्या खेळी केल्या. प्रेक्षक तर एव्हाना चांगले नाचायलाच लागले होते आणि भजनी ठेक्याने तर त्यांचा उत्साह दसपट केला. अंदाजे दहा मिनिटाचे वादन झाले होते आणि आम्हीही शेवटाकडे पोहोचलो होतो. शिताफीने सर्वांनी नाविन्यपूर्ण तिहाईचा ताल पकडला आणि निष्णात वादकांप्रमाणे तिहाई वाजवून शेवटचा ठोका दिला. प्रेक्षक अवाक झाले होते, काही लोकांना तर वादन समाप्तच व्हायला नको होते, काही लोक 'वन्स मोर' चा हट्ट करत होते. आम्ही प्रेक्षकांना आणि परीक्षकांना

झुकून अभिवादन केले, आणि गणपती बाप्पा मोरया चा उद्घोष केला. आपण अफलातून वादन केल्याचे जाणवले होते. आता अवकाश होता फक्त निर्णय जाहीर होण्याचा.

अजय नाईक आणि निलेश परब बक्षीस समारंभासाठी मंचावर आले. त्यांनी स्पर्धेचा आढावा आणि निरीक्षणे सांगितली. प्रत्येक वाक्यात शिवाचं जिंकले आहेत याची खातरजमा होत होती. अजयने सुरवातीला उपविजेत्यांना बक्षीस प्रदान केले. प्रेक्षकांनी आधीच शिवा शिवा असा उद्घोष चालू केला होता आणि अजयनेही 'BMM२०२४ चे ढोल ताशा स्पर्धेचे विजेते आहेत, शिवा रिदम्स ऑफ इंडिया' असे जाहीर केले आणि आम्ही सर्व जण अत्यानंदाने उड्या मारत, नाचत, प्रचंड जल्लोषात मंचावर आलो. शिवाच्या सर्व वादकांना अजय आणि निलेशने विजयचिन्ह बक्षीस आणि प्रथम क्रमांकाची ट्रॉफी दिली. आनंदभरात आम्ही खूप सारे फोटो काढले, प्रेक्षक आणि बाकी पथकांतील वादक ही येऊन आमचे भरभरून अभिनंदन करत होते, छान अभिप्राय देत होते. खूपच सुंदर आणि अविस्मरणीय क्षण होते हे, आणि आपण नॉर्थ अमेरिकन ढोल ताशा स्पर्धेचे चॅम्पियन झालो आहोत याचा प्रचंड अभिमान आणि आनंद झाला होता. जबरदस्त ढोल ताशा वाजत होता, प्रेक्षक आणि आम्ही बेधुंद, बेभान होऊन नाचत होतो. स्पर्धेची यशस्वी सांगता झाली होती, दोन वर्षे पाहिलेले स्वप्न सत्यात उतरले होते, जिद्दीचे आणि मेहनतीचे चीज झाले होते आणि शिवा चॅम्पिअन्स झाले होते.

वाकण्याची ताकद: परंपरेतून उर्जा, नम्रतेतून आनंद

– तेजस्विनी साळुंखे सावेकर

समोरच्या ज्येष्ठ व्यक्तीस वाकून नमस्कार करणे, पाया पडणे आज अनेकांना कमीपणाचे वाटतेय. मुलगा बाबांच्या पाया पडू इच्छित नाही व सून सासूला मान देऊ इच्छित नाही ! घरात कोणी वयाने ज्येष्ठ/ वडीलधारी व्यक्ती आली, तर ओळख करून घेऊन मान द्यायला कोणाला वेळ नाही. अशा वेळी विचारावेसे वाटते , “अहो .... तुम्ही स्वतःला तरी मानणार आहात की नाही?”

“का बुवा ?” आमचे आम्ही बघून घेऊ” हे उत्तर ऐकावे लागते.

मग सांगावेसे वाटते,

“ठीक आहे, वडीलधाऱ्यांना राहू दे, बुजूर्गांचे राहू दे, दररोज निदान स्वतःच्या पाया पडा.

शक्य झाल्यास आपल्या पायाचे अंगठे धरा . फायदा तुमचाच होईल. पाठीचा मणका ,

कंबरेची हाडे व हाताचा खुबा बळकट होईल.”

पाया पडण्यामागील विज्ञान हे आहे की पाया पडून आपण दुसऱ्यांप्रती आदर भाव व्यक्त करतो. यामुळे आपल्यातील विनम्रता अधिक वाढते. आपण ज्या व्यक्तीच्या पाया पडतो ती व्यक्ती आशिर्वाद देण्यासाठी आपल्या डोक्यावर हात ठेवते.. आणि हाच स्पर्श आपल्याला सुरक्षित असल्याची जाणीव देतो. धार्मिक आचरणाच्या आधारावर बघायला गेलं तर मोठ्यांच्या पाया पडल्यामुळे आपल्याला दररोज सकारात्मक ऊर्जा प्राप्त होते. ज्याला आयुवृद्धिचे कारण समजले जाते.

विज्ञानात डोक्याला उत्तरी ध्रुव आणि पायाला दक्षिणी ध्रुव असं मानलं जातं. जेव्हा आपण मोठ्यांच्या पायाला स्पर्श करते तेव्हा विज्ञानानुसार चुंबकीय ऊर्जाचा चक्र पूर्ण केला जातो. गुरुत्वाकर्षणाच्या नियमानुसार शरीरातील दक्षिण ध्रुव म्हणजे पायात ऊर्जा केंद्र तयार होतं. यासाठी कायम आई, गुरू आणि आदरणीय व्यक्तींच्या पाया पडण्यासाठी सांगितलं जातं. यामुळे आपल्या शरीरात सकारात्मक ऊर्जा निर्माण होते.

वाकून नमस्कार करणे ही केवळ परंपराच नाही तर मुलांमध्ये नम्रपणा येण्यासाठी ही सवय अत्यंत उपयोगी सिद्ध होते. मोठ्यांविषयी जो आदर असतो तो वाकून नमस्कार केल्यामुळे आपोआप वाढत जातो . लहान मुलांमधील आणि मोठ्यांमधील संवाद सुरू होण्यासाठी वाकून नमस्कार करणे हे नम्रतेचे आणि आदराने वागण्याची शिकवण देते .

बालविभाग

गाणारी साडी

–सौ. अश्विनी देवधर

एक होती राजकन्या. खूप हुशार, खूप शहाणी. अजिबात शिष्ट नसलेली. स्वभाव गोड की रूप गोड असा समोरच्याला संभ्रम पडणारी !! पण कधी-कधी अतिशय तापट अन हट्टी!! मी म्हणेन तेच खर, तेच झालं पाहिजे. आत्ताच झालं पाहिजे अन असंच झालं पाहिजे. खूप खूप शहाण्या लोकांचं असं होतं ना कधी कधी? छान वागून थकून जातात ते. त्यांना वाटतं आपलं कुणी ऐकूनच घेत नाही. आणि मग सूत असणारे एकदम अचानक भूतच होऊन जातात.

अन परत समोरचा संभ्रमात पडून जातो. कुठलं रूप खरं म्हणून. गोड गोड बोलणारी ती परी खरी की रागावून फुगलेली ही पुरी खरी? तिचं पुरेसं रागावून आणि समोरच्याला बुचकळ्यात टाकून झालं की तो आता काय बरं करावं म्हणून डोकं खाजवत असतानाच ही त्याचा हात धरून बागेत फुलं अन पाखरं पाहायला धावणार!! तिला फुलं आवडत, पक्षी आवडत, गाणी आवडत, गोष्टी आवडत.

तर अशी ती गोजिरवाणी राजकन्या एकदा हट्टाला पेटली न म्हणाली “ मला गाणारी साडी हवी” “आज लगेच आता ..!!” आता मात्र सारेच बुचकळ्यात पडले.खऱ्या सोन्याची बुट्टेदार जरीची साडी, चमकणाऱ्या तलम रेशमाची साडी, मोती, खड्यांची नक्षी काढलेली लकाकती साडी इतकंच काय बागेतल्या नाजूक शुभ्र फुलांची सुद्धा साडी, अशा सगळ्या साड्या देऊ हिला पण गाणारी साडी कुठून आणणार? सगळे डोकं खाजवत बसले, हैराण हैराण होऊन गेले. तोवर हिचा पारा चढत चढत राहिला. दासी आल्या, मैत्रिणी आल्या, हिला रिझवायचा प्रयत्न करीत राहिल्या.

शेवटी रात्र झाली. चिडलेली राजकन्या रडायला लागली. तिला असंच वाटत होतं की माझं कुणाला काहीच ऐकायचं नाही. रडून रडून ती थकली आणि झोपेच्या कुशीत शिरली. झोपेतल्या स्वप्नात ती जागी झाली. जागी झाली तीसुद्धा चिडलेलीच !! तरातरा चालत निघाली. चालता चालता पोचली एका मोठ्या गवताळ मैदानात!!

त्या मैदानावरचं हिरवंगार गवत डोलत होतं आणि गवतावरची कितीतरी चिमुकली रंगीत फुलं तिच्या पावलाखाली गालिचा झाली होती. आभाळात कितीतरी रंगीत पक्षी उडत होते. नाकावरचा राग विरघळू लागला होता. तेवढ्यात तिला कुठूनसे मंजुळ सूर ऐकू आले. आवाजाच्या रोखाने ती निघाली आणि काय दिसलं तिला ?

त्या गवताच्या गालीचावर चांदण्याच्या झिरझिरीत किरणांसारखी एक तलम साडी पसरली होती. त्या साडीतून ते गोड सूर ऐकू येत होते. धावत ती साडीपाशी पोचली न तिने पाहीलं.. आनंदाने हरखून गेली ती!!

आभाळातले पक्षी त्या साडीवर नक्षी होऊन बसले होते. तिने ती साडी अंगाभोवती लपेटली. पक्षी सुंदर लकेरी घेतच होते.. ती इतकी खुश झाली की तिने स्वतःभोवती एक गिरकी घेतली. गिरकी घेतल्याबरोबर एक निळा पक्षी गात गात उडून गेला. मग अजून एक गिरकी घेतली मग एक लाल पक्षी गात गात उडून गेला. मग पिवळा, मग केशरी, मग जांभळा अशी ती गिरक्या घेत राहिली. पक्ष्याच्या लकेरी तिच्याभोवती फेर धरत राहिल्या. आनंदाने खूप खूप हसू आलं तिला. आणि ती स्वप्नातून जागी झाली हसत हसत. गाणारी साडी मिळाली होती तिला. कुणाला कळलंच नव्हतं तरी!!

आली दिवाळी

खुसखुशीत चकली तेलावर तरंगली
गोड गोड लाडू तुपामध्ये माखला
अनारसे, करंज्या, शेव आणि शंकरपाळे
फराळाचा घमघमाट सुटला साऱ्या घरामध्ये

फटाक्यांचे बॉम्ब फुटले धडाड धुम्म !
रॉकेट्स चे बाण उडाले सर्रर फटाक!
भुईचक्र, भुईनळे, फुलबाज्यांची आतषबाजी
सांगत सुटली सगळ्यांना आली दिवाळी
आली दिवाळी !

– कादंबिनी धारप

हॅलोवीन

टकटक टकटक कोण आलय दारावर ?
भीती माझी घाबरली, पाचावर बसली धारण!
दार उघडता दिसली मला एक हिडीस चेटकी
मला पाहून दात विचकून फिदीफिदी ती हसली!

टकटक टकटक कोण आलय दारावर ?
भीती माझी घाबरली, पाचावर बसली धारण!
दार उघडता दिसला मला एक राक्षस हिरवा
माझ्याकडे पाहून तो गर्रर गर्रर गुरकावला!

आता मीच चाललो बाहेर घालून माझा वेष
पांढरा शुभ्र झगा आणि काळे कुळकुळीत केस
टकटक करून मीच आता कोणाच्याही दारावरती
भुतासारखे नाचनाचून मीच त्यांना घालीन भीती

– कादंबिनी धारप

पावसाचे गाणे

काळा काळा ढग
करतोय गडगडाट
आणलय पाणी
भरून पोट्यात

भिर भिर वारा
वाहतोय जोरात
कुजबूज करतोय
ढगाच्या कानात

फिदी फिदी हसू
ढगाच्या ओठात
खळखळ पाणी
आले डोळ्यात

झरझर धारा
पडल्या अंगणात
टपटप पाणी
झेलू हातात

झपझप होडी
चालली पाण्यात
झिम्माड पाऊस
भरला मनात

– अश्विनी क्षीरसागर

बदल

- अन्वी चिंचवडकर वय १२ वर्ष

तुमच्या आयुष्यात तुम्ही सर्वात जास्त कशाला घाबरता? बदल. आपल्या आयुष्यात अधून मधून बदल होतच असतात जसं की नवीन घर, शाळा किंवा नोकरी. कधी कधी तुम्ही इतके लहान असता की काही बदल तुमच्या लक्षात नसतात. पण कधी कधी तुम्हाला एखाद्या गोष्टीची सवय झालेली असते. पण मग अचानक तुम्हाला पुन्हा सुरुवात करायला लागते. नवीन आयुष्य, नवीन अनुभव. लहानपणी बदलाची सवय आपल्याला नसते. आपण फक्त शाळेत जातो, घरी येतो आणि मग मित्रांबरोबर बाहेर खेळायला जायचं. नेहमीचं रुटीन. पण जसं जसं आपण मोठं होतो तसं तसं तसं आपल्याला जास्त गोष्टी लक्षात राहतात.

त्यामुळे मला एक अनुभव तुमच्याबरोबर शेअर करायचा आहे, जो तुम्ही सुद्धा अनुभवला असेल.

एक दिवस मी बाहेरून खेळून आल्यावर माझ्या आई-बाबांनी मला काहीतरी सांगितलं, ज्यामुळे मला खूप मोठा धक्का बसला. आम्ही घर बदलत होतो. मला खूप वाईट वाटलं. माझ्या आत्ताच्या घरी मी रोज संध्याकाळी मैत्रिणींशी खेळायचे, आम्ही बरोबरच शाळेत जायचो. आता घराबरोबरच माझी शाळा पण बदलणार होती. मी माझ्या मित्र-मैत्रिणींबरोबर शाळेत कशी जाणार आणि शाळेतून बाहेर कोणाशी खेळणार. असे भरपूर प्रश्न मला सतावत होते. मग तिसरीच्या उन्हाळ्याच्या सुट्टीनंतर आम्ही बॉक्सेस पॅक केले आणि नवीन घरात शिफ्ट झालो. चौथीचा पहिला दिवस आल्यावर, मी आणि माझ्या नवीन मैत्रिणी स्कूलबसमध्ये बसलो. हा बसचा प्रवास नवीन होता, माझी नवीन शाळा कशी दिसत होती यातलं मला काहीच माहित नव्हतं. खूप गोष्टी बदलत होत्या.

नंतर मी जेव्हा माझ्या नवीन वर्गात बसले, तर आजूबाजूला बघितल्यावर माझ्या ओळखीचं कोणीही नव्हतं. शाळा सुटल्यावर मी खिडकीच्या बाहेर बघायचे आणि खेळणाऱ्या मुलांकडे बघायचे. हे सगळे फक्त एक स्वप्न असावं अशी माझी इच्छा होती. पण हळूहळू मला नवीन मैत्रिणी मिळाल्या. मला माझे नवीन घर आवडू लागले. जसे मी माझ्या नवीन शाळेशी जुळवून घेत होते, तेवढ्यात चौथीचा शेवटचा दिवस आला, परत बदल.

माझ्या लक्षात आलं की आपण बदल टाळू शकत नाही. बदलामुळे तुम्हाला नवीन गोष्टी शिकण्याची संधी मिळते. भगवान श्रीकृष्णांनी, भगवद गीतेत म्हटले आहे की, परिवर्तन हा सृष्टीचा नियम आहे. बदलाला सामोरे जा आणि त्यापासून पळून जायचा प्रयत्न करू नका. कारण सावलीप्रमाणे तुम्ही त्याला मागे टाकू शकत नाही.

वाहतूक पोलीस: अरे ए थांब, तुझ्या गाडीचा दिवा बंद आहे!

दुचाकीस्वार: साहेब, इथे रस्त्यावर भरपूर उजेड आहे, गाडीचा दिवा लावला नाही तर काय फरक पडतो?

वाहतूक पोलीस: वाहतूक पोलीस शांतपणे दुचाकीस्वाराच्या दुचाकीच्या दोन्ही चाकातील हवा सोडतो आणि म्हणतो “इथे हवा पण भरपूर आहे मग तुझ्या गाडीच्या चाकात हवा नसली तर काय फरक पडतो?”

हारय कट्टा

- अंबर रसाळ

रुचकर

कारल्याचे पंचामृत

आपला महाराष्ट्रायीय जेवणात पंचामृताचे महत्व खूप आहे. पंचामृत हा खूप पौष्टिक आहार आहे.

साहित्य– दोन मोठी कारली, एक वाटी बारीक चिरलेला गूळ, अर्धी वाटी चिंचेचा कोळ, पाव वाटी सुक्या खोबऱ्याचे काप, पाव वाटी भिजवलेले शेंगदाणे, पाव वाटी भिजवलेली हरभराडाळ, दोन मोठे चमचे शेंगदाणा कूट, चार मोठे चमचे तिळाचा कूट, चार हिरव्या मिरच्यांचे तुकडे, तेल, जीरे, मोहरी, हिंग, कढीपत्ता, हळद, लालतिखट, मीठ, गोडामसाला किंवा साठवणीचा मसाला, मीठ.

कृती– कारली धुवून बारीक चिरून घ्यावी. गॅस वर कढई ठेवून तेल गरम करून कारली चांगली कुरकुरीत परतवून घ्यावी. त्याच कढईत जीरे, मोहरी, हिंग, कढीपत्ता हिरव्या मिरच्या टाकून चांगली खमंग फोडणी करावी. नंतर त्यात हळद, लाल तिखट, गोडामसाला, शेंगदाणा कूट, तिळाचा कूट, मीठ घालून चांगले तेल सुटे पर्यंत परतवून घ्यावे. खोबऱ्याचे तुकडे, भिजवलेली हरभरा डाळ, भिजवलेले शेंगदाणे घालून परत एकदा परतायचे. त्यात आता परतलेली कारली घालावी झाकण ठेवून पाच मिनीटे शिजवून त्यात चिंचेचा कोळ, गुळ, एक कप गरम पाणी घालून शिजवून घ्यावे. भरपूर कोथिंबीर घालून गॅस बंद करावा.

पंचामृत खूप पातळ किंवा घट्ट करू नये. माझी ही पाककृती आवडली तर नक्की करून बघा.

– अर्चना पर्वतकर

येसुर मसाला युक्त आमटी

हे पाककौशल्य आहे माझ्या आजीचे, आईचे आणि आता माझे. उन्हाळ्यातील वाळवण करताना पहिला केला जायचा येसुर मसाला. मसाला भाजताना येणारा सुगंध आजही मला आठवतो. नाव जरी हटके तरीही करायला एकदम सोप्या मसाला “येसुर मसाला”

मसाला साहित्य – एक वाटी हरभरा डाळ, एक वाटी बाजरी, एक वाटी तांदूळ, अर्धी वाटी धणे, पाववाटी जीरे, पाव वाटी तीळ.

कृती – गॅसवर कढी गरम करून त्यात हरभरा डाळ चांगली लालसर रंगावर भाजून घ्यावी. बाजरी आणि तांदूळ पण चांगले लालसर रंगावर भाजून घ्यावे. धणे, जिरे आणि तीळ मंद आचेवर भाजून घ्यावे. थंड झाल्यावर सर्व जिन्नस मिक्सर वर बारीक वाटून घ्यावे. आता करू या आपण “येसुर मसाल्याची आमटी”

साहित्य – एक वाटी तूरडाळ, एक वाटी हरभराडाळ, पाव वाटी मूग, डाळ, पाव वाटी मसूर डाळ, हळद, लालतिखट, मीठ, टोमॅटो, कोथिंबीर, तेल, हिंग

सर्व डाळी धुवून त्यात एक बारीक चिरलेला टोमॅटो, हिरवी मिरची, हळद घालून कुकर मध्ये शिजवून घेणे. गॅस वर एक कढई घेऊन त्यात दोन चमचे तेल गरम करून बारीक चिरलेला लसूण जीरे, मोहरी, हिंग आणि कढीपत्ता घालून खमंग फोडणी करावी. नंतर त्यात हळद, लाल तिखट, येसुर मसाला घालून तेल सुटे पर्यंत मसाला परतवून घ्या. शिजवून घेतलेल्या डाळी टाकून परतवून घ्या. गरमपाणी घालून किती पातळ किंवा घट्ट डाळ हवी तशी उकळून घ्यावी. शेवटी भरपूर कोथिंबीर घालून उकळी आणावी.

– अर्चना पर्वतकर

रताळ्याचा साबुदाणा वडा

साहित्य: एक वाटी भिजवलेला साबुदाणा, अर्धी वाटी शेंगदाण्याचा कुट, अर्धी वाटी भिजवलेली वरई, २ उकडलेले रताळे, कोथिंबीर, आले, हिरवी मिरची आणि जिरे यांची पेस्ट. चवीनुसार मीठ.

कृती: एका परातीत भिजवलेला साबुदाणा, शेंगदाणा कुट आणि वरई घ्या. त्यांना चांगले मिसळा. या मिश्रणात आले, मिरची आणि जिरे यांची पेस्ट घाला. कोथिंबीर आणि मीठ घालून मिक्स करा. आता रताळे कुस्करून या मिश्रणात चांगले मिसळा. वडा कुरकुरीत ठेवण्यासाठी मिश्रणात पाणी घालू नये. या मिश्रणापासून छोटे वडे बनवा. मध्यम आचेवर एका कढईत तेल गरम करा. या तेलात वडे तळून घ्या. तळताना वडे उलटत रहा. वडे तपकिरी-सोनेरी आणि कुरकुरीत झाले की तुम्ही ते तेलातून काढू शकता.

चटणी रेसिपी: एक चमचा साखर, चिमूटभर मीठ आणि चिमूटभर जिरे पावडर १ कप दह्यामध्ये मिसळा. रेफ्रिजरेटरमध्ये ठेवा आणि थंड करा. आता मिरची उभी कापून त्यावर मीठ लावा. ही मिरची तेलात तळून घ्या. खाण्यासाठी तयार! वडा गोड दही आणि तळलेल्या मिरच्यांबरोबर खायला द्या.

तळटीप: चवदार आणि तरीही निरोगी पदार्थ, या डिशमध्ये बटाट्याऐवजी रताळ्याचा वापर केला जातो. रताळ्याचे अनेक आरोग्यदायी फायदे आहेत. त्यात व्हिटॅमिन ए, बी आणि सी भरपूर प्रमाणात असते, त्यात कॅल्शियम, फॉस्फरस आणि लोह असते. उपवासाच्या दिवशी हे फायदे असलेले अन्न खाल्ल्याने चांगला आहार मिळण्यास मदत होते.

– अर्चना पर्वतकर

उंबर भाजी

आमची आजी उंबर भाजी करायची. फारच अप्रतिम, चविष्ट, आणि पौष्टिक.

साहित्य: १ मोठा कांदा, अर्धी वाटी किसलेलं सुकं खोबरं, पांढरे तीळ २-३ चमचे, १ छोटा चमचा खसखस, शेंगदाण्याचा कूट ३-४ चमचे (सारण किती हवे त्या प्रमाणात), बेसन (हरभरा डाळीचे पीठ) - १ वाटी, थोडे धने, फुटाणे (सालं काढलेली घेणे), लसूण ६-७ पाकळ्या, आलं १ ते दिड इंच, मीठ, तेल, कोथिंबीर खडा मसाला - दालचिनी (छोटे २-३ तुकडे), लवंगा (५-६), धणे, जिरे, हिरवी वेलची, काळी वेलची, चक्रफुल (staranise) १, काळी मिरी आणि तमालपत्र

कृती: शेंगदाणे, सुकं खोबरं, खसखस आणि तीळ भाजून घ्या (सर्व जिन्नस वेगवेगळे भाजावेत.) धने भाजून घेणे, फुटाणे भाजून घेणे, कांदा बारीक उभा चिरून छान गुलाबी होईपर्यंत भाजून घेणे. थोडा खडा मसाला गरम करून घ्या.

उंबर मसाला : भाजलेल्या शेंगदाण्याचा कूट करा. शेंगदाणे, सुकं खोबरं, खसखस आणि तीळ भाजून घ्या (सर्व जिन्नस वेगवेगळे भाजावेत.) थोडे भाजलेले खोबरे, तीळ, खसखस हे पण एकत्र मिक्समध्ये रवाळ दिसेल इतपत वाटून घ्यावे. लाल तिखट, हळद, जिरे, ठेचलेला लसूण, मीठ आणि वाटलेले खोबरे, तीळ, खसखस एकत्र करून शेंगदाण्याच्या कुटामध्ये मिक्स करा.

आता बेसन पीठ पाणी घालून मळून घ्या, घट्ट गोळा मळून घ्या. ह्याचे लगेचच छोटे छोटे गोळे करा, हातावरच पुरी सारखं करून घ्या, किंवा पुरी लाटून घ्या. मसाला पुरीला चिकटून राहण्यासाठी पुरीला किंचित तेल लावले तरी चालेल. या पुरीमध्ये सारण भरून उंबराचा चा आकार देऊन तयार करा. उंबराचा आकार म्हणजे मोदकासारखेच पुरीच्या सर्व कडा जुकावून बंद करून घेणे, वर आलेले टोक काढून टाकणे आणि चपटा मोदक करणे.

रश्यासाठी: भाजलेला कांदा, उरलेले भाजलेले खोबरे, आले, लसूण, धने, फुटाणे ह्यांचे वाटण करून घ्यावे. तेल तापवावे, त्यात थोडा बरोक चिरलेला लसूण कडीपत्ता, तमालपत्र, सुका खडा मसाला हे जिन्नस परतून घावे. मग कांद्याचे वाटण घालून तेल सुटेपर्यंत पारायण घ्यावे. किती घट्ट/पातळ हवे त्याप्रमाणात पाणी घालावे. रश्याला उकळी आली की एकेक उंबर या रश्यामध्ये सोडा. उंबर शिजण्यासाठी १०-१२ मिनिटं छान उकळी येऊ द्या. उंबर तयार झाली.

अजून एक पद्धत म्हणजे उंबर मोदकाप्रमाणे आधी चाळणीवर वाफवून घ्यावीत. आणि मग रश्यामध्ये सोडावीत. शेवटी भरपूर कोथिंबीर घालून उकळी आणावी. गरम गरम पोळी किंवा भाकरी सोबत, चवीला कांदा आणि लिंबू समवेत ह्या उंबर भाजीचा आस्वाद घ्या.

- चंद्रकांत बिडकर

उपासाची कढी

३ वाट्या, तयारीची वेळ ३ मि, एकूण वेळ १२ मि.

साहित्य: १/३ वाटी राजगिरे/पूड, १/४ चमचा किसलेले आले, २-३ हिरव्या मिरच्या, १/२ चमचा जिरे, १ चमचा मीठ, (चवीनुसार), १/२ वाटी दही, २ वाटी पाणी, १ चमचा तूप, १/२ चमचा साखर (ऐच्छिक)

कृती: राजगिरा बियाणे ग्राइंडरमधून बारीक करा. (राजगिरा पूड वापरून तुम्ही ही पायरी वगळू शकता.), आले, जिरे, हिरवी मिरची एकत्र वाटून घ्या. वाटणात दही (दही) घालून ग्राइंडरमधून फिरवा. भांडं मध्यम आचेवर ठेवा आणि त्यात तूप टाका. तूप गरम झाल्यावर त्यात जिरे टाका. जिरे तडतडले की संपूर्ण वाटण आणि पाणी ओता. एक उकळी आल्यावर मीठ आणि साखर टाका. शिजेपर्यंत सतत ढवळत रहा. कढी जरा घट्ट झाली की भांडं शोगडीवरून उतरवा. कढी तयार आहे!

- रुचिता वट्टमवार

मुखविलास लाडू

साहित्य: ५०० ग्रॅम, हरभरा डाळ ५०० ग्रॅम. साखर, १/२ लिटर दूध, २०० ग्रॅ. खवा, २०० ग्रॅ. तूप, १५-२० वेलदोडे, ५० ग्रॅ. बेदाणा, बदामाचे काप ऐच्छिक

कृती: दूध उकळून गार करावे. त्यात हरभरा डाळ स्वच्छ धुतलेली डाळ भिजत घालावी. डाळ चार तास भिजू घ्यावी. नंतर वाटून घ्यावी. वाटलेली डाळ तुपावर भाजून घ्यावी. थोडा जास्त वेळ लागेल पण मंदाग्रीवरच भाजावी. साखरेचा एकतारी पाक करावा. किती गोड लाडू हवेत त्याप्रमाणे साखरआणि पाण्याचे प्रमाण घेऊन पाक करावा. (साधारण ३/४ वाटी साखर आणि अर्धा वाटी पाणी) पाक झाल्यावर त्यात खवा मोकळा करून घालावा. जरा उकळू घ्यावे. नंतर त्यात परतलेली डाळ, वेलची पूड, बेदाणे घालून ढवळावे. बदामाचे काप हि घालू शकतात. नंतर खाली उतरून मिश्रण अधून मधून हलवावे. मिश्रण घट्ट झाले कि लाडू वळावेत. मुखविलास नावाप्रमाणेच हे लाडू चवीला अतिशय सुरेख लागतात.

हे पारंपारिक लाडू आहेत. पण आज-काल फारसे कोणी करत नाही. एक स्मरण म्हणून हा खटाटोप.

- मीनाक्षी बिडकर

भोपळ्याच्या घाऱ्या (घारगे)

भोपळ्याचे घाऱ्या हा पारंपारिक पदार्थ आहे. धावपळीच्या जीवन शैलीमुळे हा पदार्थ फार कमी लोकांच्या कुटुंबामध्ये तयार केला जातो. भोपळ्याच्या घाऱ्या हा कमी साहित्यामध्ये तयार केला जाणार पोष्टिक असा पदार्थ आहे.

साहित्य - १ किलो भोपळा (किसून घेतलेला), अर्धा किलो गुळ, २ चमचे वेलची जायफळ पावडर, गव्हाचे पीठ, मीठ (चवीनुसार), तीळ, खसखस, तूप

कृती - भोपळा किसून घ्या. गुळ बारीक चिरून घ्या. वेलची आणि जायफळ पावडर बनवून घ्या. गॅस चालू करा आणि त्यावर कढई गरम करायला ठेवा. कढई गरम झाल्यावर त्यात तूप घाला, तूप

गरम झाल्यावर त्यात किसलेला लाल भोपळा घाला त्याचबरोबर गुळ घाला आणि मिश्रण एकजीव करून घ्यावे आणि गॅस बारीक करून त्यावर झाकण ठेवून १० मिनिटे शिजवून घ्यावे. १० मिनिटानंतर वेलची जायफळ पावडर घाला आणि अजून २ मिनिटे शिजवून घ्या. गॅस बंद करून मिश्रण थंड करायला ठेवा. मिश्रण थंड झाल्यावर त्यात मीठ आणि मावेल तेवढे गव्हाचे पीठ घालून मिश्रण चांगले मळून घ्यावे. (पुरी करताना कणकेचा जसा गोळा करतो तसा) अर्धा तास पीठ बाजूला ठेवा. अर्धा तासानंतर पिठाचे गोळे बनवून ते चपाती सारखे लाटून घ्या पण थोडेसे जाडसर लाटून घ्या. आणि त्यावर हवे असल्यास तुम्ही तीळाचा किंवा खसखसचा वापर करू शकता. यानंतर त्याच्या पुऱ्या काढा. गॅस चालू करा आणि त्यावर कढई गरम करायला ठेवा. कढई गरम झाल्यावर त्यात तेल घाला आणि तेल तापल्यावर त्यात पुऱ्या तळून घ्या. आपल्या लाल भोपळ्याचे घाऱ्या तयार आहेत.

भोपळ्याचे आरोग्यासाठी असणारे फायदे - डोळ्याचे स्नायू अशक्त असल्यास भोपळा गुणकारी ठरतो. भोपळ्यामध्ये व्हिटामिन ए, इ, सी सोबतच आयर्नचा मुबलक साठा असतो. त्यामुळे रोगप्रतिकारक शक्ती वाढते. भोपळा चवीला गोड असला तरीदेखील भोपळ्यामुळे शरीरातील साखरेचे प्रमाण नियंत्रणात राहते. भोपळ्याचे आरोग्याठी अनेक फायदे आहेत. त्यापैकी एक म्हणजे वजन कमी करते, पचनक्रिया सुधारते, रोगप्रतिकार शक्ती वाढवते आणि तो मधुमेहांसाठी गुणकारी ठरतो. आपल्याकडे भोपळ्याची भाजीही आवडीने खाल्ली जाते.

- तेजस्विनी साळुंखे-सावेकर

सफरचंदाचे लोणचे

२-३ हिरवी आंबट गोड चवीची कच्ची सफरचंद घेणे, स्वच्छ धुवून छोट्या फोडी करून घ्या . एका भांड्यात लाल मिरची पावडर, मोहरीची पावडर, मीठ आपल्या चवीच्या अंदाजानुसार एकत्र मिसळून घ्या. त्यात सफरचंदाच्या फोडी घालून पुन्हा एकदा चांगले मिक्स करून घ्या .

एका भांड्यात जरा जास्त तेल घालून घेऊन गरम करून घ्या. तेलात हिंग, मेथी दाणे, मोहरीची फोडणी करून घ्या. फोडणी थंड होऊ द्या. सफरचंदाच्या फोडींवर हे तेल ओता. लोणच्यासाठी तेल जास्त असायला लागते.

- छाया कोदे

मराठी शब्दांची गंमत

मराठी भाषेत मिळणारे खाण्याचे पदार्थ जे पोटात जात नाहीत.

चापटपोळी	हास्याची खसखस	नाकाला झोंबणाऱ्या मिरच्या
पचका वडा	डोक्यावर वाटलेल्या मिऱ्या	धम्मकलाडू
भ्रमाचा भोपळा	डोक्याचं भजं	चिडका बिब्बा
झोपेचे खोबरे	बोलाची कढी	पाठीचे धिरडे
अकलेचा कांदा	चर्चेचं कडबोळे	खयाली पुलाव
बोलाचा भात	मनातील मांडे	रगेल दोडका
अमिषाचं गाजर	टक्केटोणपे	इज्जतीचा फालुदा,
डोक्यातील कांदे-बटाटे	गाजराची पुंगी	नावडतीचे अळणी मीठ
	आंधळी कोशींबीर	

- शिरा खायला केवढी रांग! शिरा आखडतील उभं राहून. कशाला उगाच गर्दीत शिरा!
- काढा प्या आणि मग एक छान झोप काढा.
- वर-पक्षाची खोली वर आहे.
- हार झाली की हार मिळत नाही.
- एक खार सारखी घरात येऊन नासधूस करते म्हणून तो तिच्यावर खार खाऊन आहे.
- पळ भर थांब, मग पळायचे तिथे पळ.
- पालक सभेत शिक्षकांनी पाल्यांच्या आहारात मेथी, पालक इ. पालेभाज्या ठेवण्याचा सल्ला दिला.
- दर वर्षी काय रे दर वाढवता.? भाव खाऊ नकोस, खराखरा भाव बोल?
- नारळाचा चव पिळून घेतला तर त्याला काही चव राहत नाही.
- त्याने सही ची अगदी सही सही नकल केली.
- खोबऱ्यातला माझा वाटा देऊन मग बाकीच्याची चटणी वाटा.
- विधान सभेतील मंत्र्यांचे विधान चांगलेच गाजले.
- फाटलेला शर्ट शिवत नाही तोपर्यंत मी त्याला शिवत नाही.
- धार्मिक विधी करायला कोणताही विधीनिषेध नसावा. भटजी म्हणाले, “करा हातात घेऊन विधी सुरू करा.”
- अभियंता म्हणाला, “इथे बांध बांध”
- उधळलेला वळू, इकडे वळू की तिकडे वळू या विचारात थबकला.
- भिजवलेली वाळू उन्हाणे वाळू लागली.

संकलन - अश्विनी क्षीरसागर

कलादालन

अनया अग्निहोत्री - वय १३ वर्षे

अन्वी चिंचवडकर - वय १२ वर्षे

The northern lights, or "Aurora Borealis", are a natural light display that occurs when charged particles from the sun collide with Earth's atmosphere, creating vibrant waves of color in the polar skies. Typically, visible in high-latitude regions like Norway, Alaska, and Canada, these lights often appear in shades of neon green, pink, and purple, dancing across the night sky in mesmerizing patterns.

This year, the United States - and especially the Seattle area - was also graced with multiple geomagnetic storms that allowed us to view the Northern Lights from our own homes. Seeing them has always been a dream of mine, and having this wish fulfilled prompted me to capture the beautiful glowing ribbons I saw in the sky with canvas and paint.

Acrylic on Canvas -

ईशा क्षीरसागर

रूप गणेशाचे

गणपती कलांचा अधिष्ठाता आहे. चार रेघांमध्येही गणपती साकारता येतो आणि कलाकुसरीचे बारीक काम करूनही. प्रत्येक चित्रकाराला आपल्या रंगरेषांमधून स्वतःच्या मनातली गणेशाची रूपे साकाराविशी वाटतात. डचच ने यंदाच्या गणेशोत्सवात छोट्या कलाकारांना आपल्या मनातील गणरायाचे रूप कागदावर साकारायची संधी उपलब्ध करून दिली. ह्या उपक्रमात भाग घेतलेल्या मुलांची गणेशाची चित्रे -

ईशान्या कुलकर्णी - ५ वर्षे

मिहिका देशपांडे - ७ वर्षे

मायरा शहा-८ वर्षे

ओवी केळकर-१० वर्षे

दिशा पुराडकर - १३ वर्षे

अन्वी धारिया - ११ वर्षे

मंत्रा डेकाटे - १० वर्षे

मिहिका कुलकर्णी - १० वर्षे

निरवी पागे - ७ वर्षे

BMM २०२४ मध्ये सिअॅटल्करांचे यश!!!

BMM २०२६ सिअॅटल् अधिवेशनाची अधिकृत घोषणा नुकत्याच सॅन होजे येथे पार पडलेल्या BMM २०२४ अधिवेशनात BMM चे २०२२-२०२४ चे अध्यक्ष श्री. संदीप दीक्षित ह्यांनी केली. BMM २०२४ च्या अधिवेशनाचे प्रमुख संयोजक (Convener) यांच्याकडून अधिवेशनाचा मानाचा झेंडा BMM च्या अध्यक्ष अश्विनी क्षीरसागर यांनी BMM चे नवनिर्वाचित (२०२४-२०२६ चे) अध्यक्ष श्री. प्रसाद पानवळकर ह्यांच्या साथीने आणि SMM च्या कार्यकारिणीचे सदस्य, विश्वस्त आणि सभासद ह्यांच्या उपस्थितीत अधिवेशनाच्या मुख्य रंगमंचावर स्वीकारला. BMM २०२६ अधिवेशनाचे यजमानपद सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळाला लाभल्याबद्दल मंडळाच्या सर्व कार्यकर्त्यांचे, सल्लागारांचे आणि हितचिंतकांचे हार्दिक अभिनंदन!!!

२०२४ मध्ये Seattle मधून अनेक कलाकारांनी आणि सभासदांनी नृत्य, संगीत, वादन, नाटक वगैरे कलाप्रकारांत आणि विविध स्पर्धांमध्ये भाग घेतला होता. ह्या सर्वांनी त्यांच्या उत्कृष्ट सादरीकरणाद्वारे २०२४ कायबे अधिवेशन गाजवले. विविध स्पर्धांतील आणि BMM कडून पुरस्कार मिळालेल्या सदस्यांची नावे पुढीलप्रमाणे -

एकांकिका स्पर्धा - राजीचा मोर - प्रथम पारितोषिक

दिग्दर्शन - ईशा तरटे-कुलकर्णी,
निर्मिती - Xperiments

कलाकार आणि Crew : तृप्ती राऊत, गायत्री नगरकर, तनुजा जोशी, मेघना परांजपे, सुरभि देशमुख, मेघना साठे, आरती कुंटे लोटलीकर, ऋषी डबरे, मानस राऊत, सानिका जोशी, संजय राऊत, अद्वैत साठे, धीरज गुप्ता, बिपीन कुलकर्णी, स्नेहल पिटके-कुलकर्णी

ढोल ताशा स्पर्धा - प्रथम पारितोषिक शिवा रिदम्स ऑफ इंडिया

रचना आणि संयोजन

- विनय क्षीरसागर, निखिल देवस्थळी
वादक: विनय क्षीरसागर, निखिल देवस्थळी, संजय राऊत, प्रणव कुलकर्णी, अद्वैत साठे, अमेय अनगळ, ऐश्वर्या ढगे, शिल्पा कर्वे, धीरज गुप्ता, अश्विनी क्षीरसागर, आरती लोटलीकर, मेघना साठे, सुरभि देशमुख

SMM च्या मुलांनी शाळा स्पर्धेत ४ बक्षिसे जिंकली!!

१. कविता सादरीकरण -
प्रथम पारितोषिक - अन्वयी काळे
२. एकपात्री नाटक-
प्रथम पारितोषिक - राजस देशपांडे
३. छत्रपती शिवाजी महाराज शपथ -
तृतीय पारितोषिक - ईशान जोशी
४. भारूड सादरीकरण -
तृतीय पारितोषिक - ईशान विद्वांस

BMM आयोजित स्पर्धा

चित्रकला स्पर्धा -

- द्वितीय पारितोषिक. मिहिका कुलकर्णी
किल्ले बनवा स्पर्धा २०२३ -
तृतीय पारितोषिक - हिरकणी गट -
अन्वी चिंचवडकर, श्रीजा ब्राह्मणवाडे,
भार्गवी नार्वेकर, हिरल खडलोया

शास्त्रीय गायन स्पर्धा

- प्रथम पारितोषिक - योगेश रत्नपारखी
सुगम संगीत स्पर्धा -
द्वितीय पारितोषिक - सोहम रत्नपारखी
शास्त्रीय गायन स्पर्धा -
तृतीय पारितोषिक - सोहम रत्नपारखी
तबला साथ - जयंत भोपटकर

**BMM Community Leadership Award -
नेतृत्व पुरस्कार**

श्री. मोहित चिटणीस -
BMM मध्ये ११ वर्षे
समाजसेवा - कोषाध्यक्ष
आणि
प्रमुख विश्वस्त -
(२ मानचिन्ह)

स्वयंसेवा कौतुक पुरस्कार

- रमा हेरवाडकर - रेशीमगाठी मानचिन्ह
सविता मोरे - शाळा/युवा - मानचिन्ह
उषा आडगावकर - शाळा -मानचिन्ह
वेणूका बोंडे - मैत्री मेळावा -मानचिन्ह
आर्या भोईटे - युवा उपक्रम - मानचिन्ह

BMM च्या विविध उपक्रमातील योगदानाबद्दल प्रशस्तिपत्रकाचे मानकरी:

अश्विनी देवधर, कादंबिनी धारप, अश्विनी क्षीरसागर, पूनम गजबे, ईशा पोतनीस, शीतल पटवर्धन बापट, मेघना परांजपे, ईशा तरटे-कुलकर्णी, पल्लवी देशपांडे, स्नेहल पिटके, शिल्पा सहस्रबुद्धे

या व्यतिरिक्त सिअॅटल् करांचा अनेक कार्यक्रमात सहभाग होता.

नॉर्थ अमेरिका मराठी नाटक TV-to-OTT (दूरदर्शन ते समीपदर्शन) -

दिग्दर्शन - जयंत भोपटकर, नृत्य दिग्दर्शन - ईशा तरटे
कुलकर्णी, गायन संयोजक - आरती लोटलीकर,
लेखक - राहुल तारांबळे, अश्विनी क्षीरसागर, संजय
राऊत, स्नेहल पिटके-कुलकर्णी

कलाकार आणि Crew : जयंत भोपटकर, राहुल
तारांबळे, नितीन करमरकर, अमित कुलकर्णी, दीपा
गलांडे, सानिका जोशी, मानस राऊत, आशुतोष
गलांडे, चेतन चुडासामा, जिया गुप्ता, तृप्ती राऊत, ईशा
तरटे कुलकर्णी, गौरी विद्वांस, सुरभि देशमुख, वर्षा दिघे,
श्रुती भट काणे, अश्विनी क्षीरसागर, शिल्पा कर्वे, पद्मा
अग्रवाल, शीतल पटवर्धन बापट, धीरज गुप्ता, विनय क्षीरसागर, संजय राऊत, आरती लोटलीकर, श्रीराम
कोप्पीकर, मेघना साठे, स्नेहल पिटके-कुलकर्णी, अद्वैत साठे

बहुंगी बहुंगी लावणी -

नृत्य दिग्दर्शन - ईशा तरटे-कुलकर्णी, मेघना परांजपे
कलाकार: ईशा तरटे-कुलकर्णी, सुरभि देशमुख, जिया
गुप्ता, दिया गुप्ता, तृप्ती राऊत, वर्षा दिघे, अश्विनी क्षीरसागर,
श्रुती भट काणे, प्रज्ञा फिरके, शिल्पा कर्वे, आरती कुंटे
लोटलीकर, पद्मा अग्रवाल, मेघना परांजपे

हाफ बॅचलर एकांकिका -

दिग्दर्शन - संजय राऊत, निर्मिती Xperiments
कलाकार आणि Crew: संजय राऊत, रमा केळकर, तन्वी
काळे, अनिकेत सप्रे, देवकी एकतारे, नकुल जोशी, चेतन
चुडासामा, ऋषी डबरे, मानस राऊत, अमित केळकर

BMM फेस्ट - संयोजन आणि मुख्य समन्वयक - सविता मोरे

BMM फेस्ट 'जाणता राजा'

संकल्पना, निर्मिती आणि दिग्दर्शन
- शीतल पटवर्धन बापट

२७ जून रोजी सादर झालेल्या
जाणता राजा नाटकाचे मोठे
कौतुक झाले. विविध मंडळांमधून
लहान मुले आणि प्रौढांनी सहभाग
घेतला होता. त्यात सिअॅटल् मधून

ईशान विद्वांस, राजस देशपांडे, ईशान जोशी, अन्वयी काळे, रेवा गलांडे, इवा जोशी, मिहिका कुलकर्णी, अरिणी उरगावकर, ओजस कुलकर्णी, नंदन गलांडे ह्या बाल-कलाकारांचा समावेश होता. प्रौढ कलाकार आणि : संकेत जोशी, स्नेहल पिटके कुलकर्णी, पल्लवी देशपांडे, गौरी विद्वांस, अक्षता कुलकर्णी, आशुतोष गलांडे, अमित कुलकर्णी, प्राजक्ता पुरोहीत जोशी, पौलमी नाईक

BMM चा उपक्रम Bconnect च्या
कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन - शलाका खर्चे

Maharashtriya Artists of North America च्या
प्रदर्शनात श्रीमती चित्रा मेहेंदळे यांची अनेक रांगोळी
चित्रे प्रदर्शित केली होती. उत्तरकोष या अंकात त्यांची
कविता आणि पेन्टींग प्रसिद्ध झाले.

SMM चे सदस्य श्री.अरविंद कुलकर्णी आणि श्री. प्रफुल्ल फिरके ह्यांनी
स्थानिकरीत्या डिझाईन केलेल्या पर्यावरणपूरक जेवणाच्या प्लेट्स आणि
ज BMM २०२४ अधिवेशनात पाहुणे मंडळींच्या आणि बॅकस्टेज
आर्टिस्ट्सच्या जेवणासाठी पुरवल्या.

प्रे

सर्व सहभागी कलाकारांचे आणि सदस्यांचे हार्दिक अभिनंदन !!!

आदरांजली

- हेमा ठाणेदार

बाळकृष्ण दत्तात्रय ठाणेदार (डिसेंबर २२, १९३८ - सप्टेंबर ११, २०२४) यांचा जन्म करवीर क्षेत्र, कोल्हापूर येथे झाला. इडल. पर्यंतचे शिक्षण कोल्हापुरात झाले. पुढचे Aerospace Engineering मद्रास मधील M.I.T मधून झाले. लहानपणापासून त्यांना विमानाचे आकर्षण होते. इंजिनियर झाल्यावर Aeronautical Development Establishment (ADE) Bangalore मध्ये त्यांना नोकरी लागली. तेथे त्यांचा पाण्यावर जाणारे विमान (Hovercraft) बनवण्यात बराच सहभाग होता. त्यांच्या त्यावेळच्या त्यांच्या वरिष्ठाने अमेरिकेत उच्च शिक्षण घेण्याबद्दल खूप प्रोत्साहन दिले. डिसेंबर ३१, १९६६ मध्ये त्यांचा विवाह झाला. १९६९ मध्ये ते अमेरिकेत University of Virginia, Charlottesville ला आले. १९७२ मध्ये तेथून Acoustic Engineering मध्ये Engine Noise Control मध्ये Ph.D केली. लगेच Teledyne Brown Engineering (Huntsville, Alabama) ह्या फर्म मध्ये १९७३ मध्ये नोकरी लागली. तेथे त्यांना NASA च्या SpaceLab वर काम करायची संधी मिळाली. नंतर १९७७ फेब्रुवारीला Boeing Commercial सिअॅटल् मध्ये त्यांना नोकरी मिळाली. Boeing मध्ये २०१४ पर्यंत काम केले.

सिअॅटल् मध्ये १९७७ साली अगदी हातावर मोजता येण्याइतकी मराठी कुटुंबे होती. हळूहळू ओळखी वाढल्या आणि एका मित्राच्या घरी सत्यनारायणाची पूजा सांगितली. त्यानंतर २०१७ पर्यंत व्यावसायिक जबाबदाऱ्या सांभाळत कित्येक कुटुंबांकडे सत्यनारायण, वास्तुशांत, शांतिपाठ अश्या पूजा केल्या. सिअॅटल् जवळील सर्व शहरात जाऊन, वेळात वेळ काढून ते पूजा सांगत. त्यांनी कोणालाही कधी नाही म्हटले नाही. आपली मराठी संस्कृती जपण्यासाठी खूप प्रयत्न केले. कोणालाही कसलेही प्रश्न असतील तर ते नीट समजावून सांगत असत. अगदी लहानमुलांपासून मोठ्यांपर्यंत त्यांना समजेल अश्या पद्धतीने ते सांगत. त्यामुळे ते सर्वांचे प्रिय काका / आजोबा बनले होते. सिअॅटल् परिसरात ६० च्या वर त्यांनी लग्ने लावली, मुंजी केल्या. अशी कितीतरी पौरोहित्य त्यांच्या व्यवसायात वेळ काढून करत आले. अत्यंत साधी रहाणी, पण उच्च विचारसरणी असल्यामुळे सगळ्यांचे ते लाडके झाले. कोणालाही कधी दुखावले नाही. अतिशय कष्टाळू व स्वयंपूर्ण होते. आपल्यामुळे दुसऱ्याला त्रास होऊ नये ह्याबद्दल ते कटाक्षाने वागत होते. संपूर्ण व्यावसायिक जीवनात ते चालत बस स्टॉप पर्यंत किंवा ऑफिस मध्ये गेले. अशी पर्यावरणाला पण मदत केली. स्वतः अहंकार न ठेवता संस्कृती टिकवण्याचा प्रयत्न केला.

येथे जन्माला आलेल्या मराठी मुलांना आपली भाषा यावी, समजावी म्हणून घरात १९८०-१९९० मध्ये मराठी शाळा सुरु केली. आज ती सर्व मुले मोठी झाल्यावर त्यांच्या कित्येक जणांची लग्ने पण त्यांनीच लावली. सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळाच्या गणपतीची पूजा करण्याचा मान कित्येक वर्षे त्यांच्याकडेच होता. त्यांचे संस्कृतचे पाठांतर ही बरेच होते. संस्कृतचे स्पष्ट उच्चार व समजावून सांगण्याची कला त्यामुळे पूजेसाठी सर्व त्यांना आवर्जून बोलावत. कोणत्याही पूजेला व कार्याला त्यांनी दक्षिणा स्वीकारली नाही. ते सांगत, चॅरिटीला किंवा देवळात द्या.

त्यांचे विचार पारदर्शी होते, त्यांनी कोणावरही कधी टीका किंवा निंदा केली नाही. बागेत काम करणे त्यांना मनापासून आवडत होते. निसर्गाशी, प्राण्यांशी, त्यांचे जवळचे नाते होते. शेवटी तेथेच ते ईश्वरचरणी विलीन झाले.

Order Art Prints for your Home, family and friends!

Artwork : "Silent Prayers", Oil Painting

HIGH QUALITY FINE ART PRINT ON ARCHIVAL PAPER & CANVAS (GILCL'EE)

BY

VINITA MOHITE

AVAILABLE NOW TO ORDER IN VARIOUS SIZES AND OPTIONS!

(EX. 11X14", 16X20" IN PAPER AND CANVAS)

EMAIL FOR DETAILS : vinita_mohite@hotmail.com

2 States Kitchen LLC...

Welcome to my Pure Vegetarian Maharashtra Kitchen!!

Although my background has always been IT, Cooking has always been my passion. Inherited the art of cooking from my mother, who owned a food business back in India while I was growing up.

Learnt the traditional way of cooking under her guidance, while contributing towards her business.

We post different menu everyday around 9:30am on the group, for same day pickup/delivery at 7:30pm during the weekdays from our Bothell location. Freshly fermented Idli and Dosa batters/chutneys and special menu items are available for Saturday pickup upon pre-requests.

We also accept party orders and can customize the menu as per your requirement.

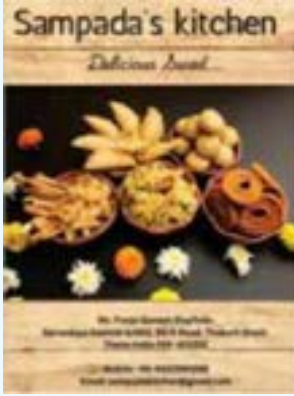
The food is made fresh every day with utmost care and love in the most hygienic conditions, thus, we greatly appreciate if our 2 States Kitchen family members consume the food fresh each day.

Please feel free to DM us and avail our services.

Thank You and Best Regards,

2 States Kitchen LLC... 816-810-3087

सिअॅटल्मध्ये घरगुती फराळाचे स्वाद घेऊन येत आहे - 'संपदा'ज् किचन

संपदाज् किचनमध्ये आम्हाला सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळाच्या (SMM) संपूर्ण समुदायासाठी घरी बनवलेल्या दिवाळी फराळाचे स्वाद पोहोचविण्याची संधी मिळाल्याबद्दल सन्मान आणि कृतज्ञता वाटते. मागील तीन वर्षांपासून, आम्ही मुंबईहून हे अस्सल पदार्थ पाठवून अमेरिकेतील आपल्या मित्र आणि परिवारासाठी घरची चव पोहोचविण्यात आनंद मानतो. आमचा फराळाचा संग्रह कुरकुरीत चकली, तोंडात विरघळणारी करंजी आणि पारंपरिक चिवडा व शंकरपाळे आपल्या सणासुदीचे पारंपरिक स्वाद आणि आनंद जपून ठेवण्यासाठी बनवला जातो, जेणेकरून भारताबाहेर सण साजरा करत असताना आपल्या सणांचा आनंद कायम राहावा. प्रत्येक सण आमच्या मनात एक खास स्थान राखतो आणि ते सण आपल्या सर्वांना घरची आठवण करून देणाऱ्या स्वादांनी जिवंत ठेवण्याचे आमचे ध्येय आहे. गणेशोत्सवात आम्ही मोदकांचे पारंपरिक आनंद देतो, तर मकरसंक्रांतीला तिळगुळ लाडूच्या गोडव्यातून प्रेमाचे बंध अधिक घट्ट करतो.

आम्ही (SMM) च्या मान्यवर व्यवस्थापनाचे मनःपूर्वक आभार मानतो की त्यांनी आम्हाला ही संधी दिली आहे. अमेरिकेतील भारतीय समुदायासाठी त्यांची बांधिलकी आणि पाठिंबा आमच्यासाठी अत्यंत मोलाचे आहे. संपदाज् किचन भविष्यातही हा आनंद आणि परंपरा पोहोचवण्यासाठी कटिबद्ध राहील, आणि आपल्यासोबत अनेक वर्षे साजरे करण्यास उत्सुक आहे!

Ms. Pooja Doyfode

Sampada's Kitchen, Mumbai, India

Mobile: +91-9322990588, Email: sampadakitchen@gmail.com

" heARTbeat Paintings "

YouTube Viewing:

Enter: heARTbeat Paintings

Bhupenvira and Nalini Deo ki Awaz

ANNOUNCING OUR LATEST BOOK: **LET'S WALK IN THE RAIN, AGAIN AND AGAIN**

CHAL, POONHA CHALUYA APAN PAUSAAT

OUR LATEST BOOK AND PREVIOUS BOOKS ARE AVAILABLE ON AMAZON / USA

FOR ORIGINAL ARTWORK and PRINTS

By Bhupen Vira aka Bhupen Kalakar and Nalini Deo

Contact: nalinibhupen@hotmail.com 360-888-3797

SMM 2024 – कार्याक्रमांची झलक

संक्रांत

गणेशोत्सव

Fred Hutch Cancer Research Center
साठी देणगी

सिअॅटल भारतीय वाणिज्य
दूतावासात श्री. प्रकाश गुप्ता
यांची भेट

नवरात्रीनिमित्त भोंडला-दांडिया कार्यक्रम

शुभमंगल सावधान
मंदार भिडे स्टॅन्ड अप कॉमेडी शो

जागतिक योगदिनानिमित्त योग कार्यशाळा

नवरात्रीनिमित्त भोंडला-दांडिया कार्यक्रम

छावा मराठी सिनेमा

गारूड

मदर्स डे निमित्त
निसर्ग भटकंती

संकर्षण व्हाया स्पृहा

SMM 2024 – कार्याक्रमांची झलक

गीतरामायण कार्यक्रम आणि श्रीधर फडके व टीम यांचा सत्कार

मराठी भाषा दिन

इंडिया परेड

BMM व्हॉलेंटिअर्स सहभागी

रक्तदान शिबिर

नवरात्र वर्कशॉप

छावा मराठी चित्रपट

बेलेव्ह्यू मॉलमध्ये दिवाळी उत्सव

SMM 2024 – कार्यक्रमांची झलक

केतकी काळेसमवेत नृत्य कार्यशाळा

वार्षिक सहल

SMM चा ३१ वा वर्धापन दिन

स्वराली संगीत कार्यक्रम

चार चौघी नाटक

विविध गुणदर्शन कार्यक्रम

होळी उत्सव

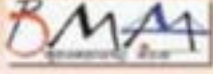
प्रिया रसाळ

वर्षा पवार

१० X १० फूट रांगोळी, कलाकार

सिअॅटल् च्या निसर्गरम्य भूमीत
मराठी भाषा, संस्कृती आणि परंपरांच्या भव्य सोहळ्यासाठी

सस्नेह निमंत्रण

BMM CONVENTION 2026

उपयुक्त आणि मनोरंजनाच्या दर्जेदार कार्यक्रमांची रेलचेल | कला, संस्कृती आणि आधुनिकता
स्वादित मराठी भोजन | भेटीगाठी, मौजमस्ती | सानथोर सर्वासाठी

For Facebook group

आपले स्नेहांकित

For What's App

सिअॅटल् महाराष्ट्र मंडळ

www.seattlebmm.org

गजर मराठीचा,
जागर संस्कृतीचा
सन्मान परंपरेचा,
उत्सव एकात्मतेचा

BMM Convention ची मजा न्यारी,
पुढची वारी, सिअॅटल् नगरी

कधी ?

– ६, ७, ८ आणि ९ ऑगस्ट २०२६

कुठे ?

– Seattle Convention Center, Seattle, Washington

A Holistic Education for Every Child

Synergy Learning Academy

1555 NW Sammamish Road, Issaquah WA 98027

At I-90 exit 15!

Montessori School
Pre School (30+ months)
Kindergarten

NOW ENROLLING

Small Group Size

Montessori Curriculum

Play-based Environment

Accelerated Academics

Vegetarian Food

Yoga, Music, Spanish

Values Education

Camps and After School Available

Potty Trainings

Age Appropriate Learning Activities

STEM Program

Full and Part Time Programs

A Holistic Education For Every Child.
Montessori preschool

For more information contact
info@SynergyLearningAcademy.com
425.882.3030